هاوکاری

« التضامن »

دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
مەیدانی الخلانی ـ شەقامی « الجمهوریە »
بەغدا ـ ص.پ ١٤٠١٦ تەلەفون ٨٨٧٥٧٩٥ ـ و خەت
« هاوکاری » رۆژنامەیەکی هەفتانەیە ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

٨ لاپەرە ٢٥ فلسە

سەرنوسەر سعاد لدیب

● دووشەممە ١٦ی تەمووز ١٩٧٩ ژمارە ٤٨٣ ●

● الاثنین ١٦ تموز ١٩٧٩ العدد ٤٨٣ ●

شۆڕشەکەتان ، شۆڕشی خۆماڵی کردن و چەسپاندنی یەکێتی نیشتیمانی ، شۆڕشی بڵاوکردنەوەی گەشەسەندن و گیانی دڵنیایی ، ئەم شۆڕشە دوارۆژی پرشنگدارتانە ، هەر وەکو چۆن ئێستای پرشنگداری پربەخشتانە

احمد حسن البکر
سەرۆکی فەرماندە

سڵاو و پیرۆزبایی لە جەژنی هەردوو شۆڕشی تەمووز

سەرۆک البکر بە بۆنەی بیرەوەریی هەردوو شۆڕشی تەمووزی نەمرەوە لە پاشاو سەرەک کۆمارەکانی وڵاتانی دۆست و ناسیاوەوە بروسکەی پیرۆزبایی پێدەگات

بەڕێز سەرۆک احمد حسن البکر بە بۆنەی بیرەوەری بیست و یەک ساڵەی شۆڕش ١٤ی تەمووز و بیرەوەری یازدە ساڵە شۆڕشی ١٧ی تەمووزی نەمرەوە لە پاشاو سەرەک کۆماری وڵاتانی دۆست و ناسیاوەوە چەند بروسکەیەکی پیرۆزبایی پێگەیشتو .

بەڕێزیان بروسکەی لە سەرۆکی تونسی حەبیب بورقیبەو دکتۆر فیدل کاسترۆ سەرۆکی ئەنجومەنی دەوڵەت و حکومەت لە کۆماری کوباو جەنەراڵ سوهارتۆ سەرەک کۆماری ئەندەنوسیاو هنریك یابلونسکی سەرۆکی ئەنجومەنی دەوڵەتی کۆماری پۆلونیای میللی و فەخری قورو تورک سەرەک کۆماری تورکیاوە پێ گەیشتووە . هەر وەک بروسکەی لە بەڕێزان ئیلام سانجیفاریدی سەروک کۆماری هندستان و ضیاء الحق سەرەک کۆماری پاکستانی مسوڵمان و ساندرو برتنی سەرەک کۆماری ئیتالیاو ئولاف شای نەرویج نێ وین سەرەک کۆماری یەکێتیی بورمای سۆشیالیستی و ئەنتۆنی بونیگێگ سەرەک کۆماری مالتاو جەنەراڵ کناسنبکنە ئایا دیما سەرەک کۆماری تۆگوو ئەریش هونیکر ئەمینداری گشتیی لیژنەی مەرکەزیی پارتی سۆشیالیستی ئەڵەمانی یەک گرتوو سەرەکی ئەنجومەنی دەوڵەتی کۆماری ئەڵەمانیای دیموکراتی و جی . ئار . جایاوارنا سەرەک کۆماری سریلانکاوە پێ گەیشتولە .

هەروەها بەڕێزیان بروسکەیان لە بەڕێزان کارل کارستنس سەرەک کۆماری ئەڵەمانیای رۆژئاوا زالمان کۆنی فەرمانڕەوای گشتیی ئەوستراڵیاو ئەدوارد ریتشارد شرایر فەرمانڕەوای گشتیی کەنەداو کیت هولی ئوک فەرمانڕەوای گشتیی نیوزیلەندەوە پێ گەیشتووە .

ئا . د . ع

بەڕێز صدام حسین بە بۆنەی بیرەوەری جەژنەکانی تەمووزەوە چەند بروسکەیەکی پیرۆزبایی پێگەیشتووە

بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بە بۆنەی بیرەوەری بیست و یەک ساڵەی شۆڕشی ١٤ ی تەمووز و یازدە ساڵەی شۆڕش ١٧ی تەمووزی نەمرەوە چەند بروسکەیەکی پیرۆز بایی پێگەیشتوە .

بەڕێز جێگر بروسکەی لە بەڕێز هادی نویرە وەزیری یەکەمینی کۆماری تونس و دکتۆر مەهدی بازرگان سەرەک وەزیرانی ئێران و بەڕێز ئادەم مالیك جێگری سەرۆکی کۆماری ئەندەنوسیاو بەڕێز ئا . دی . ملدون سەرەک وەزیرانی نیوزیلەندەوە پێ گەیشتووە .

● وتەی هاوکاری .

لە بیرەوەری ١١ ساڵەی شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ی تەمووزی نەمردا :

رێگای بنیات نانی پاشە رۆژی بەختیار

بەر لە ١١ساڵ ، حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی شۆڕشی بەرپا کردو دوایی بە حوکمی راست رەوی دیکتاتۆری هنیاو جەماوەری لە هەڵس و کەوت و کارو بارە کۆنە ویستی و دوژمنایەتی کارەکانی رزگار کرد .

بە هوی زروفی نیشتمانی وڵات و باری نائاسایی تیایدا شۆڕش روو بە رووی چەندان ئەرکی کووت و پری گران و ئاڵۆزو گریاوی بوو ، بەڵام ئەم گیانیانە شۆڕشی لە رەوتی رزگار خوازی و دیموکراتیانەو سۆشیالستی نەوەستان ، بەڵکو سەرکردایەتیە مێژوویەکەی سور بوو لە سەر بەرینەوە سەر ئەو کۆسپ و گرانیانەداو کردنەوەی هەموو گرێکان بۆ ئەوەی کاری شۆڕشگێڕانە بەرەو پێش و ئامانجە ستراتیژیەکانی بروات بە پێی بارو خاسیەتەکانی ئەو قۆناغانەی دەیانبڕێ .

لە دوای رەوتی ١١ ساڵی پڕ لە دەستکەوت ، شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ تەمووز ، بەراستی بۆ تەناقەی کردنەوەیەکی شۆڕشگێری تایبەت و دیارو ئەو تایبەتیەتە

بڕوانە : ل : ٧

سەرۆک البکر پێشوازی لە بەڕێز صدام حسین و ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دەکا بە بۆنەی جەژنەکانی تەمووزەوە

سەعات یانزەو نیوی پێش نیوەڕۆی رۆژی شەممەی رابردوو ، بەڕێز سەرۆک احمد حسن البکر لە مەکتەبی رەسمی خۆی لە کۆشکی کۆماری پێشوازی لە هاوڕێ صدام حسین جێگری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش کرد .

جێگری بەڕێزو بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە داوێکەوتنەکەدا پیرۆزبایی ـ یان لە سەرۆکی بەڕێز کرد بە بۆنە بیرەوەری بیست و یەکەمی شۆڕشی چواردەی تەمووز و بیرەوەری یانزەیەمی شۆڕشی حەقدەی تەموزەوە .

بەم بۆنەیەوە چەند وێنەیەکی یادگاریش گیرا .

وەزیری دەرەوەی بەلچیکا ئەنجامی سەردانەکەی عیراقی هەڵدەسەنگێنێ

بەڕێز هنری سیمونیە وەزیری دەرەوەی بەلچیکا ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە ئەو گفتوگۆیانەی لە گەڵ کار بەدەستە عیراقیەکاندا کردوویەتی بەشداریەکی چاک دەکات لە قوڵ کردنەوەو بەتین کردنی پەیوەندی هەردوو وڵاتدا .

بەڕێز سیمونیە لەو چاوپێکەوتنەدا کە تەلەفزیونی بەغدا لە گەڵی کردووە مایەی خۆش حاڵی خۆی بەرامبەر ئەو گیانی دۆستایەتیە نیشان داوە کە باڵی بەسەر ئەو گفتوگۆیانەدا کێشابوو لە گەڵ ئەو ئەنجامە چاکانەدا کە پێی گەیشتوون کە ئەوەش ئارەزووی عیراق نیشان دەدات بەوەی پەیوەندیەکی بە تین لە گەڵ سەرجەمی دەوڵەتانی ئەوروپادا پێک بهێنێ بە جۆرێک خزمەتی هەردوو وڵات بکات .

وەدەربارەی چاوپێکەوتنی بە بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەڕێز سیمونیە وتوویەتی .. زۆر خاڵی هاوچەشن هەلە نێوان بیروڕای هەردوو وڵاتدا هەیە کە لەم چاوپێکەوتنەدا دیار کەوتووە سەبارەت بە مەسەلە هەمەجۆرەکانی جیهان .

بەڕێز وەزیری دەرەوەی بەلچیکا دڵخوشی خۆی نیشان داوە بەم سەردانەی بۆ عیراق لە گەڵ گفتوگۆ کردنی گەڵ وەزیری دەرەوەدا دکتۆر سعدون حمادی کە لەوانەیە بێتە مایەی بەتین کردنی پەیوەندی دوستایەتی و هاوکاریی هەردوو وڵات .

دوو کاربەدەستی سۆڤیاتی سیاسەتی خیانەتکاری سادات ئاوانبار دەکەن

دوو کار بەدەستی سۆڤیاتی لایەنگیری وڵاتی خۆیانیان نیشان داوە بەرامبەر ئەو خەباتەی گەلی عەرەب دژی ئیمپریالیزم دەیکات .

هەروەک مسۆگەری سەرکەوتنی خەباتی فەلەستینیان سەلماندووە دژی زایونیەت .

ئەمانە لەو کۆنگرە رۆژنامە نووسیەدا باس کراوە کە (ئەناتۆلی تریفوبوف) جێگری سەرەک وەزیرانی کۆماری

بڕوانە : ل : ٧

ئەمەریکا ئەنجامی گفتوگۆی ئەسکەندەریەی پێ خۆشە

پایتەختەکان ـ ١٣ـ ئاژانسەکان .

سەرەک وەزیرانی دوژمن مەناحیم بیگن بە تەلەفۆن ئەو ئەنجامە نهێنیانەی بە جیمی کارتەر سەرۆکی ئەمەریکا وتووە کە لەم گفتوگۆیەی ئەم دوایەی ئەسکەندەریە لە گەڵ ساداتی

بڕوانە : ل : ٧

ئاوانبارکردنی قسەکانی روحانی

بیرۆت ـ ١٣ـ نا . د . ع . ئاژانسەکان

لە یەکەم تەسریحدا کە ئەندامێکی پارتی کۆماری مسوڵمانی بیدات ، شێخ محمد منتظری نارەزایی بەرامبەر ئەو قسانە دەربریوە کە محمد صادق روحانی پێش ماوەیەک کردوونی سەبارەت بەوەی کە گوایە بەحرین موڵکی ئێرانە .

منتظری دوێنێ شەو بە گەیشتنە بیرووتی لە رێگای گەیشتنە بیرووتی لە رێگای گەڕانەوەی بۆ ئێران ئەوەی راگەیاندووە کە پیاوانی موخابەراتی ئەمەریکا تاوەکو ئێستاش هەر لە ئێراندا ماون وە هەندێکیان چونەتە ناو رێزی پاسەوانەکانی خومەینی یەوە . وە ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە روحانی پەیوەندی بە دایەرەکانی جاسوسیەتی ئەمەریکاو زایونی یەوە هەیە وەتاوەکو یەکێک لە براکانی کە ناوی مەهدی روحانی یە نوێنەری برو لە پاریس ..

وە لە لایەکی ترەوە لە لەندەن پەردە لە رووی ئەوە هەڵماڵراوە کە حکومەتی ئێران حەز بەوە دەکات کە هەندێ لەو رێکەوتنی چەک کڕینانە لە گەڵ بەریتانیادا نوێ بکاتەوە کە لە دەمی روحانی شادا رێکەوتنەکان هەندێکیان تەتاڵ کرابوونەوە . سەرچاوە رەسمیەکان وتوویانە کە ئێران دەیەوێت دودان لەو پاپۆرە جەنگیانە بکرێت لە ئەسڵی ئەو چوارەی کە لە گەڵ کۆمپانیای یاروی بەریتانیدا بە ٦٥ ملیون پاوەن رێکەوتبوو .

وە لە لایەکی ترەوە پاسەوانی خەمینی تەقەیان لەو خۆ نیشاندانە کردووە کە ئەمرۆ لە عەبەداندا کراوە لە ئەنجامی ئەو دەست درێژیەدا چوار کەس بریندار بووە .

بڕوانە : ل : ٧

لبنان بەتوندی نارەزایی خۆی دەر دەبڕێت

لبنان نارەزاییەکی توندی سەبارەت دەستدرێژیکانی بۆ سەر خاکی لوبنان داوە بە ئەنجومەنی ئاسایشی دەوڵەتان کردووە . ئەوەشی لەو نامەیەدا هاتووە کە غەسان توینی نیراوی هەمیشەیی لبنان لە نەتەوە یەکگرتوەکاندا داوێتی بە ئەنجومەنی ئاسایش دەوڵەتان . نامەکەی ئەوەی روون کردۆتەوە کە زایونی دوژمن هەموو بڕیارەکانی رێکخراوی دەوڵەتانی پشت گوێ خستوەو سەبارەت بەراگرتنی دەستدرێژی بۆ سەر لبنان و ئەوەتا لە سیاسەتی دوژمنایەتی و دەستدرێژی کردنیدا هەر بەردەوامە .

لە جیاتی سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکر بەڕێز سعدون غیدان فەرمانی دەس پێکردنی ئاهەنگ گێڕان بە بۆنەی جەژنەکانی تەمووزەوە دەدا

لە جیاتی بەڕێز سەرۆک موهیب احمد حسن البکر سەرۆک کۆماری عیراق و سەرکردەی گشتی هێزە چەکدارەکان ، بەڕێز سعدون غیدان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری رێگاوبان ، چەپکە گوڵی خستە سەر مەزاری سەربازی نەناسراو بە مەش دەست کرا بە ئاهەنگەکانی وڵات بە بۆنەی جەژنەکانی هەردوو شۆڕشی ١٤و١٧ی تەمووزی پیرۆزەوە .

لە کاتی گەیشتنی نوێنەری بەڕێز سەرۆک کۆمارو سەرکردەی گشتی هێزە چەکدارەکان بۆ شوێنی ئاهەنگەکە لە سەعات هەشت و نیوی رۆژی شەمودا لە لایەن فریق روکنی یەکەم سەرۆکی ئەرکانی گشتی هێزە چەکدارەکانی و پارێزگای بەغداو ئەمینداری پایتەختەو و ایزا بەڕیوەبەری گشتی پۆلیس و بەڕیوەبەری کاروباری گشتی و ئامێری موقعی بەغداو ئامێر ئینزیباتی عەسکەریەوە پێشەوازی کرا .

تیپی موسیقای حەرەسی کۆماری سلاوی نیشتمانی پێشکەش کردو دوایی بەڕێز نێردراوی بەڕێز سەرۆک کۆمار لە گەڵ فەریقی روکنی یەکەم سەرۆکی ئەرکانی گشتی هێزە چەکدارەکان سەیری پاساوڵی شەرەفیان کردو ئینجا چەند ئایەتێکی قورئانی پیرۆز خوێندرایەوەو دوایی ئەوە وتاری ئاراستەیی سیاسی لە وەزارەتی بەرگری پێشکەش کرا کە تیایدا دەوری هێزە چەکدارەکانمان رونکرایەوە لە پرەو پێدانی بەدی هاتوەکانی شۆڕشی ١٧ی تەموزدا بە سەرکردایەتی بەڕێز سەرۆک موهیب احمد حسن البکرو فریق روکنی

بڕوانە : ل : ٧

ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاریدا :

کە ١٧ی تەمموز ببێتە جەژنی نیشتمانی عیراق

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاری داوە کە هەموو ساڵی رۆژی هەڤدەی تەمموز بکرێت بە جەژنی نیشتمانیی کۆماری عیراق ئەویش ساڵی (١٩٨٠) اوە ئەمەش دەقاوی بڕیارەکەیە ..

بەپێ دەسەڵاتی برگەی(ئەلف)ی مادده چل و دووی دەستووری وەختی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆبونەوەی رۆژی ٢ـ٧ـ١٩٧٩دا بڕیاری ئەمانەی داوە ..

١ ـ هەموو ساڵێک رۆژی ١٧ی تەممور دەبێتە جەژنی نیشتمانی کۆماری عیراق .

٢ ـ بڕیاری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ژمارە ٨٥٦ لە ٢٢ـ١١ـ١٩٧٢لا دەبرێت .

٣ ـ ئەم بڕیارە بڵاو دەکرێتەوەو لە ساڵی (١٩٨٠) اوە پەیڕەوی دەکرێت .

احمد حسن البکر
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتیشۆڕش

پڕۆژەی دامەزراندنی ئاژانسی دەنگوباسی « ئوپێك »

ڤینا ـ ١٣ـ نا . د . ع

رێکخراوی وڵاتانی خاوەن نەوت « ئوپێك » راپۆرتێکی سەرەتایی پێشکەش بە کۆبوونەوەی وەزارەی رێکخراوەکە دەکات کە نیاز وایە لە مانگی کانوونی یەکەمی داهاتوودا کۆبێتەوە سەبارەت دامەزراندنی ئاژانسێکی دەنگوباسی تایبەت بە رێکخراوەکەوە .

ئاگار بەدەستەکانی رێکخراوەوەکە وتوویانە کە لیژنەیەکی تایبەتی کە لە پسپۆڕێک پێک هاتووە لە ماوەی مانگی داهاتودا کۆ دەبێتەوە بۆ ئەوەی نەخشەی کارەکە دانێت لە گەڵ ئیش و کاری داهاتووی ئاژانسەکەدا دوای ئەوە لیژنەکە راپۆرتێک پێشکەشی ئەنجومەنی وەزیرانی رێکخراوەکە دەکات کە بڕیار وایە لە کاراکاس پایتەختی فەنزویلا لە مانگی کانوونی یەکەمی داهاتوودا کۆ ببنەوە .

وەک ئاشکرایە لە کۆبونەوەی ئەنجومەنی وەزیرانی رێکخراوەکەدا کە لە مانگی حوزەیرانی رابوردوو لە جنیف بەسترابوو لایەنگیری بیری دامەزراندنی ئەو جۆرە ئاژانسە کرابوو .

Institut Kurde de Paris

سبەینێ بیرەوەری یانزەهەمینی شۆڕشی حەڤدەی تەمموزی نەمر رادەبورێ ، ئەم بیرەوەرییە تامو چێژێکی تایبەتی هەیە چونکە لەگەڵ گەورەترین ڕووداوەکانی ساڵی ١٩٧٩ دەگرێ ئەویش بڕیاگەیاندنی بڕیاری دامەزراندنی وڵاتی یەکبوون لەنێوان عیراقو وڵاتی سوریای براداکە قووڵی ئاراستەکردنی یەکگرتوی شۆڕشو نیشتمانی عەرەبی گەورەی دەربڕیوە ، وە بەربەرچێکی کارامەیە بەسەر پیلانەکانی ئیمپریالیزمو نەقشەو پلانەکانی کۆنەپەرستاندا .

لە بیرەوەری یانزە هەمینی شۆڕشی ١٧ ی تەموزی مەزندا

دەستکەوتی گەورەو چەند پرۆژەیەک بۆ بنیاتنانی کۆمەڵگای نوێ

یانزە ساڵە لەتەمەنی شۆڕش بەپێشکەوتنو گەشەکردن بڕیوەتی ، ژیانێکی نوێ کە لەهەموو چەرخو سەردەمەکانی چەرمەسەرێ رابوردو جیاوازە کە ئەم نیشتیمانە دووچاری دەبوو .

خۆشو خۆشگوزەرانی لەهەموو بوارەکانی ئابوریو کۆمەڵایەتیو پرۆژە گەورەکان کە کارێکی گەورەیان کردۆتە سەر پێشخستنی وڵاتو بەرزکردنەوەی پلەی لە بنیاتنانو ئاوەدانیدا .

بەم بۆنە گەورەوە بەهەموو بیروباوەڕێکی خۆمانەوە دەستکەوتەکانی شۆڕش دەردەبڕینو هەندێکی لێ پیشان دەدەین بۆئەوەی بۆمان دەرکەوێت چەند سوودمەندی زۆر بووە .

● **گرنگترین ئەو هەنگاوەو دەستکەوتانەی کە لە ڕێرەوی سەرکردایەتی حزبو شۆڕش ڕوویدا خۆماڵی کردنی نەوت بوو**

کەوا کارێکی گەورەی کردووەتە سەر پێشخستنو بنیاتنانی کۆمەڵگا وە لەپرۆژە نەوتییەکان هێڵی ئیستیراتیژی کە بەگرنگترین پرۆژە نەوتییەکان دەژمێریو شۆڕش جێبەجێ کردووە بۆ دابین کردنی سەربەخۆیی ئابوری کەوڵاتی گرتووەتەوەو بۆ ئەوەی بەتەواوی دەست بەسەر سامانی نیشتیمانو بەرووبوومەکانیا بگرێت .

ژمارەیەکی زۆری پرۆژەکان کە ناژمێردرێ لە کاتی تەمەنی شۆڕش جێبەجێ کراوە . کە بەماوە کورتەو لە ماناوادا گەورەیەو دەستەوبەرەی زۆرەبوە بۆ دەولەمەندکردنی ڕێرەوی خەباتو بەرەوپێشەوە چوونی .

● **یاسای چاکردنی کشتوکاڵ ژمارە ١١٧ ساڵی ١٩٧٠**

ئەم یاسایەیان دەرکرا بۆ پێویستی شکاندنو قەلاچۆکردنی ئەو بنکەی کە ئیستعمار پەنای دەبردە بەری بۆ دەست بەسەرداگرتنی وڵات ، بەپێی ئەم یاسایە زەوی بەسەر جوتیاران دابەش کرا شۆڕش جوتیاری لەدەست دەرەبەگ ڕزگارکردو ملیونەها دیناری بۆ چاککردنی زەویو زار داناوە ئەویش بەدامەزراندنی پرۆژەکانی ئاودێریو کردنەوەی نۆ کەندی بەزل بۆ پاککردنی زەویەکان لەخوێو سوێری بۆ ئەوەی بەردەوام بۆ چاندن دەست بدا.

● **یاسایەکی تر ژمارە ٩٠ ساڵی ١٩٧٥ بەم یاسایەیان بەستۆتەوە ،**

ئەم یاسایە سنووری موڵکداریی لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی لەکوردستان داناوە ، ئەم یاسایە پێشکەوتوو ترە ، هەندێ لە دەسەڵاتەکانی رادەبەدەری کردووەو یاسای ژمارە ١١٧ یشی گرتووەتەوە بۆ ئەوەی ژمارەیەکی زۆر لە جوتیاران زەویان بۆ دابین بکرێو ڕیشەی دەرەبەگایەتی بنەبڕ بکرێو لەناو ببرێ . .

● **هەرەوەزییەکانی کشتوکاڵ -**

لەژێر سێبەری شۆڕشداو بەجێهێنانی چاککردنی کشتوکاڵ و مومارەسەی دیموکراتیەت لەوڵات پەرەی پێدراو پێشکەوتو چینی جوتیاران بەشدارییان لەژیانی سیاسی وڵاتداکردوە هەروەها کۆمەڵەی جوتیاران دەورو جێگەیەکی سیاسیو ئابوریو کۆمەڵایەتی هەیەو پەیوەندیو ڕەوشتی بەرهەمهێنانی نوێ هاتۆتەکایەوە .

ئەم هەرەوەزە کشتوکاڵیانە دادگەری کۆمەڵایەتییان هێناوتە دی زیاد لەمەش کێڵگەکانی وڵات جوتیاری لە گۆشەگیری ڕزگارکردوە

● **نیشتەجێ کردنی لادێ-**

شۆڕش بایەخێکی گەورەو ئەوتۆی داوەتە ناوچەی ئۆتۆنۆمی ، دەستی ئاوەدان- کردنەوەو بنیاتنانی شارستانی هەموو بوارەکانی گرتووەتەوە ، کردنەوەی ڕێگاوبانو دروستکردنی پرد لەناوچە دوورە شاخاوییەکان جێبەجێ کراوە زیاد لەمەش چاککردنو پاراستن لەو ناوچانە بەردەوامەو هەروەها کێشانی ئاو وکارەبا ، لەوانەیە مرۆڤی پێشکەوتوو ئاواتو ئامانجی شۆڕش بێ ، کۆمەڵە خانووی نیشتەجێ کردنی دروستکردوە کە هەموو خزمەت گوزارییەکانی تێدایە کە دەبێتە هۆی دروستکردنی شوێنی نیشتەجێ کردنو ، جۆرەها قوتابخانەوهەرەوەزی- یەکانی کشتوکاڵو نەخۆشخا- نەو مەڵبەندی پۆستەو مەڵبەندی ئامۆژگاریو مەڵبەندەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواریو چەند کۆگاو باریگای منداڵانی تێدایە .

● ئەو بڕیارو یاساو دەستکەوتو پرۆژانەی کە ئەمەندە زۆرە باسی لێوە ناکرێو لاپەڕەکانیش پڕی ناکاتەوە ، بڕیارێك هەبەو بەپێی ئەو بڕیارە کەمایەتی- نەتەوایەتی لەعێراقدا دراوەو هەموو مافێکیان بەتەواوەتی بەبێ جیاوازی بەکار بێنن .

حزبی بەعسی خەباتێکی بیری سیاسی کردووە لە پێناوی ئەوەی پەیوەندی دیموکراتیەت لەنێوان گەلی ئەم نیشتیمانەدا بلاوببێتەوە هەروەها تێروانین حزب بۆ کەمایەتییەکانی تر لەنیشتیمانی عەرەبی گەورە گەیەشتوە .

● **لە گۆڕانکارییەکانی شۆرشگێڕی کە لە کۆمەڵگا ڕوویداوە ، شۆڕش دەوری ئافرەتو پاراستنی مافەکانی لەکۆمەڵگا پشتگوێ نەخستووە**

یاسای (ئەحوالی شەخسی ژمارە ٢١ ساڵی ١٩٧٨

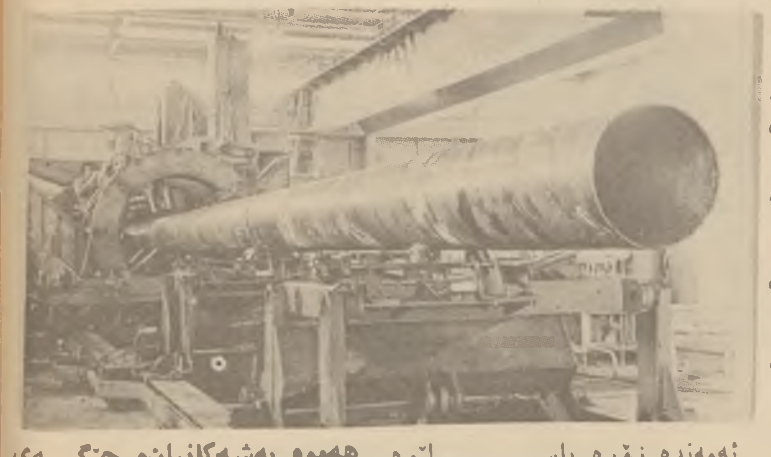

چاککردۆتەوە بۆ ئەوەی جێگەی ئافرەتو ڕێزلێنانی لە وەرگرتنی مافەکانی لەدۆخی دواکەوتوویی و پاشماوی ڕزگار بکا ئافرەت سەربەستەو مافی خۆی وەرگرتووەو لەبنیاتنانی کۆمەڵگای نوێ دەورێکی گەورە دەگێڕێ .

● **یاسای خانوونشینو دابین کردنی کۆمەڵایەتی دەستکەوتێکی گەورە بوو بۆ چینی کرێکاران بە هەموو بەشەکانیانو جێگەی کۆمەڵایەتی یانەوەو**

بەبێ جیاوازیو بۆ پاراستنی ئەم چینە لە پیریو پەککەوتوویی و بەرەلاکردنو سەرلێشێواندنو بۆ ئەوەی هیچ ئادەمیزادێك برای ئادەمیزادی نەچەوسێنێتەوەو بۆ بەجێهێنانی دادگەری کۆمەڵایەتیو دابین کردنی خزمەتی کرێکاران لەدوایەیدا پرۆژەی باڵەخانەکانی نیشتە- جێ کردن کە یەکێتی هەرەوەزی نیشتەجێ کردن گرتویەتیە ئەستۆو خانوو باڵەخانەی نیشتەجێ کردن بۆ هاوڵاتیان لەسەرانسەری وڵاتدا دروستکردوەو لە گیروگرفتی خانووی نیشتەجێ کردنی کەم کردوەتەوە .

ئەم پرۆژە گەورەیە هەموو پێویستییەکانی خزمەت گوزاری تێدایە کە لە گەڵ ژیانی پێشکەوتودا بگونجی . ئەمە بەشێکی کەمە پیشانی دەدەم لەبەر ئەوەی پێشوازی بیرەوەری جەژنی شۆڕشی حەڤدەی تەموز دەکەین کە زیاد لەوەی لەخۆشگوزەرانی وپێشکەوتن دەما- نەوی بۆی هێناوینەتە کایەوە .

ذکریات محمد حسن
ئامادەی کردووە

لە یادی ١١ ساڵەی شۆڕشی مەزنی ١٧ی تەموزدا

بەرەوەدان بە خزمەت گوزاری تەندروستی لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا

شۆڕشی (١٧)ی تەموز شۆڕشی جەماوەری ڕەنجبەران بووەو لە پێناوی خۆشگوزەرانی ئەواندا بەرپابوو ، گەلی کوردیش پێش شۆڕش دووچاری زوڵمو چەوسانەوەو چەرمەسەری بووبوو ، بەڵام ئێستاو لەسایەی ڕابەریو چاودێری حزبو شۆڕشدا ، گەلی کورد بەختەوەرو ناوچەی ئۆتۆنۆمی لەسەر ڕێی ئاوەدانی بەردەوامدایە .

لەبواری تەندروستیو خۆپاراستن پارێزگای هەولێر کە مەڵبەندی ناوچەی ئۆتۆنۆمییە پێشکەوتنێکی- فراوانی لەم لایەنەوە دیوەو سەرانسەری ناوچەکەی گرتۆتەوە ، هەروەها دامو دەزگا تەندروستییەکان بایەخێکی چاکیان بەناوچە لادێیەکان داوە بەئامانجی ئەوەی جیاوازی لەنێوان شارو لادێدا کەم ببێتەوە ئەم خزمەت گوزاریە تەندروستی یانە خەڵکی ناوچەکەی وریا کردوەتەوە ، لە پارێزگای هەولێر چەندان تیپی تەندروستی پێکهێنراوە بۆ ئەوەی چاکترین خزمەت گوزاری تەندروستی پێشکەش بەهاووڵاتیان بکەن لەمانە خزمەتگوزاری خۆپاراستنو ئامۆژگاری تەندروستیو بڵاوکردنەوەی هوشیاریو ڕۆشنبیریو تەندروستی لەنێو جوتیاراندا ، ئەم تیپانە بەسەر قەزاو ناحیەکانی ڕەواندزو شەقڵاوەو کۆیسنجق کەندین ئاواو قوشتەپەو عینکاوەدا دابەش کراون ، ئەم خزمەت گوزاریانە قەلاچۆ کردنی نەخۆشییە لێ گرتوو بڵاوبووەکانو چاودێری کردنی دایکانو منداڵانو تەندروستی ژیانگەی ئادەمیزادو سەرژمێری کردنی دانیشتوان دەگرێتەوە ، هەروەها دەست کراوە بەپاککردنەوەی هەموو نەخۆشخانەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمیو نەخشەیەکیش باشەرۆژیش دائراوە بۆ

چەند ساڵێکی دوورو درێژ بەمەبەستی پێشکەش کردنی چاکترین خزمەت گوزەرانی بۆ هاووڵاتیان .

شۆڕشی ١٧ی تەموزی پیرۆز هەنگاوێکی تری گەورەی لەم لایەنەدا ناوە ئەویش دروستکردنی چەندین مەڵبەندی تەندروستی سەرەکیو لقیو دروستکردنی خانووبەرەی خزمەت گوزارییە بۆ کارگێرانی نەخۆشخانەکانی قەزاو ناحیەکانی پارێزگاکان، هەروەها دەستکراوە بەبیناکردنی خانووبەرە بۆ ئەو کارگێڕانەی کە لە مەڵبەندە خزمەتگوزارییە تەندروستی- یەکانی لادێدا ئیش دەکەن ئەمەو سەرۆکی فەرماندە بەڕێز احمد حسن البکر کەرەستەی پزیشکیی پێشکەوتوویی پێشکەشی بەنەخۆشخانەی هەولێری جەمهوری کردوەبۆ ناساندنی نەخۆشییەکانو چارەسەر- کردنیان ، زیاد لەمەش زیاتر لە ٧٨ پرۆژەی پزیشکی لەماوەی ئەم ساڵەدا لە ناوچەی کوردستان جێبەجێ دەکرێن . لەشاری بەغدا کۆنگرەی سەرکردەکانی تەندروستی بەستراوەو هەموو ئەو کارگێڕانەی کە لە کەرتی تەندروستی ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ئیش دەکەن لە لێپرسراوی سەرکردایەتی تەندروستیو عیادەی میللیو تەندروستی - لادێو بەڕێوەبەرێتی خزمەتگوزاری تەندروستی بەشدارییان تێداکرد ، ئەمەش نیشانەی هوشیاری تەندروستییە لەو ناوچەیە بەشدارییەکانیان کاری لەبوارەکانی پزیشکی کردوە .

لەماوەی ئەم چەند ساڵەی دواییەدا پێویستییەکانی ڕێکخستنی خزمەتگوزاریە تەندروستییەکان چارەسەر کردن بۆهاووڵاتیان ئەمەشدا خزمەت گوزاری خۆ پاراستنو دروستکردنی خانووبەرەی تەندروستیو پێك هێنانی تیپی تایبەتی بۆ قەلاچۆکردنی نەخۆشی بڵاوبونە- تەوە بۆلەناوبردنی ئەو نەخۆشیانەی کە ناوچەیین ئەمانە هەموو پەرەیان پێ- دراوەو فراوانبوو یاسای دابین کردنی تەندروستی لەسەرانسەری ناوچەکە جێبەجێ کراوە .

لەپارێزگای سلێمانی چەند دەورێك بۆ سیستەری نەخۆشخانەکانی ناوچەکە کراوەتەوە هەروەها چەند کۆڕێکی چارەسەری بەستراوە کەپەیوەندی بەئیشو ئەرکی سیستەرەکانەوە هەیە .

سمیرە محمد علی
ئامادەی کردوە .

---

١١ ساڵە لە سایەی شۆڕشدا قوتابی پێشدەکەوێ

یەکێتی قوتابیان لە سلێمانی وپشووی هاوین

سەبارەت بە چۆنیەتی بەسەربردنی پشوی ئەم هاوینە لەنێو قوتابیانی پارێزگای سلێمان کاك صباح میرزا سەرۆکی لقی یەکێتی قوتابیانی کوردستانی عیراق لە سلێمانی پێمانی وت :

- بۆ پشووی ئەم هاوینە نەخشەیەکی تایبەتیمان کێشاوەو بەپێی بەندەکانی جموجۆڵو چالاکییەکانی خۆمان جێبەجێ دەکەین لەوانە هاوبەشی کردنی جەماوەرانی قوتابیانمان لە کاری گەلیدا کە لەناوچەکەماندا دەکرێت ئەمەش بە هاوکاری کردنمان لەگەڵ یەکێك لە بەڕێوەبەرایەتییەکانی شارە- کەماندا دەبێت .

هەروەها یەکێتمان یانەی قوتابیان لەشێوەی مەڵبەندی ڕۆشنبیری قوتابیاندا دەکاتەوە بۆ ئەوەی کاتی خۆیان لەگەڵ جۆرەکانی یاری کردندا بەسەربەرن .

لەلایەکی ترەوە لقی یەکێتمان خولێکی تایبەتی بۆ لیژنەکانی یەکێتی قوتابیان دەکاتەوە کە پێویستە هەموو ئەندامانی قوتابخانە ناوەندییەکانو ئامادەییەکان قوتابخانەی پێگەیاندنی مامۆستایان وکۆ- لیجەکانی زانکۆی سلێمانی هاوبەشی تێدا بکەن .

● **ئینجا کاك صباح دەربارەی مەبەستی خولی ناوبراو دەڵێ :**

ڕاستەوخۆ مەبەستمان لەم دەورەیە پێگەیاندنی کادیری ڕۆشنبیرو تایبەتیە بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری قوتابیان لەساڵ ئایندەدا، وە لەم دەورەیەدا کە (١٥-٢٠) ڕۆژ دەخایەنێتو دەربارەی شێوەی کارکردنی لیژنەکانی یەکێتی لەناو قوتابخانەکاندا لەگەڵ دەوتر- ێتەوە بۆئەوەی بەرپرسیاری بەڕێوەبردنی لیژنەکانی یەکێتیدا چەندەها وانەی تێدایەکە ئەو کادیرانە لە شێوەی پسپۆڕی تایبەتیدا دەرچنو بەپێی ئەو ئەرکەی کە دەکەوێتە ئەستۆیان بەچاکی بەجێی بهێنن کە بەشێوەیەکی سەرەکی ئەم بابەتانە دەگرێتەوە :

١ - ڕۆشنبیریی و هونەر .
٢ - ئامادەکردنو پێگەیاندنی لاوان .
٣ - بڵاوکردنەوەو ڕاگەیاندن.
٤ - بەڕێوەبردن .

ئەوی شایانی باسە لقی یەکێتیمان یەکەم جارە کە بەم شێوەیە گرنگی بداتە ئەم دەورەیەو پێویستیشە ئەو کەسەی دەبێتە ئەندامی لیژنەی یەکێتی لەدەرچووەکانی ئەم دەورەیە بێت .

دیسانەوە لقی یەکێتیمان ئامادەیە بۆ دامەزراندنی تیپی (راندو روادات) کە ٥٠ / پەنجا قوتابی کوڕو کچ هاوبەش تێدادەکەن ئەمانەش دوای ئەمەی لە دەورەیەکی تایبەتیدا دەردەچن کە ئەمەش هەر لقی یەکێتیمان دەیکاتەوە دەست دەکەن بە گەڕان بەنێو ناوچەکانی هەموو شاری سلێمانیدا بەمەبەستی ڕاگەیاندنی بیروباوەر دەربارەی هەڵمەتی نیشتمانی نەهێشتنی نەخوێندەواریو فێرکردنی خێزانی نێو گوندەکان دەربارەی چۆنیەتی بەخێوکردنی منداڵ لەسەر شێوەیەکی دروستو فراوان کردنی باری کۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیریان لەڕێگای سەردانی ئەندامە- کانمانەوە بۆ ناویانو دابەش کردنی دیاری لەچاپدانی ئامیلکەیەکە بەنێوی (شێوەی کارکردنی لیژنەکانی یەکێتی)، هەروەها بەشی دووەم لە بڵاوکردنەوەی ڕێبازی قوتابیان کە لقی یەکێتیمان ئەرکی دەکێشێت بەم زوانە دەردەچێت .. لەکۆتاییدا ئاواتەخوازین جەماوەرانی قوتابیانمان لەهەموو پارێزگاکانی وڵاتدا پشویەکی پڕ سود بەسەربەرن .

فریا عبدالله
پ . هاوکاری لە سلێمانی

تاقی کردنەوەی پەروەردەیی هاوچەرخ لە سایەی شۆڕشدا

هەوڵدان بۆ سەرەتا ئەنجامی بنیاتنانێکی باشە

لە سەر بڕیاری وەزارەتی پەروەردە قوتابیانی پۆلی یەکەمی سەرەتایی دەبێ بە ئیجباری دەرچنو بخرێنە پۆلی دووی سەرەتایی، بەڵام کە ئەم کارە وا هاتە پێشەوە وا باشترە مامۆستایان تەنیا بەوە قایل نەبن کە ئەم قوتابیانە بخرێنە پۆلی دووی سەرەتاییو ئیتر تەواو ، چونکە لەو قوتابییە سەرکەوتوانەدا قوتابی زۆر لاواز هەیە کە هێشتا ئەلفو بێی کوردی فێرنەبووەو پۆلی یەکەمیش بناغەی خوێندنێکی ڕێکو پێکە پێویستە هەوڵ بدرێت بۆ ڕێکخستنی توانای قوتابیان بۆ ئەنجامێکی سەرکەوتو .

قوتابخانەی (دەرسیمی) سەرەتایی کوڕانی هەڵەبجەش کە تا ئێستا هەوڵی زۆری داوە بۆ پێشخستنی ڕادەی فێربونی قوتابیان لە- گەشت بارێکەوە دوای تەواو- بونی تاقیکردنەوەی واتەکان، بانگەوا - زێکیان بەناو شارەکەدا کردو بەناوی لیژنەی ئەلفو بێی شارەوە مامۆستایانی هەموو قوتابخانە- کانیان ئاگادارکرد کە قوتابیە لاوازەکانی پۆلی یەکیان بۆ بنێرن .. دوو مامۆستاش کارە پیرۆزەیان ڕابەراندو بەپێویستم زانی لەم بارەیەوە قسەیان لەگەڵ بکەم .

- لەسەرەتاوە مامۆستا امین احمد وتی :
دەبێ ئەوە بزانین پۆلی یەکەم بەدەگمەن ڕێك دەکەوێت لەسەدا سەد هەموو قوتابیەکانی باش بن لەبەرئەوە بەچاکمان زانی چەند پۆلێك بکەینەوە بۆ ئەو قوتابییە لاوازانەی خراونەتە پۆلی دووەوە ، ئنجا مامۆستا هادی حسین وتی : زۆر سوپاسی بەڕێوەبەرو مامۆستا- یانی قوتابخانەکانی هەڵەبجە دەکەین بەدەم بانگەوازەکە- مانەوە هاتنو کەسو کاری قوتابییەکانیان لەم بارەیەوە ئاگادارکردو هەموو شتێکی پێویستیان لەلایەن قوتابخانەکانەوە درایە لە قەڵەمو دەفتەرو کتێب .

● **ئایا بەڕێوەبەرێتی پەروەردەی هەڵەبجە لەم بارەیەوە ڕایی چی بو ؟**

- مامۆستا ئەمین وتی کە چاومان بە بەڕێز بەڕێوەبەری گشتی پەروەردە کەوت زۆر ڕەزامەندی خۆیان لەم ڕووەوە نیشانداو هەموو پێویستییەکانیان بۆ ئامادەکردین هەروەها انور محمد محمود سەرپەرشتیاری نیشتەجێ چەند جارێك سەری لێداینو داخوازییەکانمانی بەجێدەهێناو سوپاسی بەشی ڕاهێنانیش دەکەین لەم بارەیەوە ئەرکیان کێشا ئنجا وتی : دەورەکەمان یەك مانگی خایاند لە ١-٦- ٥و ٥ دەستی پێکرد بۆ ١-٧-١٩٧٩ تەواو بوو دەورەکەش ئەنجامێکی باشی بەدەست هێنا ..

جەباری حاجی کەریم
پ- هاوکاری لە هەڵەبجە

Institut Kurde de Paris

« بازنە »

- کاوە -

لە چاوی خوێنەرێکەوە

● لێدووان لە دوا کۆمەڵە چیرۆکی چیرۆك نوسێك، کەلە مەیدانی ئەم هونەرە گران و ناسکەدا ، ناوێکی دیـــارو چەند تاقی کردنەوەیەکی تـــری لەوەو بەری هەبوو بێـــت و بەردەوامیش بێت ، لێدووان بە نیازی ڕێنومایی کـــردن و ڕابەری کردنی خوێنەر ـ ئەرکی سەرەکی ڕەخنە گرتـــن ـ لێدوانێکە خۆی لە خۆیـــدا سەر بە گێچەڵەو لـــە هەمان کاتیشدا دەیان پرسیاری لق و پۆپ داری وا لـــەگـــەڵ خۆیاندا بە کێش ئەکەن ، کـــە دیارە وەرام وانەوەیـــان ڕاستەوخۆ یەخەی ئەو قەڵەمە ئەگرن کە دەستپێشکـــەری ئەکات و دەرگای ئەم باســـە بۆ هاتنـــە ژوورەوەی خوێنەران ئەخاتە سەرپشت ، خـــۆ بەتایبەتـــی ئەگـــەر نووسەری باسەکە بیەوێـــت زیاتر پشت بە ـ خوێندنەوەو سەرنج و ئەنجامی لێکدانـــەوەو زادەی بیری خۆ ببەستێـــت و لە توتێتی و قسـە جوونـــەوەی ئەم و ئەو خۆی دەرباز بکـــاو بە شان و ملی کەسانی تـــردا خۆی هەڵنەواسێ ، چونکـــە ئەوەی ڕاستی بێت ، من لـــە لای خـــۆمـــەوە وەك تێبینیم کردووە بەشـــی زۆری ئەو نووسینانەی لـــە بواری ڕەخنەو لێکۆڵینەوەراو لای ئێمە ئەنووسرێن ، ئەگـــەر دوای پوختکردنەوەو لـــە هێنەکدانیا نەوە ، تەماشایان بکەین ، بەشی هـــەرەزۆری سەرئەنجامەکان ، بـــۆزادەی بیری خاوەن سەرچـــاوەکان دەگەڕێنەوەو ، بەشی هـــەرە کەمیشیان بۆ نووسەرەکانـــی خۆمان ، کە دیارە ئەمەشـــس خۆی لە خۆیدا نیشانەیەکـــە لە نیشانەکانـــی لاوازی و کاڵ و کرچـــی ڕەخنـــەی ئەدەبیمان ، بێگومـــان ئـــەم قسەیە ، بەنیازی بایـــەخ کەم کردنەوە نی یە لە ســـوود بەخشین و بە پیت کردنی ئـــەو نووسینانەی کە سەرچاوەکانیان لە خزمەتی ئەسڵی ئـــەو مەبەستانەدان کە ڕەخنەگـــر ئەیانخاتە پێش چاو و لەگـــەڵ هەڵسەنگاندنی خۆیـــدا ئاووتوێیان پێدەکات ، بـــەڵام هەڵبژاردن و بـــەکارهێنـــان و دەستبردن بۆ کرۆکـــی و ئەو لێکدانەوەی پاڵپشتـــی هەر ســـەرچاوەیـــەك و دابین کردنیان جگە لـــەوەی هوشیارییـــەکـــی ڕەخنەگرانەو هەزم کردنێکـــی چاکی ئەو سەرچاوانـــەی گەرەکە ، بە هەمان پێودانـــی مەوزوعیانەش ، پێویستە لـــە سنـــووری ماقوولـــی ـ لێوەرگرتن ـدا مامەڵەیـــان لەگەڵدا بکرێت ، ڕەنگـــە هەموو یەکێکمان ، گەلێ جـــار نووسینی وای خوێندبێتەوە ، ئەگەر تێکیڕا بریتی بووبێـــت لە چوار پێنج ستوونـــی ڕۆژنامەیەك ، کەچـــی وەك سەرئەنجام دوای لێدەرکردن و بژارکردنی باری سەرنـــج و وتەی ئەم و ئەو تەنیا ستوونێك چی یە بۆ پوختەی ڕاوبـــاری سەرنجەکانی نووســـەرە ئەسڵی یەکە خۆی نەمابێتەوە ، بەرەودوا ، پەسندکـــردن و ئەکردنی هەر بەرهەم و ڕەخنەو توێژینەوەیەکی ئەدەبی بـــۆ خوێنەران دەگەڕێتەوە ، کـــە لە بنەڕەتدا ، بۆ فێرکـــردن و چێژلێوەرگرتنی و ســـوود بەخشین و ڕابەری کردنی ئەوان نووسراون ، من لێرەوا ، وەك خوێنەرێکی چیرۆکی کـــورت ئەدوێم ، ئەم وتەیە ئەیبەخشێ ، بنچینەو بنەمای ئەم نووسینە خێرایەش ، هەر چیرۆکەکانـــی (بازنە) یەو ، هەوڵدانێکـــی سەرەتاییشە ، بۆ چوونـــە ناو دنیای ئەو کۆمەڵـــە چیرۆکەوە ، کە سێهەمیـــن کۆمەڵە چیرۆکی ، چیـــرۆك ـ نووسە .

● کۆمەڵە چیرۆکی بازنە ، بریتی یە لە (٢١) چیـــرۆك ، کە نیوەیان بە چیرۆکـــی هەرەکورت لەقەڵەم ئەدرێن ، هەندێکیان لەوەوبـــەر بڵاوکراونەتەوە ، دە چیرۆکیان تەئریخی دانانیان لێنەدراوە، تازەترین چیرۆکیشیان لـــە مانگی دەی ١٩٧٨دا نووسراوە، ئەم بەرهەمە نوێیەی کاکـــە مەم ، پێنج شەش ســـاڵ دوای کۆمەڵە چیرۆکـــی « سمکۆڵی ئەهریمەن » لـــە چاپدراوە ، وەك ئەبینیـــن ، ماوەی نێـــوان هـــەردوو بەرهەمەکە کەم نی یەو هـــەر لەبەر ئەمەشە ئێمەی خوێنەر لە لای خۆمانەوە چاوەڕوانـــی گەلێ بەخشینی بە پیت تـــر دەکەین ، بە تایبەتـــی دوای ئەوەی هەر لەم ساڵانـــەی دواییدا چیرۆکی کوردی بەهاو برەوی زیاتری لەناو دۆستـــان ئاشنایانی چیرۆکی کورتـــدا لە بەرزبوونـــەوەو نش و نماکردندا بووە ، چەنـــد نموونەیەکی چاکی ئـــەم هونەرەش ، لەلایەن هەنـــدێ لە چیرۆکنووسەکانمانـــەوە ، پێشکەش کراون .

ئیستەش لێدوان بـــە سەریەکەوە لە (٢١) چیرۆك کارێکی ئاسان نی یە ، لەبـــەر ئەوە جیا بە جیا لە چیرۆکەکان نادوێم و هەوڵ ئەدەم ، سەری ئەو داوانە بگرم ، کە زۆربەی زۆری چیرۆکەکان پێکـــەوە دەبەستنەوە ، بۆ ئـــەوەی ئەم بەستنەوەیەش ، قەناعەتێك لای خوێنەر دروستبکـــات ، چاکتر وایە ، بە چەنـــد پرسیارێك ، دەرگای ئـــەم باسە بکەینەوەو ، کە ڕەنگـــە هەر هەمان جۆری پرسـیار بە خەیاڵی خوێنەریشـــدا هاتبن ، ئەویش : چیـــرۆك نووس ئەیەوێ لە بازنـــەدا چی بڵێت ؟! چ شتێکمـــان فێربکات و چیمان تیابگۆڕێ ؟ لە خزمەتی چی و کێدا بازنەی نووسیوە ؟! تاچ ڕادەیەکیش توانیوێتی شێوازو ئوسلوبـــی هونەری خۆی لـــە ڕادەی تێگەیشتن و چێژلێوەرگرتنی خوێنەران نزیك بکاتەوە ؟!

● سەرەتای زۆربـــەی هەرە زۆری چیرۆکەکان ، لەو کات و شوێنەوەیە ، کـــە چیرۆکنووس گەلـــێ جـــار دەستنیشانی نەکـــردوون و نازانین پەیوەندییان لەگـــەڵ کام بەسەرهات و کام ڕووداودا هەیە ، ئەم سەرەتایانـــە ، ڕاستەوخۆ خوێنەر ئەخەنـــە ناو ئەو دنیا ترسناك و پـــڕ لە زولم و زۆرو نائومێـــدی و ئاڵۆزانەوە ، کە تیکڕا جێگـــەی سەرسام بوونن ، هـــەر وەك چیرۆکنووس بیەوێـــت ، بەر لە سەرئەنجامی هـــەر سەرکەوتن و خۆشبینییەك ، هێزیەکان و جەوهەری ناکۆکی ـ یەکانی ئەو واقیعەمـــان نیشان بداو ئینجا لە ئەنجامی زۆران بازی یە کۆمەڵایەتی یەکان بدوێت و بەرەو ئەو مەبەست و هیواو ئاواتانە بمانبات ، کـــە ئەو تاریکی یەی سەرەتا لـــە ناو خۆیدا حەشاری دابوون ، پەردەیان لە سەر هەڵمالیـــن ، تاریکی یەك کـــە وردە وردە ئەکەوێتە بەر تیرتیژی ئـــەو کڵاوڕۆژنانەی هیواو ئیرادەی ئادەمیزادە چەوساوەکان لـــە دڵ و دەروونیانا هەڵیدتینـــن ، سەرجەم ڕێبازی کارەساتەکان ئەگۆڕن ، بەڵام چـــۆن گۆڕینێك ؟! لێرەدا ئـــەو ئەنجامانە هەنـــدێ جـــار قەناعەتێکی چەسپاوی وا لـــە مێشکی خوێنـــەردا جێناهێڵن کە بەقەدەر تاریکی ئـــەو سەرەتایانە، بە قەدەر قەوارەی سەرسام بووتەکە ، دڵنیامـــان بکات و وەك نووســـەر سەلماندویتی بیسەلمێنیـــن « شار بێ شارەوان ، شـــا بێ شاربوو ، بڕوا قـــات بوو . ترسنۆك دەم ڕاستـــی ئازابوو ، ئازا لە ژێر خانـــی تاریکیدا ، بەزەبری تلیـــاك ئەنوێنرا ٠٠٠٠ لە ئاهەنگـــی ڕاوی هەڵۆی ناو زۆنگاودا » ل ٤ . « لاوە هەرزکارەکانی شار سەری گوڵۆڵەی شـــەوو ڕۆژیان لێون بووبـــوو ، هەرچەندە شەونخونـــی دایگرتبوون بەڵام دەمێـــك بوو تینووی خەوێکی ئەفسوناوی بوون ، چونکـــە چـــوار وەرزی ساڵ بەزەبری کوتەکی سەردەم ٠٠٠٠٠ « لە زینـــدە بە چاڵکردنی ئەزۆکێکـــدا . ل ١٣٠ » « تۆف ئاسمانـــی شینی لێڵ کردبوو ، لانـــاوی شتێتی لەتەك خۆی بارکـــرد ، شوێن پێیەکانی سڕیـــەوە ، کشاو بەرەو خوار هەنگـــاوی کوێرانەی دەنا « هەرەســـ هێنانی بەندی مەئرەب ، ل٣١» **ئەم سەرەتا کابوسیانـــە ، وا لەخوێنەران ئەکەن سەرسام بن و چاو بە شوێن تروسکـــەی هیوادا بگێڕن ، بڵێن ئـــێ ؟ ! چۆن ٠٠ چیتر ؟! ئەمە لـــە کاتێکدا ، نووسەر لـــە پێی زمانێکی ناڕاستەو خـــۆو ئەگەر بشێ بڵێین ، مەجازی و داخراوەوە ، ئەدوێت و ئـــەو کۆمەڵە موعادەلانە دێنێتـــە گۆڕێ ، کە بۆچوونـــە (ذهنی یەکانی) خۆی ڕەنگـــی ڕشتوون ، دیارە ناکۆکی یـــە کۆمەڵایەتی یەکان ، گەوهـــەری بیرکردنەوەی نووسەرن ، ئەو سەر ئەنجامانەی چیرۆك نووس ئەیاندا بەدەستەوە ، لەخۆوە دروســـتنەبـــوون** « خوا پێداوەکان بەمەشـــس ڕازی نەبوون ، لە قرچـــەی گەرمای نیوەڕۆدا ، دەمـــی شەماڵیان بە سوژن دروو . ل ٤٠ . لە ئاهەنگی ڕاوی » مەسەلەکە زوڵمـــەو زۆرو جەزرەبەی ئەوزوڵم و زۆرەیە بەرامبەر ڕاستـــی و خۆشەویستی ی « دەمـــی شەماڵیان بە سوژن دروو » نووسەر بە شێوەیەکـــی پەرش و بڵاو ڕەمزەکانـــی بڵاوکردۆتەوە ، واتە یەك ڕەمز بۆ یەك حەقیقەت تەناتـــەت لە چیرۆکێکدا هەموو مەبەستەکان لە دەوری خۆی کۆناکاتەوە ، لەشەماڵەوە بۆ هەڵۆلەهەڵۆوە بۆ کرێکارێك کە نازانین بـــۆ بە پیر بانگەوازێکەوە ئەچێت؟! بەڵام ئەم واقیعە تـــاڵ و دژوارانە لای نووسەر هـــەروا بە ڕەشپۆشی نامێنێتەوە ٠٠ نەء ٠٠ بەڵکو بە پـــێی پێداویستەکانی ئەو ناکۆکی و زۆران بازیانە بەرەنگاربوونەوەو بەگژاچوون وەك حەقیقەتێکـــی مێژوویی دەهێنێتەکایـــەوە ، ئەم واقیعە نالەبارانەی لـــە دووتوێی چیرۆکەکاندا ئەژین، دیارە بە هەموو ئادەمیزادێـــك ناگۆڕرێن ، ئەوانە نەبن کەچ دەرژەوەندی یەکی تایبەتی شك نابەن و لە بۆتە هەرە گەورەکەی کۆمەڵدا قاڵدەبن « کرێکارەکە ڕووەو بانگەوازەکـــە بـــە هەڵەداوان ڕۆی ، پشت لـــە شارو ڕووەو زۆنگاو پێخشکەی لێکرد ٠٠٠ هەمان چیـــرۆك . خەڵی بیرکردنەوەی نووسـەر نکدولـــی لێناکـــرێ ، **بەڵام بۆ ئەبێ میحوەری ئـــەم چیرۆکە ، کرێکارەکە ، بـــە تەواوی نەناسین و نەبینـــە ئاشنای ؟! یان بە واتەیەکی تر، لە ڕێگەی هونەری چیـــرۆك خۆیەوە ، ئەو قەناعەتەمـــان لا دروستبکات کە لـــەلای نووسەر خۆی دروستبووە؟! ڕاســـتە هەندێ لـــەم پاڵەوانانە ٠ . نیشانـــەی خۆڕاگرتنی و نەبەزین و وورەی هەرە بەرزن ٠٠ بـــەڵام وەك ووتم ٠٠ پێویستە بیانناسین، لە کارو کردەوەو گفتوگۆو لە ڕێگەی ژیانیانەوە ، نەك لـــە ڕێگەی تەنیا « وەضعێکەوە » کە نووسەر دەستپێشکەری تێدا ئەکاو ئەوسا دەیـــان پرسیاری بێ وەرام لـــە مێشکماندا بەجێبهێڵـــێ ٠٠**

« هەر لە یەکەم مەنزڵەوە، کاروانی لـــێ بـــزربوو ، نەگەڕایەوە ، هەر دێیـــەك دەچوو چۆڵ بوو ، نەگەڕایەوە. ل . ٢٧ .

چیرۆکی کاروانچی ٠٠ » ئەم ئینسانانەن چۆك بـــە تاریکی دائەدەن و لەگـــەڵ هەموو ئازارو ئەشکەنجـــەو برسێتی یەکدا هێشتا هـــەر خاوەن بڕواو ئیمان و وورەیەکی نیجگار پۆڵاینین ، ئـــەم پشت بەستنە بە هێزی خێـــر بە هێزی ڕووناکی و لـــە ئەنجامدا باوەش کردن بـــەو پاشەڕۆژەدا کـــە خـــەونی ـ ئەفسوناوی بهێننـــەدی ، لە سیفەتە چاکەکانی نووسەرە ئەگەرچی وەك هونـــەری چیرۆك ، قەوارەی کابوسەکان، لە دەربڕینەکان گەورەتـــرن ، یان بە واتەیەکـــی تـــر ، بابەتەکان ، لە بابەتی چیرۆکی کورت گەورەتـــرو بەرفراوانترن ، نووســـەر دەرفەتی نا ئومێدی نـــادا تا سەربژی ، دەستبەرداری هیواو گەیشتنی بە ئامانـــج نابێت ، بێگومان ئەم گیانـــی خۆشبینی یە ، ناهێڵێ خوێنەر تووشی ڕەنجەڕویی ببێـــت ، « هێلکەو کەڵاڤەیان پاراست، هەتا لە بە هاریکیتردا . نەك هەڵۆیەك ٠٠ ســـەر هەڵۆ سەر لە هێلکە دەرکـــا لا ١٢ ، چیرۆکی ، لـــە ڕاوی هەڵۆی ٠٠٠ » « لێـــم گەڕێن من سەرەتای ژیـــان و بوونێکـــی نوێم پێیە ل . ٢٤. چیرۆکی لە زیندە بەچاڵ ٠٠٠» « ـ باشە تۆیێمان نالـــێی چێت هێنایەوە ؟! ـ تۆو تۆو٠. وەك محەك و داری ژیانـــە ل . ٣٠ . چیرۆکـــی کاروانچی ٠٠ » « ئـــەو لابەرە زەردانە بسوتێنـــن ٠٠ مرۆڤی فریشتە لە ڕەحمـــی ڕاستیدا ، لە ئەشکەوتـــی هەزارمێردا ، لە دایك بـــوو ، ئارەزووی بوونی ئێمـــەی پێیە . ل . ٤٥ چیرۆکـــی / خۆر کەی تەڵای بابێـــت » « لێم ونەبە نابینی شەبەق بە ڕومانەوە پێئەکەنێ ل ٥٢٠ چیرۆکی کەڵەکـــی زام ٠٠٠ » هەموو ئەم کۆتایی یانە . پێمان ئەڵێن : لەتاریکیدا ، بێهیـــوا مەبن ، ڕووناکیتـــان لـــە بیرنەچێتەوە ، بۆی بگەڕێن ، چۆك دامەدەن مرۆڤی چەوساوە، زۆر گەورەترە لەو شـــورەی ئازارە سەختانەی بە دەوریـــا کێشراوە ، پاشەڕۆژ مولکـــی ئەو حەقیقەتە مێژوویی یانـــەن کە لە چاوی پێشڕەوەکانیـــدا ئەدرەوشێنەوە « نابینن ئـــەو دارانەی ڕەگیان قوول چۆتـــە خوارەوە ، لق و پۆپیـــان بەرزەو شەڕ لەگەڵ هـــەورە تریشقەدا دەکەن بەم شـــەوە دەبنە ئەستێرە » ئەوانـــەی ئەسوتێن ، هەموو مرۆڤێـــك نین ، ڕومانسیانە بیربکەوە ، خاوەن قوربانیش بەریزادەکان نین ، سووتەمەنی یەکـــان هەردەم هەر هەژارو ڕەشـــس ڕووتەکان بوون « شازادەکان بەرە تیریکیان تەڕ نەبـــوو نەبوو ٠٠ قاچ تواشیان بـــە قوڕ نەبوو نەبوو ل ٣٤ . چیرۆکی هەرەس هێنانی ٠٠٠» هەموو ئەم فیکرە پیرۆزانە ، ئەم کۆتایی یە پرشنگدارانە ، دڵمان خۆش ئەکەن ، بـــەڵام ئەبێ ئەوەشمان لە بیرنەچێت کە بە تەنیا نە حەزی باش و نە فیکری پیرۆزی چیرۆکێك، نابنە هۆی ئەوەی چیرۆکێکـــی هونەری بەرزیشمان بـــۆ بخولقێن ، ئەگەر چیرۆکنووس هونەرمەندانە نەتوانـــن کەرەسەی خەملاندنی ئـــەو بابەتانە لە شوێنی خۆیـــدا بەکار ، هـــەڵبـــەتە ، نکوولی لەوە ناکرێت کـــە وەختێك ئەم کارە ئەدەبی یـــە سەرئەنجام ئەدرێ کە هەردوو مەسەلەی فیکری و هونەری ی ئاوێتەی یەکتربووبن و قابیلی و قابیلی جیا کردنەوە نەبـــن ، « ـ مام مۆتك ڕاکە٠٠وشیاری یەك پوول ناکا ٠. دەخنکێ ی ـ من و سووره چنارەکـــەی بەرماڵان پێکەوە ڕەودەکەین » ئێمە لێرەدا گوێمان لـــە دەنگی پیاوێکە ناوی مـــام مۆتکە ٠٠ بەڵام ئەم مام مۆتکە کێیە ؟ ! ڕابوردوی چـــۆن بووە ؟! دەربـــارەی ئـــەو چیمان زانی ؟! بێگومان لـــە وەرامدا ئەبێ بڵێین ٠٠ هیچ ٠٠ چونکە هەر ئەوەندەمـــان بیست مام موتکێك هەیەو ٠٠ ئەوە قسەکانیتی ٠٠ جا ئیتر چییەو چۆنەو بۆ وا ئەدوێ ٠٠ نـــازانیـــن ٠ ٠ ، **ئەمەش نموونەیەکە بـــۆ چیرۆکەکانی تر ، کاکە مـــەم پێناسی کەسانـــی چیرۆکەکانی مان بە تـــەواوی تێناگەیێنێ ئاگاداری ژیانـــی نەوانمان ناکات ، چونکـــە تەنانەت ئەگەر لە جێی ئـــەو ناوی مام مۆتکە هەر (ـ) بوایە جی لەو ناوهێنانە نە ئەگۆڕی، ئێمە زۆر حەزئەکەین ، کـــە وەکوو خوێنەرێك ، کاتـــێ پێمان ئەڵێن ئەم پیاوە نـــاوی (موتکە)٠٠ بزانین چۆنە ؟! چۆن ئەژی ٠٠ پەیوەنـــدی کۆمەڵایەتی چۆنە ؟! چـــۆن فێری ئەم قسانـــەبوو ؟ !** گەلێ پرسیاری تریشـــس و ئەوەندەی کە لەمـــەودای چیرۆکێکی کورتدا ٠٠ بـــە پوختی بدرێ بەدەستەوە ٠ ٠ ئاراستەی چیرۆك نووسـی بکەین ، لە چەند چیرۆکێکدا ، نووسەر پەنای بردۆتە بـــەر شوێنەوارو بەسەرهاتـــە مێژوویی یەکان « بەنـــدی مەئرەب »و « قەڵای بابیت » ئەمە خۆی لە خۆیدا ، کارێکی ڕەوایە بۆ ئەوەی لەڕێگـــەی بەکارهێنانی دەمامکـــە ڕەمزی یەکانەوە ، مەبەستەکانی خۆی دابین بکات ، بـــەڵام ئەم بەکارهێنانی ڕەمزانە، تەنیا وەك ناوو چەند ئیشارەتێـــك دەستیان بۆ براوە ، نەچوونەتە ناو بۆتەی چیرۆکەکانـــەوە لەواندا قاڵ نەبوون ، ئەمە جگە لەوەی خوێنەر لە ئەنجامـــی خوێندنەوەی ئەو چیرۆکانـــەوە ، ئەو پەیوەندی یە بەتینانە لە نێوان ئەو ڕەمزە مێژوویـــی ئەو ئیشارەتانەوە نادۆزێتـــەوە ، یەعنی لە کاتێکدا ئەگـــەر ناوی بەندی مەئرەب بکەیـــن بە شتێکی تر یان قەڵای بابێت بکەین بە قەڵاو هیچی تـــر ٠ . چ شتێکی گەورە لە چرۆکەکە ئەگۆڕێ؟! ئەبوایە چیـــرۆك

بڕوانە : ل : ٧

یادت ئەکەم

لە تاریکی شەوی خەمـا
لە پاییزێکی ماتەما
لـــە بەهـــاری پڕ سەیرانـــا
لە هۆنراوەی کامەرانا
لە هاتـــو چۆی ڕێگاکانـــا
یـــادت ئەکەم
چەشنی بولبول ٠٠٠ لـــەســـەر چلی
خۆشەویستی
ئەخوێنم و ئاوازی تـــۆ تۆمار ئـــەکەم
تا بمێنێ یادگارت
گوێی باخچەی خۆشەویستی بێ ئاوبدەم
گـــەورە بێـــت و
ئاواتی تیا بەدی بکـــەم
گیانە گەر تۆ چەشنی ئاوبی
من چەشنی گـــوڵ
بۆت دێنمە بەر ئاواتی دڵ

هێرۆ کەریم سلیمانی ١٩٧٩

باران

ئێستا لـــەوێ
بارانی پاییز دەبارێت .
شارێکان دەبن بە شووشەو ،
زەویش بۆنی گڵی لێدێ
نمە ٠. نمە. بارانی پاییز دەبارێ
تۆیش بە بسکی ئاڵۆزەوە ، ٠٠ دێیتە دەرێو
بەر نمەی باران دەکەوی
هیوای گیانت پەڵە ئەدا ، سەرفراز دەبیو
چـــاك دەبـــی .

● ●

باران ئاشقی زەوییەو ماچی دەکا ،
باران ئاشقی چاوانتە ٠.
ئارەزووی لە کەزییەکاکانتە ٠.
بارانیش وەك ئەشکی منەو بارینـــێ
بزە بۆ سەر لێوت دێنێ

● ●

ئێستا لەوێ بارانی پاییز دەبارێ
لێرەش گەرماکەی ڕۆژانەو ، ووشکە سەرماکەی شەوانە
ئەوەندە وەڕسم دەکەن٠٠
زیاتر باران و ڕووبارو نیشتیمان و ٠٠
چاوەکانی تۆم خۆشبوێ
زیاتر گریانی شەوانەو .
ئەشکەکانی خـــۆم خۆشبوێ
ئای لێرە باران نابارێ، زەویش وەکوو من تینوو
لەوێش ئێستا ، بارانی پاییز دەبارێ
شارێکان دەبن بە شووشەوا
زەویش بۆنی گڵی لێدێ
نمە ٠. نمە بارانی پاییز دەبارێ
تۆی ڕەنگ زەردیشـــس دێیتە دەرێو
بەرنمەی باران دەکەوێ
هیوای گیانت پەڵەئەدا
سەرفراز دەبیو
چاك دەبی .

● فاتح عزالدین ●
پاییزی ١٩٧٨

وێنە لە شیعری نوێدا

ئازاد عبدالواحد کردویە بەکوردی

گەورەترین مەترســـی ڕووبەڕووی شیعری تـــازە بووبێتەوە ، سات و ســـەوانەکردنێکی بایەخدارانەیـــە لەگەڵ وێنە شیعردا . لـــەو دەلاقەبەشەوە سەیردەکرێت کە پۆلە باڵندەیەکی ڕەنگاوڕەنگەو لە ئاسمانێکی نەناســـراوەوە دەکەونە خوارەوە ٠٠ ئەرکـــی شاعیرە تازەکەش ئەوەیـــە دەستبەسەر گەورەتریـــن ژمارەیان دابگریت و لـــە نـــاو قەفەسی ووشەدا بەندیان بکات، بە شێوەیەکی وا ڕاستەوخـــۆ بەلەپرۆزێ ئەنجام بدرێـــت کە بە هیچ جۆرێ نەتوانـــێ بەشێك لە فیکر بۆ خـــۆی ئەببات ٠٠ !

کەڵەکەکردنی وێنە ڕەهاکراو و بەیەکەوە نەبەستراوانە ، بەبێ بایەخدان بە بەستنـــەوەی بەشەکانی وێنەکەو جێگیرکردنی شوێن و جووڵانەوەی خـــۆیی ، وای لێدەکات زیندەیتیەکـــەی بخاتە بارێکی لەق و لیـــژ و نەسرەوتوو ، ئەوسا سەرەڕۆو سەرئاو کەوتوو دەمێنێتەوە ، وەك بڵێی پەیوەندییەکانـــی خۆی بە هونەرمەنـــدە خولقینەرەکەیەوە پچڕابـــێ و وون بووبێت ، بەم بارەشـــی پنتێك بـــۆ خـــۆی نادۆزێتەوە کە یەکێتـــی بابەتەکەیە گەشەکردنی وێنـــە هونەرییەکان دەسەپێنێ لـــە تێکەڵ بوونێکی زینـــدوودا لەگەڵ یەکتر ٠٠ وێنـــە شیعرییەکە لە قاوغـــی یەکێتی یەکەیدا دەگاتە پلـــەی پێگەیشتن بەڵام لـــە هەمـــان کاتیدا دەسەڵاتی کارتێکردنێکی سنورداری دەبێت ، ئەگـــەر هاتو لەگەڵ وێنەکانی پێش خۆی و وێنەکانی دوای خۆی هاوڕێك نەبێـــت و نەگونجێ ٠٠ زۆرجاریشـــس شاعیر ئەو وێنە وردوبچووکانەی دەیهێنێتەوە بۆ جوولـــە تێخستن و سەرنجڕاکێشـــان بەرەو وێنە گەورەکە ، ئـــەو وێنە بچووکانەش هەردەبێت دەست بخەنە ملی ئەوانی تـــر ، بۆ ئەوەی لە دوایدا کۆکلـــی و تەبایی لە نێوانیانـــدا دروستبێ و شێوەیەکـــی زنجیرەی وەربگرێ ، خوێنەر بـــە هـــۆیەوە بەرزبکاتەوە ، یان گوێگـــر بباتە ئەو ئاستەی بکەوێتـــە بەردەم قوولبونەوەیەکـــی تەلیسماوی کە بەســـەرشتەکاندا دەڕوانێ ، یا بـــۆ بیرەکەیان بۆ دیمەنەکە دەڕوانێ کە شاعیر مەبەستی دەرخستن و دەربڕینی بووە ٠٠ ئـــەوەی جێگەی سەرسوڕمانیشـــە ئەو زێدەییەیە لە بەخشینـــی وێنەیەك لەیەك قەوارەدا ، کە سەرەتاو ناوەندو کۆتایی بـــەگران دەتوانین جیابکەینـــەوە بینایە هونەرییەکەش لەکاتـــی گرتنی وێنەکان دەڕۆخـــێ و پەرش و بڵاو دەبێتە سەر کاغەز و بەشەکانی لێك هەڵدەوەشێتەوە و کارتێکردنەکـــەی لـــە دەستدەدات ٠٠ هـــۆی ئەم پەشێوییەش بە بۆچوونـــی من ، بۆ ئاوێتەکردنێکـــی ڕەمەکیانەی وێنـــەکـــان دەگەڕێتەوە ، کە لە ئەنجامی کەم تەرخەمی و گوێ نەدانە بە دەربڕینی ڕێکوپێك ووشەو گەیاندنی مانایەکـــان هاتووە ٠، لەرەچەڵەکـــدا سەرچاوەکەی دەگەڕێتەوە بۆ دەربڕینێکی خت و خـــۆڕا ، لەپێناوی دەست بەسەرداگرتنی بەسەر زمانێکی تازەکردا ٠ . دروستکردنی زمـــانیشـــس دەستبەرداری واتایەکانـــی نابێ ، بەڵکو بـــە مانـــای جۆربەجۆر لێوا و لێودەکرێ و دەئاخزێ ، بە تایبەتیشـــس کاتێ شاعیر وێنەیەك لە جارێ زیاتر دووبارە دەکاتـــەوە . ٠ لەگەڵ ئەوەشدا وێنە ئـــەگـــەر نەتوانێ بە هۆی شەتـــەك و توانای و خۆیەوە ، ڕەسەنایەتی دەسکەوێ و بتوانێ خـــۆی فراوان بکات و بە پێوە بوەستێ، ئەوە ناتوانێ دەست بە سەرزەین و بیردا بگرێ و بـــۆ ماوەیەکی زۆر تیایدا ئۆقـــرە بگرێ ٠٠ بە تایبەتیش کاتـــی لە دەوروبەرە مۆسیقایەکەشی دابماڵرێ ، ئەوە پێکەڵـــك و بێ پێوانە دەمێنێتەوە ، دوورلەزانینێکی ڕاستەقینەی (شوێن)و (کات)ی پێویستی ٠٠ لەگەڵ گەرمی و ڕووناکی پەخش کردنە ساتیەکەی بە ئیفلیج بـــووو لەکار کەوتوو دادەنـــرێ ، پێکەوەنەلکانی وێنەکان بـــووە هۆی داکەوتن و بێ هێـــزی ڕەگەزی مۆسیقایی و هەڵوەرینی لە شیعری شاعیرە لاوەکاندا٠٠، تا وای نیهات خوێندنـــەوەی شیعرەکە لەلایەن دانەرەکەیشی گران بکەوێتەوە ، بەم پێیـــە کەوتە ناو بەخشان ، لەڕێگەی بەرهەڵســـتی کـــردن و بەربەرەکانی کردنی بەخشان لە دووتوێی شیعردا ٠٠!

لە کتێبی (الازهار تورق داخل الصاعقة) ـ حسین مردان ـ وزارة الاعلام ١٩٧٢ ل ٢٠٤ ـ ٢٠٥

Institut Kurde de Paris

لە سەرەدانەی بەرێز ئەمینداری گشتی رۆشنبیریو لاوان بۆ پارێزگای سلێمانی

بایەخ دان بە بەهرەی داهێنانی نەوەی نوێ

● هەفتەی رابوردوتر بەرێز عبدالغفار عبدالقادر الصائغ ئەمینداری گشتی رۆشنبیریو لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بە سەردانێکی رەسمی هاتە پارێزگای سلیمانیو سەری دا لە هەموو دایرەکانی سەر بە ئەمانەتەکەی .

● سەرەتا سەری لە بەریوەبەریتی رۆشنبیری جەماوەری سلیمانی داو لیهەگەل بەرێز فؤاد محمد امین جێگری بەریوەبەردا باسی پێداویستیو تەنگوچەمەکانی رێکای چالاکی ئەو دائیرەیەی کردوو بڕیاری دا کە هەموویان بۆ جێبەجێ بکا . دوای ئەوە بەرێزی سەری دا لە مەلبەندی لاوانی سلیمانیو لەویش لە گەل بەرێوەبەرو فەرمانبەرو کار گوزاراندا کۆبووەوەو بە درێژی باسی چۆنیەتی بنسو کارەکانیان کردوو هەر یەکە بە جیا باسی گیروگرفتی خۆی کردوو ئەویش بڕیاری جێبەجێ کردنی دان . دوای ئەوە ئەمینداری بەرێز دوانێکی داو تیایا باس چۆنیەتی

هەلسوکەوتی هەموو ئەندامانی دایرەکەی کردوو داوای لێ کردن کە هەریەکە بەگوێرەی توانای خۆی هەوڵی دلسۆزانە بدا بۆ رابەراندنی ێشوکارەکانیان .

هەروەها لێپرسراوی نەقابەی کرێکارانی دایرەکە هەندێ گیروگرفتی کرێکارانی خستەوە یادی ئەمینداری گشتیو ئەویش بە گوێرەی پێویست فەرمانی جێبەجێ کردنی دانو داوای لێ کردن کە دلسۆزانە بن لە هەموو ئیشوکاریکیاناو کرێکاران رۆشنبیر بکەن بە رۆشنبیری ئەم سەردەمە بۆ خزمەت کردنی گەلو نیشتمانو ئەبێ لە خۆ بوردو بن لە هەموو ئیشوکارەکانیاندا و گوێ

نەدەنە کاتو ماوەو بیر لە هەندێ شتی لابەلایی نەکەنەوە کە ئەبنە هۆی کەمتەرخەمیو دوا کەوتنی چالاکیەکانیان . دوای ئەوە سەری لە بەرێوەبەریتی لاوانی سلیمانی داو لە گەل کرێکارو فەرمانبەرەکاندا کۆ بونەوەی کردوو سەری لە هەموو بەشەکانی مەلبەندی پێگەیاندنی زانستیو گوێ لە روونکردنەوەی لێپرسراوانی ئەو بەشانە گرتو داوای لێ کردن کە زانستیانەو راستو دروست بیر لە هەموو شتەکان بکەنەوە .

● لە بەشی کیمیادا قوتابی کاژاو صالح وتی قوتابیانی هاوبەش لەم بەشەدا قوتابیانی ئامادییو ناوەندینو هەر کەسەیان بە هەوەسی خۆیان دێنو موما رەسەی تاقی کردنە کیمیاییەکان ئەکەن بەلام بەرنامەکانمان لاوازنو ئێمە توانامان لەو بابەتانە زیاترەو ئەگەر ماوەمان بدەن رەنگە

بتوانین خۆمان هەندێ تاقی کردنەوە دابهێنینو شتی تازە بهێلینە کایەوە هەروەها داوای لە ئەمینداری گشتی کرد کە فەرمان بدادووای تەواو بوونی دەورەکەو دەوامی رۆژانە ئەویش زوری بێ خۆشبو وتی ئێمە ئەم شتانەمان بۆ ئێوە داناوەو هەمووکات دەرگامان خستۆتە سەرپشت بۆتانو ئەمانەوێ ئێوە بەگوێرەی توانای خۆتان لێ هاتنە کانتان بە کار بهێننو پێی بگەیەنن بۆ خزمەتی ئەم نیشتمانەی کە پێویستی بە دلسۆزایەتی ئێمە هەیە .

● چوینە بەش فیزیاو لەویش خوشکە فێنك عثمان لێپرسراوی ئەو بەشەو سەرەپەرشتیاری قوتابیانی دەورەکەیان وتی : -

× ئەم دەورەی ئێستا هەمانە نزیکەی ٣٠ قوتابی تیایەو دەورەی پێشومان ٧٠ قوتابی بوونو ئەنجامێکی باشمان هەبوو قوتابیان فێری زۆر شتی باش بوونو ئێستاش قوتابیەکانمان بەردەوام خەریکی خوێندنی بابەتەکانی فیزیانو بە تازەترین ئامێری تاقی کردنەوە زانستیەکانیان فێر ئەبن .

● لە بەشی فڕیندا سەیری ئەو فرۆکانەمان کرد کە قوتابیانی دەورەکان لە دارو تەختە دروستیان کردبوونو خوستکە ئەلماس لێ پرسراوی بەشەکە وتی : -

× ئێمە ٢٤ قوتابیمان هەیەو لە هەموو قوناغە کانی خوێندنداو تا ئێستا هەرچی دەورەمان کردۆتەوە قوتابیان گەلێ کەلکیان وەرگرتوە .

● بەرێز ئەمینداری گشتی رۆشنبیریو لاوان سەیری دەفتەری دەورەکەی کردوو وتی : -

× ئەم منالانەی لەم دەورەیەدان بە گوێرەی تعلیمات ینە ، چونکە ئەمانە تیایانایە تەمەنی لە ١٢ سال زیاترەو ئەو منالەی هاوبەش ئەم دەورەیە ئەکات تەمەنی لە ١٢ سال زیاتر نەبێتو ئەبێ ئەمانە جیا بکرێنەوەو بە گوێرەی تەمەنیان فێری جۆرەکانی تەیارە بکرێن .

● ئینجا لە بەش وێنەی فۆتۆغرافیدا سەیری ئەو وێنانەمان کرد کە ئەم بەشە لە نێوان چالاکیەکانی بەرێوەبەریتی لاوانی سلیمانیدا گرتبویانو گەورەیان کردبووو لەوێدا بەرێز عبدالغفار وتی :

× نیازمان وایە لە مانگی ئەیلولی داهاتوودا پێشانگایەك بکەنیەوە بۆ وێنەی فۆلکلۆری فۆتوغرافی هونەرمەندانی وێنەگری ناوچەی ئۆتۆنۆمیو لە هەر سێ پارێزگای سلیمانیو دهۆكو هەولێر پێشانی ئەدەینو لیژنەیەك دائەنێین بۆ هەلبژاردنی باشترین وێنەو خەلاتی ئەدەینێ . هەروەها پێشانگایەکی تر ئەکەینەوە بۆ ئیشی دەستو هەمان شێوە لە هەموو سەرانسەری ناوچەکەدا نیشانی ئەدەین .

● دوای ئەوە بەرێز هەندێ ناتەواوی بینیو داوای لێ کردن کە هەمووی جیبەجی بکەن ویایەخ بدەن بە هەموو جێگاکانی دایرەکەیانو هەولی رێکوپێکی بدەن .

● دواجار بەرێزی سەری دا لە خانوی لاوانو سەیری ئەساسو کەلوپەلەکانی کردوو داوای لێکردن کە ناتەواویەکانی ئەهێلنو بڕیاریدا کە بەم زوانە بگوێزنەوە بۆ ئەو بینا تازەی کە لە گەل مەلبەندی لاواندا بۆیان کراوەو بەرێوەبەریتی لاوان بچێتە جێگای ئەوانو داوای لێ کردن کە هەرچی کەلوپەلو پێداویستی ئەوێ بنوسن بۆ ئەمانەی گشتی بۆ ئەوەی بە زووترین کات بۆیان بکرێو بۆیان بنێرن . ئەمانەو مامۆستا عبدالغفار هەندێ راسپاردەی دەربارەی ئیشوکارەکانیانی دانێو ئەوانیش پەیمانیان دا کە زۆر بەرێکوپێکی جێبەجێیان بکەن .

پ. هاوکاری لە سلیمانی

زانستیو باری دەرون

لەشتان لە نوستن بێ بەش مەکەن

ئایا رۆژێك بیرمان کردۆوە کە لەشمان چەند پێویستی بە حەسانەوەو هیمنیو نووستن هەیەو ئەم شتانە چەند کاریان لە ژیانی رۆژانەو چالاکیمانو بەرهەلستی کردنمان بۆ نەخۆشی ئەندامو سایکولوژیەکان کردووە ؟

یەکێك لە هۆکانی حەسانەوەی لەش نووستنە ، نووستنیش شتە بنەرەتیەکانی خۆی هەیە پێویستە بایەخی پێ بدرێو گوێ بدرێتی کە یارمەتی لەشو بیر دەدەن بحەسێنەوە هەرچی ژەهر هەیە فرێ دەداتە دەرەوە .

هەر یەکێك لە ئێمە کاتێك ماندوو وهیلاك دەبێ دەنوێ بەبێ ئەوەی خۆی بەمەرجەکانی سروشتو شتە بنەرەتیەکانی نووستن ببەستێتەوە .

(سوودی نووستنو زیانگەیاندنی)

ئەوەی گومانی تێدا نیە کاتێك ژەهری لەش لە دەورو بەری شانەکانی مێشك کۆ دەبنەوە بەم جۆرە لە بەر قورسی ئەو ژەهرانە لە یەك جیا دەبنەوە ورایەلی دەمار لە نێو هەمە جۆری مەلبەندەکانی مێشك دەبڕیو دەمارەکان سڕ دەبنەوە بەم جۆرە خەومان لێ دەکەوێ ، مرۆڤیش کاتێك هیلاكو ماندوو دەبێ دەنوێ چونکە ژەهری لەش کە لە ئەنجامی جولانەوەو ئیشوکار کۆ دەبێتەوە ئەگەر ئەو مرۆڤە لایەنی سایکولوژی تێك چووبێ نووستنەکانی بەش بچربچر دەبێ ، بەلام ئەگەر هەموو رۆژەکەی بێ ئیش بردبێتە سەر ، بەدەر کردنی ئەو ژەهرانە وریا دەبێتەوەو مێشکیشی سەر لە نوێ دەکەوێتە ئیش کردن ، ئەوەش هەلەیە وەربگرین بە هۆی ماندوو بوونیانو کۆ بوونەوەی ژەهر تیایاندا بەکار بێنین لە ئەنجامدا بیرو تەندروستی ئەو مرۆڤە تێك دەچێ .

ئادمیزاد وەکو پاتری کارەبا وایە جارناجارێك بەکارەبا پڕ دەکرێتەوە بۆ ئەوەی درێژە بەتەمەنی بدا بەلام بەداخەوە مرۆڤ نرخی نووستنو سوودەکانی نازانێ دەبینین کاتێك بیەوێ ئەو شەوە تەخەوێ . شتی وریا کردنەوە بەکار دێنێ .

هەر وەکو ووتمان بەکار هێنانی چا یا دوو فنجانی قاوە بۆ ئەوەی خەوی لێ نەکەوێو بەسەر خەودا زال بێ زیانی هەیە چونکە مافی لەشو مێشك لە بەر چاو ناگیرێ جا بۆ ئەوەی بە هێمنی بنوی پەیرەوی ئەم دابو دەستوورە تەندروستی خوارەوە بکە : -

- پێویستە جلوبەرگی نووستن پانو بەرین بێو قوبچەی پێوە نەبێ هەتا نەبێتە کۆسپێك لە بەردەم هاتوچۆکردنی دەورەی خوێن ، هەروەها چاکتر وایە جۆرە جلێك لە بەر بکرێ کە لە لۆکە دروست کرا بێ بۆ ئەوەی ئارەقی لەش بمژێو لەش داپۆشێو پێویستە ژووری نووستن گەورەو فراوان بێو هەوا بە ئاسانی

تێدا هاتو چۆ بکا پەنجەرەکانی لە هاوینو زستاندا بکرێنەوە بە مەرجێك جێگەی نووستن نزیکی پەنجەرەکە بێ نەك لە سووچێکی ژوورەکە ، ئەو ژوورەی هەوای تیا ئالوگۆڕ دەکرێ مرۆڤ بە هێمنی دەتوانێ تیایدا بنوێو مێشکیش پشو دەداو هەروەها نابێ لە ژورێکی قەرەبالغدا بنووین چونکە هەواکەی بە ژەهری کەسەکان یا دووکەلی جگەرە پیس دەبێ وپێویستە منداڵان فێر بکرێن لە هاوینو زستاندا دەمو چاویان داپۆشن چونکە ئەو هەوا پیسە ژەهراوییە کە لەش دەردەچی دیمژنەوەو ئەمەش وایان لێ دەکا زەرد هەلدەگەرێنو لەشیان لاواز دەبێو بێ هێز دەبن هەروەها نابێ سۆپا لە ژووری نووستندا دابگیرسێ هەروەها ئەگەر بێتو دوو کەس لە یەك جێگا بنوون زیان بە تەندروستی دەگەیەنێ چونکە کار دەکاتە سەر تەندروستییان ، هەر چەند ئەگەر ژنو مێردیش بن چونکە ئەو هەوایەی کە هەر یەکێکیان دەیکێشیو ئەو ئارەقەی کە لە لەشی هەر یەکەیان دێتە دەرێ مادەی ژەهراویان تێدایە ، بوونی ئەم مادەیە لە ژووری ئەو مرۆڤە جگە لە زیان سوودی پێ ناگەیەنێو ناتوانێ بە هێمنیو ئاسایش بحەسێنەوە خەویان لێ بکەوێ .

هەروەها چاکتر وایە لەکاتی نووستندا درێژ رابکشێو بە شێوەیەك ماسولکەو جمکەکانی لەشی مرۆڤ ماوەیان بدرێتی خاو ببنەوە .

تاقی کردنەوەکان ئەوەیان چەسپاندووە ، چوونی خواردن لە گەدەوە بۆ ریخولەکان لە کاتی نووستندا بەلای راستدا لە دوو سەعاتو نیو بۆ چوار سەعاتو نیو درێژە دەکێشێ بەلام ئەم کارە لە پێنج سەعات بۆ هەشتسەعات درێژە دەکێشی لەبەر ئەوە دەبێ بەلای چەپەدا بۆ ماوەیەك رابکێشێ تا نزیکی ئەوەی خەوت لێ بکەوێ هەلبگەرەوە لای راستت بۆ ئەوەی بچیتە ناو خەوێکی قوولەوە بەم جۆرە خواردنەکە چاك هەرەس دەکرێ حەسانەوەی دل لەو پالە پەستۆیەی کەوتۆتە سەری دابین دەکرێ بەلام ئەگەر بێتو بە سەر پشتا بنوی هەندێ سلەمێننەوەی هەیە نووستن سوودێکی گەورەی لە ژیانو سروشتی لەشماندا هەیە ، ئەگەریش هەولی ئەوەمان دا زیاد لەوەی کە لەشی ئادەمیزاد پێویستی پێیە بنووین ئەوە زیانێکی گەورە دەبەخشێو زیان بە تەندروستی لەش دەگەیەنێو تووشی نەخۆشیو ئازاری دەکا ..

ئامادە کردنی : ذکریات محمد سمیرە محمد علي کردوویە بە کوردی

کۆمەڵی هونەرو وێژەی کوردی لە هەولێر خۆ ئامادەکردن بۆ چالاکی فراوانی هونەری وئەدەبی

● کۆمەڵ داوا لە هونەرمەند لێهاتووەکان دەکا کە خزمەتی خۆیان لە ریگایەوە بە خەلکی گەلی کورد بگەیەنن ●

● ئافرەتان لە شاری هەولێر بانگ کراون بۆ ئەوەی بەهرەی هونەریو ئەدەبیان لە رێگای کۆمەلەوە پێشکەش بکەن .

کۆمەلی هونەرو ویژەی کوردی ، کە مەلبەندی گشتی لە سلیمانیەو لقیکی لە شاری هەولێر هەیە ، لەم شارەداو ، لەم دواییەدا دەستەیەکی بەریوەبەری نوێ بۆ کۆمەل هەلبژێردرا ، کە دوای هەلبژاردنەکە ئەم دەستەیەو لە ماوەی کۆمەلەکەیانەوە ،نیازیان هەیە چالاکیەکانی کۆمەل بە رادەیەکی چاك بخەنە جموجۆلو بۆ کەلێنێك لە بۆشایی چالاکی هونەریو ئەدەبی لە شارێکی وەك هەولێر پڕ بکاتەوە ، بە مەبەستی زانینی ئەو خۆ ئامادە کردنەی لەم بارەیەوە لە کۆمەلدا دەکرێ چاومان بە چەند ئەندامێکی دەستەی بەریوەبەر کەوتو لەم بارانەوە قسەمان لە گەلدا کردن .

کۆمەلی هونەرو ویژەی کوردی - لقی هەولێرەوە تا ئێستا دوو کۆ بوونەوە کراوە ، لە یەکەمیا کار بەسەر ئەندامانی دەستەی بەرێوەبەردا دابەش کراو لە دووەمیشیاندا ئەم لیژنانەی دامەزراند !

١ - لیژنەی راگەیاندن بە سەرۆکایەتی کاك عبداللە پشدەری .

٢ - لیژنەی ئەدەب بە سەرۆکایەتی عبدالوهاب تالەبانی .

٣ - لیژنەی موسیقیو گۆرانیو هەلپەرکێ بە سەرۆکایەتی کاك جودت محمود صوفي .

- لیژنەی شانۆ بە سەرۆکایەتی کاك پەیمان بەکۆك .

٥ - لیژنەی هونەرە تەشکیلیەکان بە سەرۆکایەتی شیرزاد محمد قادر .

بڕیاریش وایە لە ماوەی پانزە رۆژدا ئەم لیژنانە پێشنیاری خۆیان پێشکەش بە دەستەی بەرێوەبەر بکەن ، بۆ ئەوەی لە بەر رووناکی مانگی ئایندە دیاری بکات .

بڕیارمان داوە بە هاوکاری کاربەدەستان ریکخراوەکانی ترو ئەندامانی کۆمەلمان کە چالاکیەکی باش بنوێنینو ، کۆمەل دەوری دیاری کراوی خۆی لەم شارەدا ببینێ بۆ بوژاندنەوەی هونەری مۆسیقاو گۆرانیو هەلپەرکێی کوردیو لە شانۆشدا کۆمەلێ بەرهەمی چاك پێشکەش بکەین ، لە مەیدانی ئەدەبیشدا ، چەند کۆڕێکی فراوان بۆ ئەدیبو رۆشنبیران بەستین .

● **کاك عبداللە پشدری** دەربارەی ئەو گیروگرفتانە بۆمان دوا کەدێنەری کۆمەل . لە بارەی گیروگرفتی گشتی کۆمەلەوە بە مەلبەندو لقەکەیەوە ئەوە پێشنیار دەکا کۆبوونەوەی گشتی بکرێ بۆ دەستکاری پرۆگرامو بەڕوی ناو خۆی کۆمەل چونکە گەلی کەموکوڕی تیایەو پێویستی بە دەستکارییە ، لە رووی گیروگرفتەکانی لقی هەولێرەوە :

پێویستمان بە بارەگای چاكو فراوان هەیە بۆ ئەوەی بتوانین تیا هەلسورێینو بارەگای ئێستامان زۆر بچوکەو هیوا دارین بە پشتیوانی کاربەدەستان بتوانین بارەکایەکی باش پەیدا بکەین، دیسان خۆ دورەو پەرێز گرتنی هەندی هونەرمەند لێمان یەکێکە لە گیروگرفتەکانمان ، ئەو هونەر مەندانە ئەگەر حەز بەخزمەت دەکەن ، وا کۆمەلی هونەرو ویژەی کوردی شوێنێکی بە جێی ئەو خزمەت کردنەیە ، هەروەها لە رووی داراییەوە کێشەمان هەیە ، جا بۆ چاری ئەم کێشەیە هیوا دارم کاربەدەستانی دلسۆز لایەك لەم کۆمەلە بکەنەوەو ئەوی راستیش بێ هەر یارمەتی ئەوانیش کۆمەلی هەلسوڕاندوە .

● دیسان کاك عبدالوهاب طالبانی لەم بارەیەوە ، دەستی بۆ ئەوە کێشا کە :

- گەورە ترین کۆسپ کە لە رێگاماندایە ، کەمییان نەبوونی ئافرەتە لە کۆمەلەدا ، لێرەدا بە باشی دەزانم کە بانگی هەموو خوشکی بکەم کە بە خۆیا رادەبینێو هونەر یان ئەدەب دوستن بێنە پێشەوەو دەوری گەورەی خۆیان لە جێبەجێ کردنی پرۆگرامی شەش مانگی داهاتوومانا ببینن ، داواش لە کەسو کارەکانین دەکەین کە رێگایان لێ نەگرن ، چونکە خزمەت کردنو گەشە پێدانی هونەرو ئەدەبی کوردیمان لەم شارەدا پێویستی بە بەشدار بوونی ئەوان هەیەو چاوە روانین .

بێ گومان هەنگاوی باشمان ناوە بۆ پەرەپێدانی جۆری کاری بەرێوەبرون لە ناو کۆمەلداو خەریکین هەندێ پێویستی تریش جێبەجێ دەکەین ، کەوا بزانم پاش ماوەیەکی تر کۆمەل دەبێتە کانگایەکی رۆشنبیریو هونەری پرشنگدار لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ..

● **کاك عبداللە پشدری ،** سەرۆکی کۆمەل پێی راگەیاندین ، کە چاومان لەوەوەیە بەرنامەیەکی چالاکی وا دابنێین بتوانین لە راپەراندنیا مافی ئەوەمانەبێ بلێین کۆمەلی هونەرو ویژەی کوردی لە هەولێر هەیە . بەرنامەکەشمان زۆر لایەنی ئاهەنگو کردنەوەی پیشانگاو میهرەجان بە بۆنەی سالی منالاتی جیهانەوەو شانۆگەری کۆڕی ئەدەبی دەکرێتەوە .

رۆشنبیران لە دەوری کۆبوونەوە ، کۆمەل بنکەو تەمەنە کورتەیەوە توانی چەندان کۆڕی شیعرو چیرۆكو کۆڕی تری ئەدەبی ئاهەنگی گۆرانیو موسیقاو پیشانگای هونەریو شانۆگەری ساز بکا ، جا بە باوەڕی من ئەو ئەدیبو هونەرمەندانەی کۆمەل رێچکەی دلسۆزیو هاتنە دەستی ئەوساو ئەو لە خۆ بوردنە دەست لێ بەر نە دەن ئەوا دلنیام کە پاشە رۆژێکی سەر کەوتوانەی دەبێو جێگای خۆی بەرێزەوە لە دەرونی خەلکی هونەرو ویژە دۆستی کوردا دەکاتەوە .

● **کاك فرید زامدار** جێگری سەرۆکی کۆمەل دەربارەی چالاکیەکانی کۆمەل دەلێ : بزوتنەوەی هونەریو ئەدەبی بە دامەزراندنی کۆمەلی هونەرو ویژەی کوردی توژی هاتەوە بە خۆیدا، ئەمەش سەرەتایەکی باش بوو چونکە هەر لەو ساوە کۆمەلێکی باش لە ئەدیبو هونەرمەندو

● **کاك عبدالوهاب طالبانی** سکرتێری دەستەی بەریوەبەری کۆمەل ، دەربارەی خۆ ئامادە کردن بۆ بەرنامەی داهاتوی چالاکیەکانی کۆمەل وتی :

لە رۆژی هەلبژاردنی دەستەی بەرێوەبەری تارەی

Institut Kurde de Paris

لــه سەردانێکـــدا بۆ کــــەرتێکی سوپای میللـــی

لەگەڵ هەڵهاتنی تیشکی تەموزدا جەنگاوەرەکان.. مەشقێکی سەرکەوتو رادەپەڕێنن

لە شوێنێکی بیاباندا کە ٣٠ کم لە بەغداوە دوورەو گەرمای رۆژی سوتێنەر دەست لـــە ملی گەرمی لم دەکاو لەگـــەڵ قەقینەوەی بۆمبا دەستیەکانداو هەڵچوتی لم جەنگاوەرەکانی کەرتی «السلام»ی سوپـــای میللی لەناوچەی رضوانیــــە رۆژی ١-٧-١٩٧٩ مەشقـــی لافاوی راماڵینیان راپەند، کـــە بریتی بو لە پەلاماردانـــــی فرگەیەکی دوژمنو ویـــران کردنی فرۆکەکاتی بە توپـــی« نار ، بی، جی ،وبۆمبـــای دەستەو مەترەلویزی بچوکو راماڵ کردنی

پارمەتیەکان بەر لـــــە گەشنیان ·

جەنگاوەرەکان توانیان بگەنە فرگەکەو ئازایەنە بجەنگـــنو نمونەیەکی باڵای ئازایەتـــیو جەنگاوەریان نواند لـــــە گەمارۆدانو پەلاماردا لـــه هەموو لایەکەوە بۆ تیکشکاندنی فرۆکەکان لە هەموو لایەکـــەوە بە بۆمبای راستەقینە ئــــەم مەشقە بەرزی توانای سوپای میللی تواند لە بەجێهێنانـــی ئەرکەکانیا ·

لەشوێنی مەشقەکە ئەندامی سەرکردایەتی قطری حزبـــی بەعسی عەرەبی سۆشیالـــت

هاورێ طاهر توفیقو سەرکردەی سوپای میللی لەناوچــــەی بەغدا هاورێ جعفر علی العیدو جەند هاورێیەك لە ئەندامانـــی لقی بەغداو ئامیر قاطعەکـــانو پارێزگاری بەغداو رێکخـــراوی ئافرەتانو ئەفسەرە گەورەکان ئامادەی بینینی ئەم مەشقـــە بوون ·

لە سەرەتادا هاورێ جعفـــر علی العید سەرکردەی سوپای میللی لە ناوچەی بەغــــدا وتارێکی خوێندەوە تیایدا وتی: مانەوەو راهێنانی جەنگاوەرەکان بە مەشقو ژیانی سەربــازـ گاکانو مەشق کردنیان لەواقعی لە گەڵدا جونی ئەو وەرچەرخانە

مێژووییەوەیە نەتەوەی عەرەبی پیا دەڕوات ، هەروەها هاوری العید وتی : ئەم رۆژ مێژووییانە کە چاوبڕراوەتە عیــــراقو سوریا بەو ناوەی بنکــــەی یەکەمی سەرکردایەتـــی بزوتنوەی خەباتی عەرەبـــیو گەشەسەندنمە بەرەو رزگاری فەلەستینو خاکی تـــــری عەرەبی ، بەڵێین بە سەرکردا- یەتی حزبو شۆڕش دەدەیـــن کە ئەم کەرتە جەنگاوەرانـــە هەمیشە پێشەنگی تێکوشـــان بن لە پێنـــاوی بـــەدی هێنانی ئامانجەکانماندا لـــە یەکێتیو سەربەبـــــستیو سۆشیالستیدا ·

هەروەها لوا رکن سەرۆکی ئەرکانی گشتی سوپای میللـــی کەرتەکانی سوپای میللـــی روون کردەوە ، دوای ئـــەو هاورێ احمد حمد ئامیری قاطع چۆنیەتی مەشقەکـــەی رون کردەو فەرمـــان درا بەراپەراندنی مەشقەکە کە لـــە دووسەعات زیاتری خایاند ·

دوای تەواوبوونی مەشقەکە جەنگاوەرەکان گەرانـــەوەو بەگەرمی پێشوازی کـــرانو چاومان بە هەنــــدی لەجەنگاوەرەکان کەوت کـــە شـــانازی بە فیداکـــاری خۆیانەوە دەکەن لەپێنـــاوی نیشتماندا ·

● **چاومان بە هـــاورێ فرحان مرعب ئامیری بنکـەی سێو بەرێوەبەری ئامادەیـــی ٣٠ تموز لە کەرخ کـــەوتو لێمان پرسی هاندان لە حزبدا بۆ پەرەپێدانی مەشقەکـــە چۆن بوو وە مەشقەکەی بەلاوە چۆن بو ·**

وتی : لەراستیدا هانـدان لە لایەن هاورێیانـــــی جەنگاوەرەوە گەرم بـــــو هوکەش هی ئەوەیە بـــاری ئیستای نەتەوەی عـــەرەب پێویستی بەوەیە هەمو تواناو

وزەی حزب لە مەشقی وادا بکەوێتە کار کە شـــارەزای بەکارهێنانی هەموو چەکـــی بنو شارەزای هەمــــوو- هونەرێکی عەسکـەری بن ، دیسان باوەربون بە ئامانجەکامی حزب هاندەری جەنگاوەکانە ·

● **هەروەها چاومان بـــە هاورێ عبدالعباس جـواد کەوت کە لێپرسراوی ئیداری**

کەرتی بەغدایەو لێمان پرسی ئایا ناکوکی نیە لە نێـــوان کاری دائرەو مەشقیانا ·

وتی : هەموو دلســـــۆزی بەڵێنیداوە کە هاتۆتـــــە ریزی حزبی بەعسی عەرەبـــی سۆشیالست کە نموونــــەی خواستەکانی گەلی عەرەبــە بەگشتیو گـــەلی عیـــــراق بەتایبەتی بەڵینیداوە خزمەتـــی گەل بکا لە سەر رێ قوربانی دانو خزمەتی کاروانی حزبـــدا بۆ سوودی ئەم گەلە لەبـــەر ئەوە گیروگرفتەکانی کەمـــن لە بەردەم ئارەزوماندا بـــۆ خزمەتی نەتەوە ·

● **هەروەها چاومان بـــە جەنگاوەر مجید احمد عبدالله**

کەوت کە کرێکارە لە کۆمپانیای خستنە ناو قوتوی عیـــراقو لێمان پرسی کرێکارێکـــی ملتزم چۆن نێوان ئەرکـــی خۆیو ئەرکی تێکوشان یـەك درخا ؟

وتی : کرێکاری ملتزم بـــە چاکی دەتوانی ئەرکەکانـــی بکونجێنی ، ئەرکی کـــارو بەرهەمیش ئەرکی تێکوشانـە بەتایبەتی دوای دەستکەوتـــە گەورەکان بۆ چینی کرێکـــار وەك یاسای کاری ژمـــارە (١٥١)و یاسای تقاعـــدیو هاندانی چینی کرێکار بـــەو جۆرەی هەست بکا بەرهـــەم چاکتر بکا · لە ساحـــــەی تێکوشانیش پێویستیـــــە کرێکاری ملتزم ئامادەی بـــەر بەج دانەوەی پیلانەکانــــی زایۆنیو ئیمپریالـــی بـــێ و لە سەرێ رەوەی راستـــی

حزبو شۆڕش ئامـــادەی قوربانی دان بێ ·

● **دیسان چاومان بـــە جەنگاوەر عبدالوهاب هاشـم کەوت کە موچ خـــۆرە لـــە رێکخراوە میللیەکان لێمـــان پرسی هەستنت چیە کە ئەرکی نیشتمانی لـــــە ـ ساحەی جەنگاوەریدا رادەپەڕێنێ ؟**

وتی : هەڵێکی چاکە لــــە گەل جەنگاوەرەکاندا لــــــە سوپای میللیدا لە سـەرێ خۆراگرتن پێك بگەین کــــە پشتیوانی راستی ســــوپای میللی جـــێی بـــاوەری سەرکردایەتی مەزنو گەلـــی تێکوشەرمانە ·

ـ اکرم محمود

یەکەمەکانی زانکۆی سلێمانی باسی هیوای دواڕۆژیان دەکەن

● وا ساڵێکی تریش لــەژیانیان تەواوبوو چونــــە ساڵێکی تــــری ژیانێکـــیجیاوازەوە ، قوتابیانـــــی پۆلەکانی دوایی کولیجەکانـــیزانکۆی سلیمانی ئاهەنگـــی دەرچوونی خۆیانیان گێراو بەدڵێکی پڕ لە شـــــادیو کامەرانیەوە خۆیـــــان ئامادە کردووە بۆ بەرەنگار ـ بوونەوەی ژیانی داهاتویـــانوهەر یەکەیان بە گوێـــرەی بیروڕای خۆی هیوایەکـــیدیاری کردووەو بە تەمایــــە بیگاتێ و هەر گەشتن بـــەوهیوایەشە کە عارەفـــــی ناوچەوانو شەونخونـــــیوغەریبی دوور لە کەسوکاریان لە بیر ئەباتەوە ورێگـــــایپانزە ساڵەیان بـۆ نزیـــك ئەکاتەوە کە لە یەکـــەمـــیسەرەتایەوە دەستیان پـــێ کردووە تا دووا پۆلی زانکـۆوزۆریشیان هێشتا هیـــوای خوێندنو بەردەوامـــــــیشەونخونی هەیەو لـــەوێوە هیوایەکی گەورەترو گەشـــەدارتر بەدی ئەکا ·

● ئاهەنگی دەرچوونـــی قوتابیانی زانکۆی سلیمانـــی هەفتەی رابـوردوو لـــــە ژێر چاودێری بەرێز دکتـــۆر عصام عبد علی وەزیـــری پەروەردی باڵا داسازکـــراو بەرێـــزان احمد عبدالقادر النقشبندی سەرۆکـــــی ئەنجومەنی راپەڕاندن لـــه ناوچەی ئۆتۆنومیو ئەمینـداره گشتیەکانو بەرێز ئەرشـــەد ئەحمەد محمد پارێزگـــاری سلیمانیو هاورێ عبدالرزاق فارس ئەمینداری نهێنـــــی شعبەی سلیمانـــی حـزب ئامادەی بوون ·

● ئاهەنگە کە بەرێرەوی دەرچووەکان دەستی پێکـرد دوای ئەوان دەستەوبــــەری مامۆستایانو ئینجا ئەنجومەنی زانکۆ بە بەردەم ئامادەبوواندا رێرەویان کردوو دوای ئــەوە قورئانی پیرۆزو وتاری بەرێز دکتور طارق رشـــاد عبدالله سەرۆکی زانکۆی سلیمانـــــی وتارێکی خوێندەوەو تیایـــــدا وتی ·

× خۆم بە بەختیار ئەزانم کە دەورەیەکـــی تـــــازەی دەرچووانی زانکۆی سلیمانـــی ئەبینمو بە شانازیەوە ئەڵێـــم ئـــــەم دەورەیـــــە دەورەی خۆراگرتنە لە بەرابەر هەموو پیلانەکانی ئیمپریالیزمــــــدا رۆڵەکانم ئەی قوتابیـــــــە دەرچووەکان ئەم قۆناغــــەی ژیانتان کە ئەیگەنێ پێویستی بە رازیبوون لە خـــــــۆو قمانەکردنە سەرخۆی هەیـــە ، بە شێوەیەك کە بتوانـــــن نیشتمانێکی پێشکەوتوی پـــڕ لە ئاسودەیی ئامادە بکـــەن ·

ئەوەشتان لەبیر نەچێ کـــــە تەنها خوورەوشتی رەسـەنو چاك بنەڕەتی بنیاتنانـــــی کۆمەڵگایەو منیش سـوورم لەسەر ئەوەی کە ئێـــــــوە خوورەوشتی رەسەنی گەلەکەمان بە رنادەنو لەسەری ئـەروون بۆ روناك کردنەوەی رێـگای سەرکەوتنمان ·

● **دوای ئەوە قوتابـــــی سامان مجید وتاری یەکیەتـــی قوتابیانی کوردستانـــــــی** خوێندەوەو بەناوی یەکیەتیەوە پیرۆزبای لە هەمـــــوو قوتابیان کـــــــردوو داوای خۆش گوزەرانی ژیانـــی ئازدیانی کردو داوای لێکـردن کە هاوکاری کاری گــــەرانە بکەن لە پێشخستنـــــیو بنیاتنانی کۆمەڵگاماندا وتـــی ئێوە پیاوی دوارۆژنو گەلـێ ئەرکی گرنگتان لەســــەر شانە هیوادارین هـــــــەر کەسەلای خۆیەوە ئەرکەکانی بزانێو هەردەم بەتەنگیانـەوە بێت ·

● دوای ئەوە کاروبـــاری بڕوانامە دان کراو سەرۆکـــی زانکۆ لە سەرداوای عەمیـدی کولیجەکان بڕوانامەی دا بــــە هەموو دەرچووانی کولیجەکانو خوێندی باڵا لە زانکۆکــــەدا وئینجا سوێنی زانکۆیی خوراو هەموو قوتابیـــــان لە دوای سەرۆکی زانکۆوە وتیان ·

× سوێیند ئەخـــۆم بـــە خوای گەورە کە دڵسۆز بم بۆ گەلو پیشەکەم ، بە وەفا بـــم بۆ ئەو کەسەی فێری کردم ، یارمەتی جێبەجێکردنــــــی ئامانجەکانی شۆڕش نەتەوەکەم بدەم ، ئەو شەهادەیـــــەی

وەرم گرتووە لە پێنـــــاوی رزگاربووندا بەکاری بهێـــنمو خواش شاهیدی ئـەوەیــــە کە ئەیڵێم ·

● دوای ئەوە بەرێــــزان دکتۆر عصام عبدعلی وەزیـری پـــەروەردەی باڵاو احمـد عبدالقادر النقشبندی سەرۆکی ئەنجومەنی راپەراندنو ارشد احمد محمد پـارێزگــــاری سلیماتیو ، ئەندامی مەکتەبی راپەڕاندنی یەکیەتی قوتابیانـی کوردستانو سەرۆکی زانکۆی سلیمانی خەڵاتیان بەســـــەر یەکەمو (ووەمو سێیەمـــــی کولیجەکاندا دابەش کرد وبـــە سڵاوی کۆماری ئاهەنگەکـــــە کۆتایی پێهێنرا ·

● ئەوەی شایانی باسـە لە دەورەکانی پێشوی زانکۆی سلیمانیدا ٢٧٧٤ قوتابـــــی کوڕوکچ دەرچوون ئەمسالیش ٧٧١ قوتابی کوڕوکچی لـــێ دەرچووە ساڵی داهاتو نزیکەی ٢٠٦٠ قوتابی کوڕوکچ لـــەم زانکۆیەدا بەم شێوەیـــــەی خوارەوە لە هەموو کولیجەکاندا وەرئەگیرێن ٤٠٠ قوتابـــــی لە کولیجی ئەندازیاری ٤٠٠ قوتابی لە کولیجی پـەروەردە ٣٢٠ قوتابی کولیجــــــی کشتوکالێ ، ٣٢٠ قوتابـــــی کولیجی زانیاری ٣٠٠ قوتابـی کولیجی ئیدارەو ٣٠٠ قوتابـی کولیجی ئادابو ١٤٠ قوتابیش کولیجی ئادابو ١٤٠ قوتابیشی لە کولیجی پزیشکیدا· ژمارەی قوتابیان لە زانکۆکەدا ٥١٣٤ قوتابی کوڕوکچن لەمانـــــە ٣٧٢٥ قوتابیـــان کـــوڕنو عێراقینو ١١٥٥ قوتابــــــی تریان کچی عێراقیـــنو ٢٤٩ قوتابی تریان کوڕی عـــەرەبو

بێگانەیو ٥ قوتابی تریشیان کچی عەرەبو بێگانەن ·

● خوێندنی بـــاڵا لـــــە کولیجەکانی ئەنـــدازیاریو زانیاریو کشتوکاڵێـــــدا کراوەتەوەو ئەوە دوو ساڵـــە قوتابیاتیان لێ دەر ئەچێت ،·

● **ئەوەندەی ئێمـــــــە ئاگاداربووین یەکەمەکانـــی کولیجەکان بەم شێوە خوارەوە بوون ·**

قوتابی احمد علي شـــیخ عارف یەکەمی کولیجی ئاداب بوو خۆی لە بەشی گوردیبە نجیب حمد محمد یەکەمـــی بەشی کۆمەڵایەتی بوو ·

یەکەمی کولیجی ئیـــدارە صادق حمد عمر بوو ســــداد طاهر علی یش یەکەمـــــی بەشی سەر ژمێری بوو ،

برهان عبدالرحمن توّفیق یەکەمی کولیجی ئەندازیـــاری بوو ·

ئەمین قادر مینە یەکەمـــی کولیجی زانیاری بوو ·

علی حسین خلیل یەکەمـــی کولیجی کشتوکالێ بوو ·

● **لە کاتی دابەشکردنـــی خەڵاتەکاندا توانیمان چەنـــد قوتابیەك لە ویەکەمانە ببینینو دەربارەی هیوای دۆژیـــان پرسیارمان لێ کردن ·**

● قوتابی احمد علی شـیخ عارف یەکەمی کولیجی ئـاداب هەستی خۆی بەم شێوەیـــــە دەربڕیو وتی :ـ

× هەموو یەکێك کە هەوڵ ئەدات بۆ ئامانجێـــــــك وسەرنەکەوێو نەگاتــــــە ئامانجەکـــەی نێتـــــــر نەبێتە هاندەرێك بۆ بــــەدی هێنانی ئامانجی گەورەتـر ·

● **دەربارەی هیوای دووا رۆژو بیری بۆ داهاتو وتی :ـ**

× گەلێ بەهیوامو تـــــا مەزرۆم بۆپەرە پێدانی بەشی کوردی لە کولیجی ئەدەبیاتـی زانکۆی سلیمانیداو کردنەوەی بەشی خوێندنی باڵا لە هەرچی جێگایەکدا بێت هەرشتی چاکەو ئەگەر خواکردی کراشـــــەوە ئەوا من یەکێکم لەو قوتابیانەی کە تیایا دەوام ئەکەمو بــــۆ ئەم هەنگاوەش کادری باشو لێهاتومان هەبەو رەنگە بـــــە چاکی بتوانن بەشی خوێندنـــی باڵابەن بەرێوە ·

● **قوتابی دەرچوو یەکەمی کولیجی ئەندازیاری برهـــان عبدالرحمن توّفیق رای خـۆی دەربڕیو وتی :ـ**

× ئەمرۆ هەموو هیلاکیو شەونخونیو ئارەحەتیەکـــی ساڵاتی قوتابیەتیم لـــــــە بیرچووەوەو هەمووی بوو بە شیرینیو لە دیاریـــــە بچکۆلانەکانی ئەمرۆدا تـــــا مەکەیم چێشتاو بەرهەمی ئەو چەند ساڵەم هەست پێکردو لە مەودووا خۆم ئامادە ئەکـەم بۆ خۆ هیلاککردن لە پێناوی باشترین خزمەتی نەتەوەکەمدا لە رێگای پێگەیاندی پـرۆژەو کاروبارەکانیەوە ·

● **کاك برهان دەربـــارەی هیوای دووا رۆژی وتی :ـ**

× گەلێ بە هیوام وەکـــو پێویستو ئەرکی سەرشانـــم خزمەتی گەلو تەتەوەکــــەم بکەمو وڵاتم برازێنمەوە بـــە پرۆژەی جوانو بەکەڵـــــكو هەمیشەش چارم والەدەرگـای خوێندنی باڵاوەو حەز ئەکـەم تا ئەتوانم بخوێنمو گەورەترین بڕوانامە وەربگرم بۆ ئـــەوەی شارەزاتر خزمەتی گـــەلو نیشتمانم بکەم ·

حمه سعید حمه کریم فرج
پ· هاوکاری لە سلیمانـــی

هەشتەم پێشانگەی ئیشی دەستو بەراوردێ لەگەڵ پێشانگاکانی ساڵانی رابوردودا

بە چاودێری بەرێز ارشد احمد محمد پارێزگـــاری سلێمانی ئێوارەی لەم دواییەدا بەرێوەبەرێتی پـــەروەردەی سلێمانی هەشتەم پێشانگـەی ساڵانەی مەڵبەندی ئیشـــی دەستی کردەوەو لە ئاهـــەنگی کردنەوەشدا هاورێ عبدالرزاق فارس ئەمینداری لقـــــی سەرکردایەتی حزبی بەعسـی عەرەبی سۆشیالیست لـــــە سلێمانی وبەرێوەبەری گشتـی پەروەردەو سەرۆك دائرەکان وژمارەیەکی زۆر لە مامۆستایان ئامادە بوون ·

لە پاش کردنەوەی پێشانگەکە بەرێزان لێپرســـــراوانو میوانەگان گەشتێکیان بـــە نێویدا کردو جێگـــــای رەزامەندی ئەوانی پێــــوە ئاشکرا بوو ·

لە راستیدا ساڵی پـــار ئەگەر لە یادمان مابێ لــــە هەمان مەڵبەندا پێشانگەیەکی هاووێنە کرایەوەو ئەویش لــە چاو ساڵی پێبراردا ئــــەو سەرکەوتنەی بە خـۆوە وەدی نەهێنا بوو ، هۆی ئەوەشمان لە کاتی خۆیدا ئاشــــکرا کرد · شایانی باسە ئەمساڵ ئەو دیاردەیەی ساڵی پارمـــان پێوە نەدەبینیو توانرا بو بــە چاکی بە سەریدا زاڵ بینو

هەمان شێوەی سەرکەوتنـــی ساڵانی پێشوتر بهێننــــەوە ئەنجام ·· بۆ ئەمەش خوشکە مەین عبدالحمید بەرێوەبەری مەڵبەندی ناوبراو پێی وتین: ئەمساڵ بەچاو ئەو مـــاوە کەمەی کە بەدەستمانەوە بـــو لە کانی دەورەکەدا بـــەڵام راهێنەرەکان توانیان بەبـــێ هیچ کەم تەرخەمیەك هەولی خـــــۆیان لـــەم بوارەدا بەجێبهێنن ووەستایانـــــە توانیویانە لە نێوان شتومەکـە فۆلقلۆریەکانەوە شێوەو مۆرکی ناوچەی کورستانی تیـــــادا دەربڕن · هەروەها خوشکـە مەین وتی : ئەگەر ئێوەشـــس ئەمساڵ رەچاوتان کردبـــێ لەم پێشانگەیەدا لقێبــــك کراوەتەوە بە نێوی (بەشـــی قوتابخـــانـــــەکان) ، مەبەستیشمان لەم لقەئەوەیـە کە لە ٤٠٪ی بەرهەم وقازانج بەسەر ئەو قوتابخانانـــەدا دابەش دەکــــرێ کــــە هاوبەشیان لە سازکردنـــی ئەم پێشانگەیەدا کردوە ··

هەروەها مەبەستی سەرەکیمان ئەوەیە کە بتوانین تـــــامو چێژی ئەم بەرهەمانە بنێرینە نێو قوتابخانەکانەوەو قوتابیان هەستی پێ بکـــەنو ئارەزوی لەگەڵدا پەیدا بکەن · لـــــە کۆتایدا خوشکە مهین چابوکـــی مەڵبەندەکەیانی بەوە دوپات کردەوە کە هیچ کـــــەمو کورتیەکیان نیە ، بگـــرە توانای ئەوەشیان هەیە کـــە وەك خۆی وتی لقی تـــری مەڵبەندەکەیان لە هەندێ جێگای تری پارێزگای سلێمانیـــــدا بکـرێتــــــــەوە · · ! دوا جار ئێمەش دەڵێن ئەمـە ئاواتو خواستی هەمـــــــو مرۆڤێکی دلسۆزەو هەمیشـە چاو بەرەو بەرزترین لوتکـــە دەڕوانین ·

فریا عبد الله
پ· هاوکاری لە سلێمانی

Institut kurde de Paris

سەرچاوەی فەرامۆشكراو

بەم درەنگانە لێكۆلینەوە لەمەڕ یادگارەكانی شاعیرە كۆنەكان لەلایەن یەك دوو دەزگاو چەند كەسێكـــەوە دەستی‌درێ وەبێ كە لە تەرزی كارەكانی رابردوو جوداترە ، بە تایبەتی ئەو لێكۆلینەوەیە پەیڕەوی بەرنامەیەكـــی زانستی دەكات هەتا بتواونێت « دەق‌و شێوازی راســـتو مانای تەواوی شیعری شاعیر یەكلایی بكاتەوە » جگـــە لەوەش « شوێنی تواناو بەهرەو زانستەكانی شاعیـــر دەست‌نیشان بكات» تێكڕایش پاش كۆكردنەوەی یادگارەكانی شاعیر « دیوانێكی ساغو باوەڕپێكراو» دروست‌ببێـــتو ئەدەبی كوردی ڕووی گەش‌بێتەوە •

هەڵبەت ئەم كارە گەورەیە كە لە هەموو كەسێكیشـــ نایەت بۆ ـ ئینمەیەك ـ كە گەنجینەو مـــۆزەخانـەی ئەدەبیمان هاتبێتەسەر :

● بیبرو زمانی خەڵكو شیعردۆستان •

● مزگەوتەكان و(بەیارو كەشكۆلو پارچە قاقەز) لاپەڕە نووسراوەكانی رۆژهەڵاتو كوردناسەكانو ئەمجـــا رۆژنامەو گۆڤارە كۆنەكانو كتێبـــە چاپكراوەكان • دەڵێـــم ئەو كارە بە یەكجاریی تەواو نابێتو لەوانەیە رۆژ لەدووای رۆژ شتێكی‌تر لەم شوێنو ئەو قوژبندا بـــدۆزرێتـــەوە، بـــەلام لەگەل ئەوەیش ئـــەم كارە ((تۆماركاری‌یـەو زانستیی‌ەو كۆششێكی نوێ‌یەو شایـانی پشتگیریی‌ـــە))

من لەم هەڵەدا دەمەوێت شتێك بخەمەوە یادی ئـــەو زاتانەی بەم كارەوە خەریكن ، هەروەهایادی خوێندەوارانیش ئەویش : سەرچاوەكانی تۆمارو بڵاوكەرەوەو پارێزگـــەری شیعرەكانی شاعیرن كە بێگومان لەهەر « كارێكی ئـــەم دووایی‌یەدا» بە ئاشكرا شوێنیان نیشانەكراوە ، كە ئـــەو سەرچاوانەیش نەك هەر ئەو دەورانەیشیان دیوە ، بەڵكو رەواجیشیان بە هونەری شیعرو ناسینی شیعرو شاعیریشــ داوە !

ئەوی لەبەرچاوی ئێمەدا دیارە ـ بێجگە لە بیـــرو زانستیی ئیمڕۆ » تاكە سەرچاوەیە كە وەكوو «دەزگایەكـــی زانستیی ئیمڕۆ » تاكە سەرچەوەیە كە وەكوو «دەزگایەكـــی رۆشنبیری» هەبوو‌بێت بۆ ئەو باسە ـ وەك ووتمان ـ هـــەر «مزگەوت » بووە بەڵام پاش سالی ١٨٩٨زایینیو دەرچوونی رۆژنامەی (كوردستان : قاهیرە ، جنێڤ ، لـــەندەن ، فۆلكستۆن ، جنێف نەوەی بەدرخانی‌یەكان) دەزگایەكی وەك رۆژنامە هاتە مەیدانەوە (كە لەو رۆژنامەیەدا مەمو زینـــی ئەحمەدی خانی بڵاو دەكرایەوە).

كەوابوو ئەگەر ـ بەگشتی ـ دەزگای جـــاپو رۆژنامەو كتێب بڵاوبوونەوە قۆناغێكی گرنگ بێت بـــۆ تۆمارو بڵاوكردنەوەو پارێزگاركردنی شیعری شاعیرەكـــان و رەواج‌دان بە هونەری شیعرو ناوپەیداكردنی شاعیـــران ئەوا هەر دەزگایەكی لەو جۆرە شایانی بایەخ‌پێ‌دانو ناسینن ،نەك فەرامۆش‌كردنیان •

من وەكوو سەرنجم لەو كارانەی ئەم دووایی‌یە داوە ،پێم‌وایە تا ئێستا لەناو ئەو سەرچاوانەدا ، سەرچاوەیەكی گرنگمـــان فەرامۆش‌كردووە سەرچاوەیەك كە نەك هەر ئەو دەورانـــەی دیوەو بەس بەڵكو وێنەی ـ بەگێتی هونەرە بەگشتـــی ـ یان بە مایەیەكی‌تر وێنەی یەك‌بوونی ئەدەبو هونەرە ، یان شیعرو گۆرانیی •

ئەو دەزگا ، یان ئەو سەرچاوە فەرامۆش‌كـــراوە (هونەری گۆرانی‌و گۆرانیبێژانە) كە شان بە شانـــی رۆژنامەو گۆڤارو كتێبەكانی سەرەتا بە هۆی (٣) دەزگـــاوە خەریك‌بووە :

● قەوانو سییم
● رادیـــۆ
● تەلەفزیۆن

دڕێژەی پێ‌نادەمو دەڵێم « نیشانەكردنی» شوێنی ئەم سەرچاوەیە ، ئەركێكی زانستیی‌یە ، جگە لـــەوەی دەشێت لەناو ئەم سەرچاوەیە شیعری وا ووترابن كـــە هێشتا بڵاونەكراونەتەوە ، ئەمە جگە لە باسەكانی‌تـــر كە لەوەو پێش ئیشارەتمان بۆ كردن • بۆ وێنەیش ئـــەوا « بەبێ بەراووردكردن لەگەڵ بڵاوكراوەكانی سەر قاقـــەزـ كە ئەمە كارێكی ترە» چەند نموونەیەك دەخەمە بەرچاو ،چ بۆ ناسینی گرنگیی ئەو سەرچاوەیە ، چ بۆ وون‌نەكردنـــی دەوری هونەری گۆرانی‌و گۆرانیبێژەكان ، و بەتایبەتـــی یەكێتیی هونەر ••

١ ـ سەیید عەلی ئەسفەری كوردوستانی :

● تایەر بەگی جاف :

دل نەخۆشی دەردی هیجرە جانی جانانم وەرە
لەت لەتە جەرگو هەناووم ماهی تابانم وەرە
(هتد)••

ـدەزگای تۆمارو بڵاوكردنەوە : فابریقەی قەوان (؟)
ـ جۆری مەقام (؟)
تێبینی : سەیید عەلیی مەقام‌زان شیعری مەولـــەوی‌و ئەحمەد موختار جافی ووتوە ، دەڵێن فابریقەی قـــەوان : ئـــۆدیۆن بووە ، هەندێك دەڵێن : بەیزافـــۆن‌بووە بووە • هەندێك دەشڵێن كە لە ساڵانـــی ١٩٢٥ ـ ١٩٢٧دا تۆماری‌كردووە (موخابن دەزگایەك نی‌یە ئەو قەوانانـــــە كۆبكاتەوە یان بە پاكسی گۆرانـــی‌یەكانی بڵاوبكاتەوە) •

٢ ـ مەلا كەریم •

● زیوەر :

چەند شیر ینە لام دارو بەردی وەتەنم
بە فیدای ئەكەم سەرو گیانو بەدەنم
فەرزە بۆ وەتەنمان گیان فیداكردن
لە ڕێی ئەم خاكەدا بە كۆمەڵ مردن
(هتد) •••

ـ دەزگای تۆمارو بڵاوكردنەوە : فابریقەی قەوانـــی بەیزافۆن •
ـ ساڵ : ١٩٢٧•

كمال رووف محمد

ـ جۆری ئاواز : سروود ،

● پیرەمێرد :

كە دەڵێن ئەمڕۆ دەشتو كێو شینە
بچۆ سەر گردی یارە ببینە
لە جیهاندا گوڵێكی رەنگینە
(هتد) •••

ـ دەزگای تۆمارو بڵاوكردنەوە : فابریقەی قەوانـــی بەیزافۆن •
ـ ساڵ : ١٩٢٧ •
ـ جۆری ئاواز : سروودی شەرفیی (توركیی) •

٣ ـ عەلی مەردان •

● شاعیر « نەزیری » ؟ (بە فارسی)

ای شوخ یك دم با دل عاشق مداراكن
خدنگ غمزەاترا بر دل سد پارە انجاكن
بزەن یك خنجرو نالە بە درد عشق رسواكن
فلك یەكدم علاج درد بیماران شیداكن

ـدەزگای تۆمارو بڵاوكردنەوە: فابریقەی قەوانی سۆفو
ـساڵ :(؟)
ـ جۆری ئاواز : مەقامی نەوا •
تێبینی : لە ساڵی ١٩٧٦دا ئەم یادگارەم پێشكەشـــی مامۆستا عەلی مەردانی كرد ، ووتی : تەزیری شاعیرێكـــی خەڵكی گەرمیانە •
ـ لەهیچ سەرچاوەیەكدا ناوو باسیسم نەدیـــوە ـ هەروەها ووتی كە لە دەورو بەری ساڵانـــی ١٩٤٠ ـ ١٩٤١دا ووتوویەتی •

● ● مستەفا بەگی كوردی :

دەروون زامدارو دڵ غەمگینە بێ‌تۆ
سەرم گێژو تەنم بێ‌تینە بێ‌تۆ
خەووم بێ‌هۆشی‌یە بەرگم پەلاسە
خۆراكم خوێنە شادیم شینە بێ‌تۆ
لە چاو ئەشكو لە دڵ ئاهم كە دەردێ
دەڵێی تۆفانی باو بارانە بێ‌تۆ •

ـ دەزگای تۆمارو بڵاوكردنەوە : فابریقەی چەقمقاچی•
ـ ساڵ : (؟) •
ـ جۆری ئاواز : مەقامی موحەییەر چەركەسی •
تێبینی : دەشێـــت لە ساڵانـــی ١٩٤٠ ـ ١٩٤٨دا تۆمارابێت • هەرئەو چەند بەیتەیشی ووتووە •

● ● ●

تایەر بەگی جاف :

قوربانی روخت بم كە شكستی بە قەمەر دا
حەیرانی لەبت بم كە ڕەواجی بە شەكەر دا
هەر لەحزە ئەدەی وەعدەی وەسڵو نی‌یە ئەسڵی
كارت وەكوو دونیایە هەر ئەمڕۆیە بە فەردا
(هتد) •••

ـ دەزگای تۆمارو بڵاوكردنەوە :
١ ـ رادیۆیی كوردیی بەغدا • ساڵ : (؟) • ئـــاواز : حیجاز كاركورد •
٢ ـ تەلەڤزیۆنی بەغدا (لە ئاهەنگێكی سەرشانـــۆی سینەماو شانۆدا ـ بەغدا : سەرەتای ١٩٦٨) •

٤ ـ تالیب مەجید « تەلە » •

● شێخ نووریی شێخ سالح •

خۆت بپارێزە لە ئاهی دڵ‌بریندارانی شەو
نەك خووا ناكردە گیرابێ دۆعای ناڵانی شەو
یاوەرو یاری ئەنیسم ئاهو ئەشكی حەسرەتە

ئافەرین ئەی بارەكەڵا دیدەیی گرینی شەو
(هتد) •••
ـ وەزگای تۆماركردن : سییم •
بڵاوكردنەوەی رادیۆیی كوردیی بەغدا •
ـ ساڵ : ١٩٤٣ •
ـ جۆری ئاواز : مەقامی ئۆرفە •

٥ ـ تایەر تۆفیق •

● شوكریی فەزلی :

ئیش كە رووی ئێستە لە هەورازە سەرەولێژی نەكەی
بیبری ووردیشی دەوێ هەر بە دووعاو نوێژی نەكەی
گێرەشێوێنێ كە كای كۆنی بەبادا لە كنـــت
چاكە هەر لێی خوریی سەیری دەمو كاوێژی نەكەی

ـ دەزگای تۆمارو بڵاوكردنەوە : رادیۆیی كوردیـــی بەغدا •
ـ ساڵ (؟)
ـ جۆری ئاواز : مەقامی بەیاتی تورك
تێبینی : دەشێ لە ســـاڵانـــی ١٩٥٢ ـ ١٩٥٤دا تۆماركرابێ •

● ● مستەفا بەگی كوردیی :

چاوەكەم زانیبوتە بۆچ خەو لە چاووم ناكـــەوێ
چونكە من پێش خزمەتم پێش خزمەتان نانوون شەوێ
زۆژو شەو دائیم لەبەر دبیدەی خەیاڵم حـازری
سا چە فەرقێكی هەیە بۆ من ئیتر ئیترو نـەوێ
(هتد) •••

ـ دەزگای تۆمارو بڵاوكردنەوە : رادیۆیی كوردیی بەغدا
ـ ساڵ : (؟)
ـ جۆری ئاواز : مەقامی ئورفە •
تێبینی : دەشێت لە ساڵانی ١٩٥٢ ـ ١٩٥٢دا تۆمـــار كرابێ •

٦ ـ عوسمان سابوونچی •

● أ • ب • هەوری :

كچە جووانەكەی گۆنا شەكرە سێو
لە سەبەر سل‌كەر سەركەش‌و بزێو
ماتەی دڵداریت بزەی هەردوو لێو
دڵ بە ختووكەی شێواو و پەشێو
(هتد •• وەرگیراو لە گۆرانیی یەكەوە) •

ـ دەزگای تۆمارو بڵاوكردنەوە : قەواتی جـــۆری ١٧ ئینج بۆ رادیۆیی كوردیی بەغدا •
ـ ساڵ : (؟) •

بڕوانە : ل : ٧

بەرەنسك

لەیلێكی داخ • لە دڵیتو••
شەویكی خەماویت لە نێو قژتا خەوانووە
ڕانی هەستی یادەكانت
لە ژێر نمەی گریانی شەوێكی كپو تۆخا
كۆمەڵ كۆمەڵ بێ‌دەنگی لە دەس پێچاوەو
بە نەشی نەرمە بـــەرەنسكی تەنیابی دەیانڕێسێ ••
ـلە یلێ دوكەڵێ ئاهی دڵداریت
جیهان دەسوتێنێ •• ئاسمان دەگریەنێ ••!
ـتۆ فرمێسكی بناری دڵێكی كەیلی‌و
شیلەی بێزاری دەردەدەی ،
حەزت لە شیعرێكمە گیانی وشەكانی بەردی خەم بێ••
لەیلەكەم چاو یەكلی خەم‌مەسوتێنە ••!
لەیلێ تۆ خۆت سەرابی ساردی ئاهتی‌و ••
تەنیا سێبەرەكەت كۆیلەی ڕێگای لەش‌و لارتە
دەنۆزێ‌تر شەنگی باڵات وەڕوبێنە ••
ـ هەلاتن‌و ئاوابونت هەناسە هەڵمژین نی‌یە
مانگی‌و بەكزی بەسەر برینی شەوی دڵاڕامەبورە
تۆ ڕۆژیتو دوای پرشنگی خۆت مەكەوە !
پرشنگ هەرگیز بۆ دواوە ناگەڕێتەوەو ••
كەفو كۆی زامـــی دڵ‌لەیلێ‌بەگشت خاكێكا هەڵناچێ
چونكە ڕوی مانگ وڕۆژێنت
لە هەنای منا هەڵدێتو ئاوادەبێ ••
تۆ فرمێسكی بناری دڵێكی كەیلی‌و
شیلەی بێزاری دەردەدەی !
حەزت لە شیعرێكمە گیانی وشەكانی بەردی خەم‌بێ
لەیلەكەم چاو بە كلی‌خەم مەسوتێنە !
چاوەكانت بەكلی خەم نەسوتێنی ••!
١ ـ **بەرەنسك كورت‌كراوەی بەرهەنسكە •**

جەباری حاجی كەریم
١٩٧٩

بازنەو چەند وردە سەرنجێك

لەم ێرۆژانەدا سێ‌یـــەم كۆمەڵە چیرۆكی چیرۆك‌نووسی نوێ‌خواز كاكە مەم بۆتانـــی بە ناوی ـبازنە كەوتـــە بازاڕەوە •• بەر لەم كۆمەڵـەچیرۆكە كاكەمەم دوو كۆمەڵەی تری بە چاپ گەیاندوە یەكەمیان بە ناوی (بوومەلەزە لە گۆمی مەندا ـ ساڵی ١٩٦٩ ـبەغـدادووەمیان بە ناوی (سمكۆلـــی ئەهریمەن ـ ساڵی ١٩٧٣ ـسلێمانی) •• ئەم سێ‌یـــەم كۆمەڵە چیرۆكەش كە نـــاوی(بازنە) یە بریتی‌یە لە بیستو یەك كورتە چیرۆكو چیرۆكـــی‌زۆر كورت كە لە بەرگێكـــی تەشەنگو ـ١١٢ـ لاپەڕەیدا بە قەبارەی بەتاڵ لە چاپخانەی شارەوانی هەولێر چاپ‌كراوە•

چیرۆكەكانی بازنە بریتیـــن لە زوربەی ئەو چیرۆكانـــەی كە چیرۆك‌نووس لە نێـــوان ساڵانی ١٩٧٣تا ٩٧٨نووسیویەتی **بێگومان رامانو لێكۆلینەوەوچوونە ناو جیهانی ئـــەم كۆمەڵە چیرۆكەی كاكە مـەم‌گارێكی ئاسانو مەیسەر نیە• لەبەر ئەوەی چیرۆك نووسەكە خاوەنی تاقی‌كردنەوەیەكـــی درێژە لە مەیدانی چیرۆكـــی نوێی كوردی‌داو یەكێكـــە لەو نووسەرە نوێ‌خوازانـــەی كە هەوڵێكی بێ‌وچانی داوە لـە پێناو پەرەپێدانو نوێ‌كردنەـوەی رێڕەوی چیرۆكـــی هاوچەرخی كوردی •**

جا •• لەم كۆمەڵە چیرۆكەیدا چەند توانیوبەتی دنگـــــە تایبەتی‌یەكەی خۆی بپارێـزێ‌وچەند بۆی كراوە ســـنووری بەرهەمەكانی پێشووی رەت ـبكات • ئەمە مەسەلەیەكـــە پێویستی‌ی بە لێ‌وردبونـەوەو لێكۆلینەوەیەكی خەســـتو درێژ هەیە •• لەم بارەیـــەوە ئەوەندمان بۆ دەكرێ بڵێیـــن كاكە مەم بۆتانی‌لەم‌چیرۆكانەی دوایی‌دا هەوڵی‌داوە بـــــە شێوەیەكی خەستو لـــــە فۆرمێكی هونەری‌ی تـازەدا نیازو مەبەستو رازەكانـــی‌دیوی ناوەوەی خۆی دەربڕێ•
بێگومان كارێكی لەم بابەتەكە چیرۆك‌نووسێكی جێ‌پێ‌دیار ئەبگرێتە ئەستۆ هەروا بـــەسووكو ئاسانی تەماشـــا ناكرێ •

بەرای من •• ئەم كۆمەڵـەچیرۆكەی كاكە بەم •• قابیلی ئەوەیە كە گفتوگۆو مشتـو ـمڕێكی زۆری لەسەر بكـــرێ‌و لەرێی رەخنەو هەڵسەنگاندنی‌زانستیانەی كۆمەڵە چیرۆكەكە •• لەرێچكەی برەوپێشـــەوەچوونو مەودای ئێســـتای چیرۆكی نوێی كوردی بـــەگشتی بگەین
•• بە تایبەتی كە چیرۆكـــی كوردی لەم ماوەیەدا ئەوەندەی شیعرو دیوانە شیعر بڕناكـاو ناكەوێتە بەر دەست خوێندران لەلایەك •• لەلایەكی تریشەوە چیرۆكی‌نوێی‌كوردی دووچاری ووشك‌بوونەوەی رەخنـــەو رەخنەگاری بـــووەو وای لێ‌هاتووە وەزعەكە پێویستی‌ی بە جولاندن بێ •

ڕێزان

چیرۆك

گەنم

سەلام مەنمی

١ـ مشك

گەنمی بەزەوییەكەیەوە كرد •• باراتی لە سەربـــاری، باڵای‌كرد

« ئەم ساڵیش وەك ساڵان بە ڕێژەن‌بوایە باشبوو ••»

بەڵام ئەو ساڵە مشك‌بوو•• زاووزێیان تیاكرد •• كۆمەڵە خۆڵیان تیا هەڵدایەوە •• ئەو كارەساتە سێری‌كرد ،ئەژنۆی شكان •• چەند هەنگاوێكـــی لە رزۆكی نا •• پـــەلاماری بێنەكەی‌دا •• ویستـــی مشك‌كوژی بكات •• هاتاسەـ پەكی ساردی هەڵكێشـــا •• بێنەكەی فیرێ‌دا •• (جمەیان دێ •• سەیركە شەرم لـــە مرۆوف ناكەن ، بڵێ مشـــك كەی ئەوەندە بە غیرەت بوون ••»

٢ـ كرمە بـرە

بۆ ڕۆژی دووەم هاتـەوە ، چاوێكی بە گەنمەكەدا گێڕا : « سەیرە كرمەبڕەیش تێی‌داوە ، ئەوەتا چەند شوێنێكـــی سووركردوە ، گەنمەكە بووەبە پووش •• هاتم بیبر لـــە ناوبردنی مشكان بكەمـــەوە كەچی ئەمیش چووە بان‌داخان •• پار ئەم حەلە لە ســـەری زدلامی ئەدا (مام‌بارام) پێـــی ووتم « گەنمەكە تكۆلەكـــەی داوەو خەڵك زۆری لـــێ ئەخوێنن ، هەتا زووە مەڕێكی لەسەر سەرببڕە••»منیشـــ ووتم :
« ئەم زەوییە خۆی بـــە برشتە هەموو ساڵی وایە •• پێویست بەوە ناكات••»

٣ـ ڕەوە بەراز

لە لایەكی تریشـــەوە ڕەوە بەرازێك سەریان‌كردە گەنـــم •• بە شفرە هەڵیان گێڕایەوەو تەختیان‌كرد ••« ئەهامەتـــی ڕوونەكاتە كەس ڕاستـــە ووتوویانە بەرەلای تەنكییەوە ئەدڕێ ، بەڵام هەروا بـــە خۆڕای دەست لەم زەویـیـــە هەڵناگرم• ئێستا ڕانـــی تێ‌ئەكەم •• هەرچەند ئـــەم زستانە ئاژەڵەكانم بێ ئالـف ئەبن ••» هاتنی جوامێـــر تەونی خەیاڵی هەڵووشان :

ـساڵێك لەم كاتەدا كوللـــە زەردە دابارین ، دەمیان ژەتدە خەلەو گەڵای‌دار ، تەنانـــەت كۆیان لە لێخ سنانیش نەئەكرد ، ئەمان ووت :

ئەمساڵ قاتو قڕییە ، لەمەولا سەفەری گەرمیانو كوێستان بۆ تان پەیداكردن ئەكەوێتـــە بەرمان •• بەڵام ئەوەنـــدەی بێ‌نەچووغەزایی كەرە ڕوویان‌ـ كردە ووڵاتو بەری ئاسمانیان گرت •• كەوتنە ڕاوی كوللەو بە زوویی لە ناویان بردن •• دوای ئەوانیش بارانێكـــی هێمن باری‌و گەنم‌و كشت‌كاڵی زیندوكردەوە ••
ئەو ساڵە بژێویمان مسۆگەربوو قسەكەی پێ‌بڕی
ـجا مەبەستت چییە •• ؟
ـتۆ بڵێی بەڵاكەكـــی وەك غەزایی كەرە بۆ ئەمانیشـــ نەبارێ ••؟

ـئەو ساڵە بە تەنها كوللەبوو• هەڵی ئەگێڕمەوەو بـــە مەرەزەی ئەكەم ، خۆژیان لە بەستراوە بە گەنمەوە ••

٤ـ مەرەزە

جووتی تێخت •• هەڵـــی گێڕایەوە •• لە ناو هێڵەكانـا مشك‌و كرمەبڕە دەرنەچوون:
« هێشتا لە كۆێتانە ، بزانـن چیتان لێ‌ئەكەم ••»
گۆڵو تیری بڕی •• قوڵاخەی بەست •• لەگەڵ هەمـــوو پابێڵێكا مشك‌و كرمەبـــڕە دەرئەپەڕینو ئەكەوتنە نـــاو ئاوەكەوەو ئەخنكان :
« ئەمەنم ئەمانی ئێوەم بـــە چاوی خۆم بینی ؟دەمێكـــە چاوەڕێ دەرمانێكـــی وانەكەم •» چاڵتووكـــی پێوەكرد •• مەرەزە سەوزبوو•
« تۆچەقانییەك بۆ پاسەچۆلەكە بهۆیمەوە •• ئێستا ئـــەوەی جێی‌داخە ڕەوە بەرازەكەیـــە ، ئەویش ئاسانە •• جـــاران سەرمای زستان كۆسپ‌بـــوو لەرێما ، خۆ ئەویش تەمـا ، لە مەولا كەپرێك لەقوڵاخـەوە ئەبەستم تاپرەكەیشـــ لای خزمەوە دائەنێم‌و بەشـــەو پاســـەوانی ئـــەكـەم••» كەپرێكی بەست، ساردوایكی هەڵكەن •• شەو ئەمایەوە•••

● ● ●

شەوێك ڕەوەكە هاتن‌و چوونە مەرەزەكەوە •• «داختـــان سەوزە••»ڕووی تاپری تێكردن‌و دوانی‌لێ‌خستن‌و چووە سەریان: چـــووە سەریان :
(ئۆخەی ئەمە ئێوەن لنگەفرتێ ئەكەن ؟ واتان ئەزانی هـەروا بە سەوزی ئەی خۆن؟••)

● ● ●

مەرەزە خشت‌بوو :«مەرەزەكەم هاتەبەر، ڕەنجەكەم بەرداربوو •• ئەم ووت دەســـتت لێ‌هەڵناگرم •• بەڵمەكەیشت بێ ئاژەڵەكان ئەكێشم ••»

Institut kurde de paris

وتەی هاوکاری «پاشماوە»

تەنیا لە هەڵویستو دروشمدا خۆی نانوێنی ، یان تەنیا لە دووپات کردنەوەی سەربەخۆی شێوازو ئاراستەدا دەرناکەوێ ، بەڵکو لە سەرجەم کارو باری رۆژانەی شۆرشگێڕانەداو بە سیمایەکی هەمیشەیی ئاشکرا خۆی دەنوێنێ • جا بەر لە هەموو شتێ بەم هۆیەوە توانیوەتی وەك دەستەڵاتو شۆڕشو داوەڕ خۆی بچەسپێنێ •

سەرکەوتنی شۆڕش لە خۆماڵی کردنی نەوتداو دامەزراندنی بەرەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێشکەوتنخواز دامەزراندنی ئۆتۆنۆمی بۆ گەلی کوردمانو پێدانی مافی نەتەوەییو رۆشنبیریو بەشداربوونی بە کاری لە شەڕی تشرینداو بەشداری بەکاری لە پشتگرتنی بزوتنەوەی بەرگری فەلەستینداو پتەوکردنی ئیمکانیاتی هێزە راستەقینەکانی رەمزو بەر پەچدانەوەی توندی نەخشەکانی سازاندنو پیلانەکانی ئیمپریالیو کۆنە پەرستی لە ساحەی فەلەستینو لوبنانو لە ناوچەی خەلیجی عەرەبی، ئەم دەستدەوتە بەدی هاتوانە رەمزی رووناکو نیشک دەرەوەن لە ناو سەدان دەستکەوتەی شۆڕشگێڕانەی پێشکەوتوی تردا کە دەلیلی سەلماوی توانای لە بن نەهاتوی سەرکردایەتی حزبو شۆڕشن لە رۆشتنیدا بە دەستەڵاتی خۆ راگرتنەوەو بە پێی ئەو باوەڕی بەڵگەی رەسەنی سەر کەوتنی شۆڕشە لەم رادەیەدا • ئەمە • سەرەڕای سەر کەوتنەکانی شۆڕش لە رەوتەکەیدا ، راگەیاندنی سیاسی کە لە دەستەی بەرزی سیاسی پەیمانی کاری نەتەوەیی هاوبەشەوە لە نێوان هەردوو وڵاتی برا عراقو سوریادا دەرچو بنکەیەکی شۆڕشگێڕی دەبێ بۆ بنیات نانی یەکیتی عەرەبیو بەدی هێنانی ئاواتو خواستەکانی نەتەوەی عەرەب بۆ بنیات نانی کۆمەڵێکی شوشیالستی دیموکراتی یەکگرتو ، بە قەدەر ئەوەی ئەم هەنگاوە پێشکەوتوە گەورەیە بەڵگەی مێژوویەو کاری ئیجابی گەورەی دەبی لە سەر لایەنی خەباتی نەتەوەیی عەرەب بە تایبەتی ئەم زروفەدا کە پیلانەکانی دژی بونیو دەستەڵاتی توند بوە ، دیسان بە قەدەر ئەوە ، دوژمنانی یەکیتی وا لێ دەکا بە حساباتی خۆیانا بچنەوە لە چوارچیوەی تەقەللایاندا بۆ شێواندنی خەباتی یەکیتیو لیدانی کاری یەکیتی چونکە ترسیکی تۆقێنەرە بۆسەر سودو بونیانو بۆ سەر نەخشەی دوژمنایەتی کارکانیان لە ناوچەکەدا ، ئەو سوودەی کە بە تەنیا لەسایەی کەرت بونو ناتوکیدا پێ دەگا •

لەم بربارە مێژوویانە کەوەرچەرخانێکی جۆرەکیەلە رەوتی کاری یەکیتی خوازی بەینی هەردوو وڵاتی برادا هویەکی چاکە بەرەو بەهێز کردنی پێداویستەکانی سەر رێگای روو بەروو بوونەوەی بەر بەستیەکان لە لایەکو لە لایەکی ترەوە بەرەو بنیات نانی ژیانیکی شادو پاشە رۆژی روناکو دروست کردنی مرۆڤی نوێی وا تونای بنیات نانی پاشە رۆژی هەبێ لە سایەی کۆمەڵێکی نوێی یەکگرتوی پیشکەوتودا •

● هاوکاری ●

دەنگە ناسکەکانی «پاشماوە»

هەروەها بەرنامەی داواکاری گۆرانی بێگانە لە ئێزگە پێشکەش دەکا •

● **بەرامبەر بەو مەرجانەی کە دەبێ لە مذیعی سەرکەوتودا بێ وتی :**

ـ گرنگترین شت دەنگە، لەگەڵ توانای لادان لە هەڵەو راست کردنەوەی هەندێك لە وشەکان ، لەگەڵ ئەمەشا گوێگرانو بینەران باشترین بریار دەرن •

● **هەر وەك بزانیت بۆچی گجان لە ئیستگەدا کەمن ؟**

● ئەتوانین بڵێین باری رۆشنبیری یەکیکە لە هەرە هو گرنگەکان بەڵام ئیستا بەهۆی پێشکەوتنی کۆمەڵەوە رۆژ بەرۆژ زیاتر ئەبین

● **(هەڵات محمد سعید گەبەشی (علم النفس)ی تەواو کردوەو ئەمە چوار مانگە دەبێ هاتۆتە ئیستگەوە وهەروها دورەیەکی ریکخسەستنی بەرنامەی تەواو کردوەو ئەلیت :**

● هەروەك هەموو کەسێك یەکەم جار ئیشیك بکات هەستم ئەکرد بە تەتەڵەوترس ، بەتایبەت کە مایکرۆفۆنم دەبینی ، بەڵام توزە توزە راهاتمو بو بە شتیکی ئاسایی•

● هەروەها ئەڵێ : هیوام ئەوەیە کە هەموو کچێکی کورد کە دەبیت بە مذیع جگە لە زمانی کوردی زمانیکی تریش بزانێت چونکە یارمەتی دەدات بۆ خۆندنەوی هەندێك لە وشە بێگانەکان ••

● **خالیدە خضر ابراهیم کە شەش ساڵە لە ئیستگەی کوردی کار دەکا •**

هەروەك هەمو ئافرەتێك کە لێم پرسی تەمەنت چەندە دەستی کرد بە پیکەنینو وتی: ـ لەساڵی ١٩٥٠ دا لە دایك بووم بەڵام ئایا زور گرنگە ئەمە بنوسرێ ، هەروەها دایکی دومنداڵیشم ،

● **باشە لە(١٩٧٢-١٩٧٩) ماوەیکی درێژە نازانم لەم ماوەیەدا هیچ پێشکەوتنێکت بینیوە لە ئیستگەدا ؟**

● بەڵی زور چ لە رووی کاری ئیداریو فەنیشەوە لەگەڵ ئەمەشدا من هیوام وایە کە ئیمرو لەدوێنێ پیشکەوتوتر بەوسبەینی لە ئەمرو زیاتر

● **سەرنجی کۆمەڵ بەرامبەر کارەکەت چۆن تێ دەگەی ؟**

● لە هەمو کۆمەڵێکدا دیاردەی دواکەوتو هەیە کە نارەزای درئەبرێ بەرامبەر هەموو کارو بارێکی پێشکەوتو • بەڵام لەم ساڵانی دوایدا ئەم دیاردەیە زۆر کەم بوەو بەرەو نەمان ئەچیت •

● **خوشکە خالیدە هیچ ئارەزویەکی هونەری ترت نیە ؟**

● بەڵی بەهوی تێکەڵبونم لەگەڵ هونەرمەندان بەشداریم کردوە لە شانۆگەری(مەمو‌زین) دا وهەروەها گۆرانیم لە ئوپەریتیکدا وتوە بە هوی خۆماڵی کردنی نەوتەوە •

تاوانبارکردنی «پاشماوە»

ئاژانسی ئەسوشیدپریس ئەوەی راگەیاندووە کە ئەو خۆ نیشاندانەی سەدان کەس بەشداری تێدا کردووە بە شەقامەکانی عەبەداتدا سورانەتەوەو داوای مافی رۆشنبیریو سیاسیان کردووە لە گەڵ دەرکردنی پارێزگاری عەرەبستان احمد مەدەنیدا • ئەوەشی راگەیاندوە کە سەرچاوە حکومەتیکان راستی ئەوەیان و وتووە کە «١٢» کەسیان گرتووە .

بازنە «پاشماوە»

نووس ، تەواوی ئەو پەیوەندیانەی خەست بکردایەتەوە ، نەك وەك ناونیشانێك هەر تەنیا بۆ پێوەلکاندن بێت ، راستە کاکە مەم لەو چیرۆك نووسانەیە بە وردی بیر ئەکاتەوەو ئەزانی بۆ خۆی ئەزانی چی ئەنووسێت ، بەڵام وەك ئەزانین ، گرنگ گەیاندنی ئەو پێزانینەی خۆیەتی ـ ئەگەر لە سنوریکیشدابێت ـ بە کەسانی ترو بە خوێنەرانی چیرۆکی کورتی کوردی •• ئەمە لە کاتێکدا گومانی تێدانییە کەپێویستە زمانی چیرۆك ، زمانێکی رەوانو بێ گرێ بێت، «مەنطق»ی چیرۆك نووس ، لە دارشتنی رستەکاتدا ، روون بنو ئاگای لەوەبێتو لەهێڵێ مەجازیەتو ذهنی یەتی دەربرین لە نێوەی رێگەی نێوان خۆییو خوێنەردا، مەبەستەکان بزربکەنو بتاسێنن ، کورتە چیرۆك ، هونەرێکی گرانەو لە ساتە کەم خایەتەکانی ژیان ئەدوێو هەڵیان ئەبژێرێ ، چرکردنەوەی مەبەست بە کەمتربن دەربرین ، دینامیکەتی ئەو چیرۆکە سەرکەوتوانەن ، کە باشترین هەڵوێست لە پوختترین دارشتنو نووسیندا وێنە ئەگرن ، راستە ئەوەی لە رۆمان نووسێك داوائەکرێت هەرگیز لە نووسەری کورتە چیرۆك داوانا‌کرێت ، چونکە ئەویان ئەچێتە ناودەبان مەیدانی ژیانەوەو لە سەوان رووداوی بەرزاوانو تەنانەت تەفاصیلی بچوکی دەوروبەر ئەدوێت ، لە کاتێکدا ئەمیان روو بەرووی تەنیا حالەتێکی ئەو ژیانە دەبێتەوە ، کە حالەتێکی نموونەییەو هەڵبژاردنێکی هونەرمەندانە ، ئوسلوبی نووسینی چیرۆك نووس لە بازنەدا ئەسلوبێکە بە ئاسانی خۆی نادات بە دەست تێگەیشتنی خوێنەرەوە ، ئێمەش نامانەوێ چیرۆك ، وەك هونەرێکی بەرز دابەزێتە ئاستێکی نزمی ناهونەریو «سەطحی یە» بەوە

بەڵام ئەوەی لێرەدا جێگەی سەرنجدانو تێبینییە ، ئوسلوبی نووسینی کاکە مەم ، لە رەوانیو شەفافیەتەوە دوورە ، ئەمەش کاریکی وای کردووە ، کە خوێنەران بە لەشێکی قورسەوە شوێن پێی چیرۆکەکان هەڵبگرن مەسەلەی ـ تەشویق ـ دروست کردن لای خوێنەرو هەر لە سەرەتاوە ، ئەتبینە هۆی ئەوەی کە چاکترو قوڵتر بیربکاتەوەو پەیوەندی خۆی لەگەڵ نووسەردا بەهێزتر بکات ، کاکە مەم یەکێکە لەو چیرۆك نووسانەی ، زیرەکانە بیرئەکاتەوە ، هەرەمەکی نانووسێ ، لاسایی چیرۆك نووسی ترناکاتەوەو نەیێشتی دەمی کەس ناجوێتەوە ، بەرچاوی فیکری روونەو لەگەوهەری ناکۆکییەکان گەیشتووە ، بەڵام ئەوەندە هەیە ، پێویستە بایەخێکی گەورەتر بەئوسلوبی نووسینی خۆی بدات ، ئەم «وشكو برنگییە» لە کۆڵ شێوازی نووسینی خۆی بکاتەوە ، هەوڵبدات سەری ئەو سەری ئەو سەری گلۆڵەی مەبەستەکانی خۆی چاکتر بگەیێنێتە دەست خوێنەران

ئەگەر سەرنج بدەین ، لەم کۆمەڵە چیرۆکەدا ، نووسەر لە گەلێ دەرگای مەسەلەی جەوهەریی داوە ، ئەو هەولانەی کە بۆ نووسینی چیرۆکی هەرەکورتیش داوێتی ئارادەیەکی باش لەچڕکردنەوەی مەبەستەکا تدا سەر کوتووە ، بەتایبەتی لە چیرۆکی «دارگوێز »و «گلۆپ» و «چاوشارکێ »دا ، کە ئەتوانین بە نموونەی باشی ئەم هونەرەی لە قەڵەمبدەین ، بە پێدوادانی بۆ چوونەکانی لە ردوپێشو شیکردنەوەی سەرەتای ئەم نووسینەمان بگەینەو ئەو سەرئەنجامەی کە چیرۆکەکانی کاکە مەم لەگەڵ ئاواتو ئامانجی زۆربەی زۆری کۆمەڵانی خەڵكو مەسەلە رەواکاندایەو لە بەرژەوەندی ئەوانو لە پێناوی ئەواندا نووسراون • جائیتر ئەوەی لێرەدا ، دیسانەوە پێویستی بە دووبارەکردنەوە هەیە ، کێشەی ئوسلوبەکەی چیرۆك نووسە ، چ وەك هەستنەکردن بەو شەفافیتەی باسمان کردوو چ وەك بایەخدانێکی چاکتر بە شێوەی دارشتنو بیناکردنی رستەکانیش،من دڵنیام لەوەی ، ئەگەر ئەو بیرە قووڵوهەستە پیرۆزەی چیرۆك نووس شێوازی نووسینێکی رەوانو بەهێزتری لەگەڵدابێت ،بەسەر ئەنجامی هونەرێکی کامڵ تروو گەورەتر دەگەین ، بێگومان ئەم ناتەواوبەش ، وەنەبێ هەر ، لەم کۆمەڵە چیرۆکەدا بەدی بکەین

بەڵکو ـ لە زۆربەی زۆری ـ چیرۆکی کوردیدا •• تا ئێستە (چەند نموونەیەکی کەم نەبێت)•• هەمیشە لایەکی مەسەلەکە بەلاسەنگی کەوتۆتەوە ، مەبەستمە بڵێم ، چۆن ئەتوانین ٥نموونەی ئەدەبێك پێشکەش بکەین کە هەردوو کێشەکە ـ خوێنەرانو هونەر ـ بەیەك سەرئەنجامی ئەو حەقیقەتە بگەیەنین :

ئەدەب لە بەرزیتی خۆی نەخەینو خوێنەرانیشمان تێ بگەن •

سەرچاوەی «پاشماوە»

ـ جۆری ئاواز : گۆرانی (؟)

تێبینی : دەشێت لە ساڵانی ١٩٤٥ ـ ١٩٤٨دا تۆمارکرابێ •

٧ ـ مەحمود محەممەد •

● عەبدوڵڵا گۆران : «گوڵی خوێناوی »

شاییە چۆپییە لەو ماڵە
گوێبگرە زورنایە دەهۆڵە شمشاڵە
زەردو سوور تێکەڵبوون ژنو پیاو هەرایە
لەو ناوە هەر هارەی هەیانەی تۆ نایە

(هتد) ••

ـ دەزگای تۆمارکردنو بڵاوکرنەوە : رادیۆی کوردی بەغدا •

ـ ساڵ : (؟) •

ـ جۆری ئاواز : تانگۆ ـ مەقامی نەهاوەند •

تێبینی : دەشێت لەسەر قەوانی رادیۆ یەکەم جار تۆمار کرابێ ، هەروەها دەشێت لە ساڵانی ١٩٥٠ ـ ١٩٥٤دا تۆمارکرابێ •

٨ ـ ئەحمەد مەحموود •

● ئەخۆڵ : ئەحمەد دەروێش :

ئەی گردی سەیوان سەیوانی سێوان
ئەی کەنزی گەوهەر سەر تا بە لێوان
هەر خوا ئەزانێت چی لە دڵتایە
چەن گوڵی وەریو لە ژێر چڵتایە ••• هتد

ـ دەزگای تۆمارو بڵاوکردنەوە : رادیۆی کوردی بەغدا

(لەسەر سیم) •

ـ جۆری ئاواز : مەقامی بەیات •

ئەمەریکا نەنجامی «پاشماوە»

خایەندا لە سەری یەك کەوتوون •

ئەمرو ئیزگەی رادیوی دوژمن وتوویەتی •• کە سەرۆکی ئەمەریکا جیمی کارتەر ئیسراحەتی تەواوی خۆی بۆ ئەو ئەنجامە بە بیگن نیشان داوە • هەروەها وتوویەتی •• بیگن بەم زوانە نامەیەك بۆ کارتەر دەنووسێ درێژەی ئەو گفتۆگۆ داخراوەی بۆ تیدا باس دەکات کە لەگەڵ سادات کردوویەتی .

● **رێکەوتنێکی سەربازیی•**

رۆژنامەی (مەعاریف) ی زایونی دەربارەی رێکەوتنیکی سەربازیی (نەنوسراو) نووسیویەتی کە لە لایەن زایونیو رژێمی ساداتەوە بەرامبەر لایەنە نارازێکان بکرێت •• ئەژانسی دەنگوباسی فەرەنسایی لەم بارەیەوە ئەوەی لە رۆژنامەی «یدیعوت ئەحرنوت)ی زایونی وەر گرتووە کە رێکەوتنی دەربارەی باری سەرنج لە نێوان ساداتو بێگن‌دا سەبارەت رووداوەکانی ناوچەکەو هەڵوێستی لبنان پێک هاتووە •• رۆژنامەکە لەدەمی سەرچاوە ئاگادارەکانی زایونی دوژمنەوە ئەوەی بڵاو کردۆتەوە کە گفتوگۆکانی ئەسکەندریە سەرکەوتووترین گفتوگۆی بووەو لە هەموو گفتو گۆکانی تر مایەی ئیسراحەتو دڵخۆشی بووە

دایەنگەی «پاشماوە»

نیوەرۆوە بۆ سەعات حەوتی ئێوارەیە •

دایەنەکان ، خەریکی بەخێوکردنی مناڵەکانن لەسەر رێو شوێنی هاوچەرخی پێگەیاندنی مناڵو ساواو پزیشکی تایبەتی ناو بەناو سەبری باری تەندروستی مناڵ ساواکان دەکاو بایەخێکی چاك بە مەسەلەی پاكو خاوێنی دایەنگاکەو مناڵو ساواکان دەدرێ •

ئەوەی شایانی باسە ، جێگری سەرۆکی یەکیتی پێی راگەیاندین کە هەر شەش مانگ جارێ دەورەی تایبەتی بۆ دایەنەکان دەکرێتەوەو هەموو دایەنەکانی دایەنگاکانی تری سلیمانی بەشداری تیا دەکەنو بەجۆری پەروەردەو راهێنانی ساوایانو مناڵ لە سەر تازەترین شێوە را دەهێنرێن •

بۆزانین

لە رۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی •

بەرنامەی رەنێوهێنان ئەمینداریەتی گشتی کاروخانەسازی ـ قۆنتەراتی نهێنی ژمارە ١٠-٧٩ بۆ دروستکردنی بینایەتی بەرێوەبەرێتی ئاسایشی پارێزگای دهوك ، لەکاروباری فەسلی (٣٥) یمادەی (٧)ی زنجیرە -٢-ی•

رادەگەبەنین کەوا ئەم قۆنتەراتە نهێنی‌یەی سەرەوەمان بەم مەرجانەی خوارەوە هەیسە :ـ

١ ـ دەتوانرێ کۆمەڵە نیستیمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتە لە مەڵبەندی ئەم بەرێوەبەرێتییە یاخود لە بەرێوەبەرێتی کاری پارێزگای دهوك بە (٢٠) بیست دینار دەستبکەوێت کە نادرێتەوە ، بەمەرجێك قۆنتەراتچی مەرجەگشتیو مواسەفاتە هونەرییەکان بکرێت کاتێك قۆنتەراتەکەی دەکەوێتە ئەستۆ •

٢ ـ دوا ماوە بۆ پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە بەر پێش کاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆ رۆژی چوارشەممە رێکەوتی ١-٨-١٩٧٩ دەبێتو دەدرێت بە سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداری‌یەتی‌یەدا•

٣ ـ ئەمانەی خوارەوە دەبێ لەگەڵ تەندەرەکاندا هەبن :ـ

أ ـ بارمتەی سەرەتایی بە (٦٧٥٠) شەش هەزارو حەفت سەدو پەنجا دینار لە شێوەی کەفالەتی بانق بۆ ماوەی شەش مانگ بەکاردێ لە رۆژی داخستنی قۆنتەراتەکەوە یاخود لە شێوەی چەکێکی مۆرکراو لەگەڵدا بێ •

ب ـ پێناسی ژووری بازرگانی لەگەڵ بەڵگەنامەیەکدا کە لە بەرێوەبەرێتی باجی داهاتەوە دەرچووبێو بۆ ئەم ساڵ تازەکرابێتەو ••

ج ـ بەرنامەی ئەو کارانەی لەمە دەچن

د ـ پێناسی پلەی قۆنتەراتچی‌یەکان (پلە هەشتەم)بۆ ئەوەی بتوانی لە قۆنتەراتەکە با پلەیەك کە لە پلەی پێشوی بەرزتربێ بە شداری‌بکا •

٤ ـ هەر تەندەرێك ئەگەر لە کاتی دیاریکراوی خۆی پێشکەش ئەکرێو هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێ پشتگوێ دەخرێ •

٥ ـ ئەم بەرێوەبەرێتی‌یە بەوەوە پابەندنی‌یە نزمترین تەندەر لەرووی نرخەوە یانهەر تەندەرێکی‌تر قبوول بکات •

٦ ـ هەررۆژێکی دواکەوتنی‌کار (٤٠) چل دینار سزا دەدرێ •

٧ ـ ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکە شەش مانگە لە رۆژی پێشکەش‌کردنی تەندەرەکان •

٨ ـ پێویستە قۆنتەراتچی‌یەکان نەخشەکان لەگەڵ تەندەرەکانیاندا بهێننەوە ، نەخشەکان تەنیا دەدرێتە ئەو قۆنتەراتچی‌یەی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچووە •

٩ ـ پێویستە قۆنتەراتچی پوولێکی (٢٥٠) فلسی بەتەندەرەکەوە بلکێنێت •

١٠ ـ ئەگەر تەندەرەکان نەخرێنە ناو زەرفێکی داخراو رەفزدەکرێو پشتگوێ دەخرێ •

١١ ـ لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەکە پشت بەمەرجە گشتی قونتەراتی کاروباری ئەندازیاری مەدەنی بەهەردوو بەشی یەکەمو دووەمیەوە دەبەسترێ •

١٢ ـ هەر تەندەرێك لە نێو قۆنتەراتەکەدا لەلایەن قۆنتەراتچی بنووسرێ پشتگوێ دەخرێ•

١٣ ـ پێویستە قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی دەکەوێتە ئەستۆ ئەندازیارێکی سەرپەرشتی بۆ دابنێو بەدەوامێکی تەواو ئیش بکا •

١٤ ـ پێویستە قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی بۆ دەردەچێ عەمبارێ باچەند عەمبارێك بۆ پاراستنی چیمەنتو ئامادە بکا .

ع ـ ئەمینداری گشتی
کاروخانە سازی •
جلال احمد مدحت •

لەجیاتی سەرۆکی فەرماندە «پاشماوە»

بەکەم صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش • ئەوەشی دووپات کردەوە کە هیزە چەکدارەکانمان لەم قۆناغە ناسکەدا کە ژیانی نەتەوەی عەرەبیمان پیاتێ دەپەری زیاتر لە هەموو کاتی تر داوا لێ کراوە بۆ وەستان بەرووی بەر بەستی ئیمپریالیو زایونیو کۆنەپەرستدا ئەمەش بە گیانێکی باڵای هەست کردن بە لێپرسینەوەو باوەڕ بە خۆ بوونو پەیمان دان بە حزبی پێشرەو سەرکردایەتیە لێ هاتوەکەی کە لە سەر رێگابێ تا هێنانەدی ئامانجەکانی نەتەوە لە یەکیتیو سەربەستیو سۆشیالستی‌دا •

دیسان وتی : شورشی ١٧ ی تەموز لە هەموو تەقەللاو خەبانیا بە سەر بەرزی هاتە کایەوەو سەرکەوتو بوە ئەویش بە متمانە کردن بە بیرو باوەری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالستیو سەرکردایەتیە لێ هاتوەکەیو پشت بەستو بە جەماوەری تێکوشەری عەرەبی کە لە دەوری کۆ بۆتەوە .

هەر وەها وتی : ئەوە تا ئیستا بەرپەرچی پیلانی سازاندن دەداتەوە کە بەرابەری ئیمپریالی ئەمەریکاو زایونی جیهان کلكو بەکرێ گیراوانی لە ناوچەی عەرەبی جێبەجێ دەکەن •

دووکار بەدەستی «پاشماوە»

ئەستونیای سۆڤیاتیو (یوری گرافت) وەزیری سووکە پیشەسازی ئەستۆنیا پێکیان هێنابوو •

ئەو دوو کار بەدەستانە نارەزاییان بەرامبەر ئەو سیاسەتی خیانەت کاریە نیشان داوە کە رژێمی سادات گرتوویەتە بەر لە گەڵ سەرشۆر کردنی ساداتی خایەن لە بەردەم زایونی دوژمنداو خۆ فریدانە باوەشی ئیمپریالیزمەوە •

بۆزانین

نەخشەی پەرە پێدانی نەتەوایەتی بۆ ساڵانی ٩٧٦/ ١٩٨٠

وەزارەتی ئاو دێری
دەزگای گشتی چاککردنوکار پێکردنی
پرۆژەکانی ئاو دێری

قۆنتەراتی ژمارە (٥١)ی‌ساڵی ١٩٧٩ بۆ سواخ دانی هەردوو جۆگەلەی کانیاوی‌سماقوكو کانیاوی شکفتی لە ناحیەی سەرسەنگ •

١ ـ دەزگای گشتی‌چاککردنو کار پێ‌کردنی پرۆژەکانی ئاو دێری داوا لە قۆنتەراتچیەکان دەکا کە بەپلەی نۆیەم بەشداری‌یان کردووە (ئەو قۆنتەراتچیانەی کە پەیوەندی‌یان بە بینادروستکردنەوە نی‌یە) •

وەکو بوونەکانیان لە ژووری بازرگانی تازە کردووەتەوەو شەهادەتنامەی باجی داهاتیان پێیە تەندەرەکانیان پێشکەش بکەن.

٢ ـ کاروباری قۆنتەراتەکە بدیتی‌یە لە سواخ‌دانی هەردوو جۆگەلەی کانیاری‌سماقوكو کانیاوی شکفتی لە ناحیە سەرسەنگ •

١ ـ دەتوانرێت سەندەکانی قۆنتەراتەکەو ئەو نەخشانەی کە تایبەتن بە قۆنتەراتەکەوەلە بەشی یاسایی لە دەزگای گشتی چاککردنو کار پێ‌کردنی ئاو دێری بە (ـ/١٠) دە دینار دەست رێکودێت ببینرێت کە نادرێتەوە .

گ ـ تەندەرەکە لە گەڵ‌پسوالەی بارمتەکە ببێ لە ژمیریاری نەخشەکە لەم دەزگایەیا کەفالەتی بانقی لە گەڵدا بێ بە (ـ/٤٥٠)چوار هەزارو پێنجسەد دینار لە یەکێك لە بانقەکان کە دانی پێ نرابێ بە مەرجێك بۆ ماوەیەك کە لە دوو مانگ کەمتر نەبێو لە رۆژی داخستن قۆنتەراتەکەوە بەکار بێو هەتا بۆی بلوێ تازەش بکرێنەوە •

٥ ـ تەندەرەکان لە ناوزەرفێکی داخراودا بنو پێشکەش سکرتاریەتی لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکانی ئەم دەزگایەی بکەن ، ئەویش لە با پێش کاتژمێری دوانزەی نیوەرۆی رۆژی‌دووشەممە رێکەوتی ٢٣-٧-١٩٧٩ دەبێت .

٦ ـ هەر تەندەرێك ئەگەر لە ماوەی دیاری کراوی خۆیدا پێشکەش نەکرێ یا هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێ پشت گوێ دەخرێو پێویستە قۆنتەراتچیکان ئەم بەڵگە نامانەی خوارەوە پێشکەش بکەن •

١ ـ پێناسی ژووری بازرگانی •
٢ ـ پێناسی رێکخستنو تۆمار کردنی قۆنتەراتچیەکان•
٣ ـ شەهادەتنامەی ئەو کارانەی لەمە دەچن •
٤ ـ شەهادەتنامەی باجی داهات •
٧ ـ ئەم دەزگایە بەوەوە پا بەند نی‌یە نزمترین تەندەر لە رووی نرخەوە یان هەر تەندەرێکی تر قبووڵ بکات •

ع ـ سەرۆکی دەزگا
عباس محمد نصیف

Institut Kurde de Paris

هاوکاری
دوالاپەرە
دووشەممە ١٩٧٩/٧/١٦

کاتێت باش ئەم

-جەودت محمود-
هونەرمەندێکی لاوەو لە ساڵی ١٩٧٠ەوە خولیای شانۆ بوەوبۆ یەکەم جار لە شانۆگەری « وێنەیەك لەرابردوو» دەرکەوت‌و ئێستا بەردەوامە لە نواندنی بەهرەی شانۆگەری . دەربارەی بەهرەی شانۆیی وتی .
+ لە ساڵی ١٩٥٨ لە گەڕەکی ڕەحیماوە چاوم هەڵێناوەو بەشداری زۆربەی بزووتنەوەکانی شانۆگەریم کردوە لە هەولێردا وبەڕای خۆم باشترین بەرهەم کە تیایدا بەشداربوم ئۆ پەرێتی « روباری ژیان »ە کەیەکەم خەڵاتی لەهەموو وڵات وەرگرت سەبارەت بە بزووتنەوەی شانۆی کوردی ئەڵێ .
+ سەرباری هاتنە پێشەوەی کۆمەڵێ گیروگرفتی هونەری ، شانۆی کوردی لە بەردەم سەرهەڵداندا ئەبێنم‌و ئاوەش بۆ دوا ڕۆژێکی گەش ئەکاتەوە .
لەپاشان ئەڵێ :
+ هەمو خەون‌و ئاواتێکم ئەوەیە ببم بە هونەرمەند

-شێرزاد-

● سبەینێ ، بیرەوەری ١١ ساڵەی بەرپابوونی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەموزی نەمرە ، ڕۆژێ پێرێش یادی ٢١ ساڵەی بەرپابوونی شۆڕشی ١٤ی تەموزی ١٩٥٨ ڕابورد .
● گەلی عیراق ، بە کوردو عەرەبیەوە ، لە بەرپابوونی شۆڕشی مەزنی تەموزەوە ، ڕێگای بنیاتنانی عیراقی یەکێتی‌و پێشکەوتنی گرتۆتە بەروو ، ڕێگای بنیاتنانی کۆمەڵێکی بەختەوەر پشت بەستو بە توانا و باوەڕی خۆی‌و لە پشت سەرکردایەتیەکەوە، کە تاقی کردنەوەو دەستکەوتەکانی ئەم ١١ ساڵە ساغی کردەوە سەرکردایەتیەکی لێهاتوەو بە توانایەرەوتی گەلی عیراق بەرەو گەیشتن بە مەبەست بەرێ .
● ١١ ساڵە عیراق پێش دەکەوێ ، بەرەو پێشەوە

١١ ساڵە عیراق پێش دەکەوێ

هەنگاو دەنێ‌و ناگەڕێتە دواوە ، ئاوڕدانەوە لە رابوردو تەنیا لە سنووری پشت ئەستوریدا بە پاشە ڕۆژ نەك راوەستان .
● ١١ ساڵە گەلی عیراق ، کوردو عەرەب ، تێکڕای کۆمەلانی خەڵك پێشی دەکەون ، کرێکار لە سایەی دەستکەوتەکانا ، قوتابی لە سایەی ڕەخسانەنی باری گونجاوی پێشکەوتندا ، ئافرەت شوێنی ڕاستەقینەی خۆی لە کۆمەڵدا گرتوەو دەوری گەورە دەگیرێ لە کاری بیناکاریدا ، جوتیار خاوەنی زەوی خۆیەتی ...
● ١١ ساڵە رەوتی بەرەو پێشەوە چون ، وەبەردەوام گەل لە سایەی شۆڕشە مەزنەکەیدا هەر پێش دەکەوێ .

ڕێ ڕەو

تا ئیستا زۆرتان پێشکەش کردوە ، لە گەڵ ئەوەشدا ئەوە بزانن ، ئێمە چاومان لەوەوەیە زیاتر پێشکەش بکەن ، چونکە ئاوات‌و خواستتان ئاوات‌و خواستی شۆڕشە گەورەیە .

هاوڕێ صدام حسین

دایەنگەی «چرۆی شۆڕش» لە سلێمانی وپەروەردەی نوێی ساوایان ومناڵ

یەکێتی ئافرەتان لە شاری سلیمانی ، دایەنگایەکی تایبەتی کردۆتەوە کە خۆی سەرپەرشتی دەکاو لەم دایەنگەیەدا (١٠٠) منداڵی ساوا سەرپەرشتی پەروەردەو پێ گەیاندیان دەکرێ .

خوشکە صبریە حمید توما ، سەرۆکی یەکێتی لە سەردانەکەماندا بۆ ئەم دایەنگەیەکە ناوی «دایەنگەی چرۆی شۆڕش »ی لێنراوەلەگەڵمانا بوو . باسی چۆنیەتی کارو بەرێوەبردنی دایەنگاکەی بۆ کردین کە :

- لە ٨ی مانگی سێی ساڵی ١٩٧٨ەوە کراوەتەوەو ساوای تەمەن دوو مانگی تا چوار ساڵی تیا بەخێودەکرێ ، هەموو پێداویستەکانی دایەنگاکە لەلایەن یەکێتیەوە دابین دەکرێ‌و دوانزە دایەن کاری تیادەکەن‌و ئۆتۆمبێلی تایبەتی مناڵەکان دەهێنێ‌و دەیان باتەوە ماڵەوە ، لەناو ئۆتۆمۆبێلەکەدا ، جێگای نوستن بۆ ساوای بچکۆلە تەرخان کراوە ، تا ئەگەر

پێویستی‌و تەمەنی مناڵەکان دابەش دەکرێ ،لەسەعات نۆی بەیانیانا خواردنی سووکی مناڵانەو لە نیوەڕۆدا سەعات دوانزە خواردن‌و میوە ، ئێوارانیش سەعات چوارو نیو ژەمێکی تر خواردن دەدرێ بە ساواو مناڵەکان .
چاومان بە چەند دایەتێك کەوت لە دایەنگاکەو خوشکە شیرین محمد امین‌و گوڵاڵە حمە صالح پێیان ڕاگەیاندین کە یەکێتی هەموو پێویستیەکی

ساواکە لەکاتی هێنان‌و بردنا نوستبو هەر بەنووستویی‌و ئیسراحەت بکات .
لەم دایەنگەیەدا ، خواردنی باش‌و بەسوود بۆ ساواکان ئامادە دەکرێ‌و چێشتخانەیەکی پاك‌و خاوێنیان هەیەو بەچەند جاری خواردن بە ...ی

کاروبار ڕاپەراندنی دایەنگاکەی ڕەخساندوە .
جۆری دەوام کردن لەم دایەنگەیە لە سەعات حەوتی بەیانیەوە هەتا حەوتی ئێوارەو بەشێکی تر لە یەکی پاش

بروانە : ل : ٧

دەنگە ناسکەکانی ئێستگەی کوردی لە بەغدا

پاکیزە

سکینە

هەڵات

خالیدە

دەربارەی کارەکەیان‌و ئێستگەو دەوری ئافرەت دەدوێن

سەرگوڵ تیمور

زۆربان گەم گێمان گوی لە ئیستگە ناگەرێ ڕەنگە هەندێکمان حەزیش بەوە بکا شتێك دەربارەی ئیستگەو گارگێرانی بۆ ئەم مابەستە سەرێکمان لە ئیستگەی کوردیدا .
هەروەك زانراوە ئیستگەی کوردی لە ساڵی ١٩٣٩ دا

دامەزراوەو ئەوسا بۆ ماوەی (١٥)دەقیقە بەرنامەی بڵاو دەکردەوە بە بێ ئەوەی دەنگی ئافرەتی تیادابێت . بەلام ئیستا ماوەکەی زیاد بوەو لە ڕۆژێکدا کراوە بە - ٢١ - سەعات ئەونیوە بە هەڵمەتەی کۆمەڵیش کە پێی ئەڵێن ئافرەت تیادا بەشداری دەکات .
+ نامەوێت لەمە زیاتر درێژەی پێ بدەم باشتر وایە کە خۆتان لەگەڵ قسەو

باسی ئەوانا زیاتر شتتان بۆ رون ببێتەوە ..
پاکیزە درویش محمد تەمەنی (٢٠) ساڵەو لە ساڵی ١٩٧٥دا هاتوتە ئیستگە ، دەربارەی ئەو ئیشانەی کە دەیبات بەرێوە دەڵێت ،
-من بەرنامەی منداڵان ئامادە دەکەم‌و پێشکەشی دەکەم‌و هەروەها بەرنامەی (دێنشینەکان) پێشکەش دەکەم ، بەڵام هەندێك جار وا هەست

دەکەم دووبارە بوونەوە لە کارەکەمدا هەیە ، لەگەڵ ئەوەشا من هەر ئیشەکەم خۆش دەوێت‌و شانازی پێوە دەکەم .
● باشە پاکیزەخان ئەتوانی هەندێك لە بیرەوەریەکانی خۆت دەربارەی سەرەتای ئیش کردنت لە ئیستگە باس بکەی ؟
-بەزەردەخەنەیکەو ئەڵێت: من بەرنامەکانم ئەبێت تەسجیل بکرێت ئەوسا بڵاو بکرێتەوە لەبەر ئەوە کەم شت بە غەڵەت بڵاو ئەکرێتەوە ؛بەڵام ڕۆژێك لە پڕ پێویستیان بە یەکێك بۆ کە دەنگ‌وباس بخوێنێتەوە ، ئەوەی کە حازر بو من بوم کە دەستم کرد بە خوێندنەوەی دەنگ‌وباس بە بێ پیاچونەوە هەستم کرد کە دێرەکان یەك دێتە جێگای ئەوی ترو هەر وەها وشەکانیش ، تاوام لێ هات چاوم هیچی نەدەبینی
ئنجا چاومان بە خوشکە سکینە منصور حسن کەوت ، کۆلیجی پەروەدە بەشی کوردی تەواوکردوە وتەمەنی (٢٦) ساڵەو دایکی دوو منداڵە « ڤیان»و «ئەشواق» ، ئەمە ماوەی شەش ساڵە لە ئیستگە کار دەکات .
● بێگومان بینەرانی تەلەفزیۆنی تامیم دەیناسنەوە بەهۆی پێشکەش کردنی بەرنامەی دەنگی قوتابیان‌و شۆرشی کشتوکاڵیەوە بەڵام ئیستا بەرنامەی لێکۆلینەوەی تەلەفزیۆنی پێشکەش دەکا ،

بروانە : ل : ٧

لە دوور ترین شوێن تیشکی روناکی تاریکی نەزانین ڕاو دەنێ

هەڵمەتی نەهێشتنی نەخوێندەواری

بەپێرەوە چونی هەڵمەتی نیشتمانی سەرتاپا گیری بۆ نەهێشتنی نەخوێنەواری ، لەلایەن هەموو هاووڵاتیانی نیشتمانەکەمانەوە بەگشتی‌و ناوچەی کوردنشین بەتایبەتی شتێکی چاوەڕێ کراو بوو ،چونکە ، گەلی کوردمان دەمێك بوو بە دەست دەردی نەخوێنەواریەوە دەیناڵاندو بوبوە بارێکی گران لەسەرشانی‌و ڕێگای پێشکەوتنی لێ دەگرت .

ئەمرۆ ، لە شوێنە زۆرهاووڵاتی «صابر محمد سعید» دوورەکانی وڵات‌و لەناوچە دوکانداوەو باسی بۆ کردین سەختەکاندا ، تیشکی رووناکی خوێنەواری تاریکی نەزانین ڕاودەنێ ، هاووڵاتیەکان تێکڕا دڵ‌و دەرونیان بۆ فێربوونی وشەی جوان دەکەنەوە .

لەسەردانێکی «هاوکاری»دا بۆ بیارە ، چاومان بە چەند هاووڵاتیەك کەوت ، کە شادمانی خۆیان پیشاندا دەرگای رووناکی فێربوون‌و خوێندنیان لێ کراوەتەوە ،

کە هەست بەخۆشی دەکا فێری خوێنەواری دەبێ .
لە بیارە مەڵبەندی فێرکردنی پیاوان پۆلێکی ٣٠ فێرخوازی تیایەو نزیکە (٣٠٠) ئافرەتیش چون بە پیر هولمەتی نەهێشتنی نەخوێنەواریەوەو خەریکی خوێندنن . چاومان بە دایکێك کەوت کە هەشت منداڵی هەیەو ناوی « دەولەت »و وتی پێم خۆشە فێری خوێنەواری دەبم .
سلاو بۆ ئەو دلسۆزانەی بەتەقەللای بێوچان تاریکی نەزانین ڕاودەنین‌و رووناکی فێربوون‌و خوێندن دەگەیەننە هەموو لایەکی نیشتمانەکەمان.

بەڕێزان :

لێمان زیور مەبن ، ئەگەر بڵێین هەندێکتان کە چیرۆکی منالان دەنێرن ، بیر لەوە ناکەنەوە ، کام وشە ساکارو ناسك‌و ئاسانە لە چیرۆکەکەدا بەکاری بێنن تا منالان چێژی لێوەرگرن هەندێکتان وشەی هەندێ جار داتاشراو یان هەندێ جار ئەوەندە گران بەکار دێنێ کە نووسەرە زلەکانیشی بە حاڵ دەرکی پێدەکەن ، لەسەر حسابی زدوقی منال وشە سازی ناکرێ .. بەڕێزان .. تکایە ئەم داواکاریەمان ڕەچاو بکەن .

● کۆڕێکی ئەدەبی

(حسین عارف)

رابەری نوێ کردنەوەی چیرۆکی کوردی هاوچەرخ

لیژنەی رۆشنبیری یەکێتی نووسەرانی کورد لقی سلیمانی لە وەرزی رۆشنبیری ئەمجارەیدا ، بەم ناونیشانەی سەرەوە ، کۆڕێك سازدەکا کە کاك عبدالله عباس ئامادەیی کردوەو کۆڕەکە لە ئێوارەی پێنج شەممە ١٩-٧-١٩٧٩ دەبێ‌و بانگ کردن بۆ هەموانە .

جیهانی مناڵان

● جیهانی منالان‌و یادی شۆڕش●

●منالە ئازیزەکان :
وا یادی «١١ ساڵەی بەرپابوونی شۆڕشی مەزنی گەلی عیراق دەکەینەوە ، یادی ئەورۆژەی کە دوایی بە دەسەلاتی کۆنە پەرستی‌و دوژمنانی گەل هێناو ڕۆژێکی رووناك لە ژیانی هەردوو گەلی کوردو عەرەبدا لەعیراقدا هەڵهات ، ڕۆژی نۆژنۆمی ناوچەی کوردستان‌و ڕۆژی خۆماڵی کردنی نەوت‌و دەیان دەستکەوتەی تری مەزن کە شۆڕش بۆی بەدی هێناین ، سەرەڕای ئەوە ڕۆژی بەختەوەری‌و ژیانێکی چاکتر بۆ نێوەی منال . پیرۆز بایی لە نێوەو لە گەل‌و بە سەرکردایەتی لێ هاتووی ڕابەرانی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەموزی مەزن... بۆ پێشەوە.

دوایەك‌لەو بەڕێزانەی « چیرۆك بۆ منالان » دە نووسن

بەڕێزان :
جێگای شادمانیمانە ،بایەخ‌دەدەن بە منالە ئازیزەکان‌و چیرۆکیان بۆدەنووسن بەڵام لەم گۆشەیەوە، تکای ئەوەتان لێ دەکەین (منالەکانمان پێویستیان بە زمانێکی ناسك‌و ساکارە ، نەك وشەی داتاشراوو کەم بیستراو ، توانای زمانەوانی‌خۆتان لە سەر حسابی زدوقی ئەوان تاقی مەکەنەوە،)..خۆزگە بە گوێتان دەکردین‌و .. سوپاس .

گرەوی جیهانی منالان ژمارە « ٥»

منالە ئازیزەکان :

وا لەم ژمارەیەوە دەست دەکەینەوە بە بلاوکردنەوەی گرەوی جیهانی منالان‌و ئەمەش پرسیاری گرەوی ژمارە پێنج:

پرسیار :

سبەینی بیرەوەری (١١)هەمی شۆڕش ١٧ تەموزەو چەند ڕۆژێ لەمەوبەریش بیرەوەری شۆڕش ١٤ تەموز رابورد .
- ساڵانی بەرپا بوونی ئەم‌دوو شۆڕشە دیاری بکە .
-گرنگ ترین هەنگاوی‌شۆڕشی ١٤ تەموزو دیار ترین دەستکەوتەی شۆڕشی ١٧ تەموز بۆ گەلی عیراق کامانەن ؟

کوبون

ناو ...
تەمەن ...
ناونیشان ..
وەلام

چیرۆکی « منالان»

کوندە بو

عزیز ڕەشید کردویەتی‌بەکوردی
دوای ئەوەی « نازناز» لە بەراووردا دەرچوو ، باوکی لە پاداشتی سەرکەوتنیدا دەستەیەك کاغەزی ڕەنگاو ڕەنگی بۆ کری .

« نازناز» هەر کە ئەو کاغەزانەی بینی زۆر دڵخۆش بوو ....

ئیتر هەر کە ڕۆژ دەبووەوە « نازناز» لە باخچەکەی‌ماڵەوە دادەنیشت‌و ڕەسمی ئەو باڵندانەی دەکرد کە شارەزایان بووبوو خۆشی دەویستن .... هەر لە یەکەم ڕۆژەوە کە باوکی کاغەزە ڕەنگاو ڕەنگەکانی بۆ کری..

چەند ڕەسمێکی دوروست کرد کە بریتی بوون لە ڕەسمی چەند باڵندەیەك‌و زۆریش بە پەرۆشەوە چاوەنواری گەڕانەوەی باوکی دەکرد بۆ ئەوەی ڕەسمەکانی پێ نیشان بدات .. هەرکە باوکی بینی لە دەرگای ماڵەوە هاتە ژوورەوە گورج رووی کردە باوکی‌و ڕەسمەکانی کە لەو کاغەزە ڕەنگاو ڕەنگانەدا بۆی کری بوو دوروستی کردبوون دایە دەستی و وتی فەرموو سەیرێکیان بکە : باوکیشی سەیرێکی ڕەسمەکانی کردوو زۆر دڵخۆش بوو بە بینینیان‌وتی :

- ڕۆڵە نازناز دەزانی باڵندەیەکت لە بیرچووە کە ڕەسمی بکەیت ؟.

« نازناز» هاتە وەڵام‌ووتی :
« بەڵێ بابە دەزانم ، ئەو باڵندەیە کوندە بەبوە
- باوکیش وتی :
« کە واتە بۆ ڕەسمیت نەکردووە »؟.
- نازنازیش وتی :

« بابە گیان بۆیە ڕەسمیم نەکردووە چونکە ئەو باڵندەیە لاسایی باڵندەی تر دەکاتەوە»وە ئەو کەسەی لاسایی خەڵکی تریش بکاتەوە لای من‌خۆشەویست نیە ..

● ئەنجامی گرەوی « جوانترین منال »

منالە ئازیزەکان :

وەك بەڵێنمان دانی ، وا لەم‌ژمارەیەدا ، ئەنجامی گرەوی « جوانترین منال» بڵاودەکەینەوە ، بێگومان لیژنەیەکی تایبەتی بۆ ئەم هەڵبژاردنە پێك هێنراو ئەنجام گەیشتنە هەڵبژاردنی (یەکەم)و(دووەم)و(سێیەم) کە بەم جۆرە بوو:

حسین تەحسین -یەکەم -، تاڤگە حەسەن - دووەم -، کانی ڕەسول - سێیەم - .

بەم بۆنەیە « جیهانی‌منالان» پیرۆزبایی گەرمیان لێ دەکاو وا دووبارە وێنەکانیان بلاو دەکەینەوەو داواش لەم منالە ئازیزانە دەکەین ناونیشانی خۆیان بنێرن بۆ ئەوەی دیاری«جیهانی منالان »یان بۆ ڕەوانە بکەین‌و سوپاس .

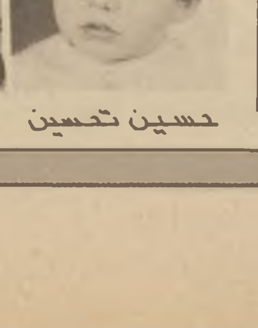

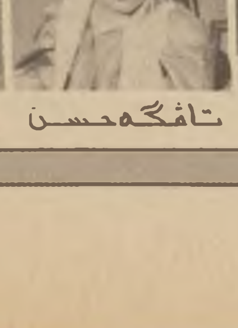

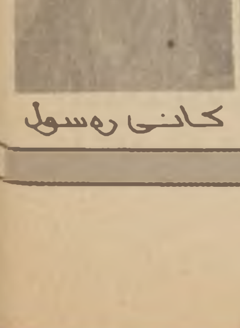

حسین تحسین تاڤگە حسن کانی رەسول

Institut Kurde de Paris

فەرماندەی باوك بە هۆی باری تەندروستی ی خۆیەوە واز لە ئەرکەکانی لە حزب و دەوڵەتدا دێنێ

هاوکاری

« التضامن »

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
مەیدانی الخلانی – شەقامی « الجمهوریە »
بەغدا – ص.ب ١٤٠١٦ تەلەفون ٨٨٧٥٧٩٥ – و خەت
« هاوکاری » ڕۆژنامەیەکی هەفتانەیە ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

٨ لاپەرە ٢٥ فلسە

سەرنووسەر سعاد لبیب

● دووشەممە ٢٣ی تەمووزی ١٩٧٩، ژمارە ٤٨٤ ●

● الاثنین ٢٣ تموز ١٩٧٩ العدد ٤٨٤ ●

حزبە شۆڕشگێڕە ڕەسەنەکان و گەلە زیندووەکان تەنیا خۆیان دەتوانن هێزی نموونەیە کە سەرکردایەتی بە پراکتیکە جیاکانی ئەیداتە دەست بیگۆڕن بۆ وزەیەکی گەورەو کاریگەر کە ڕەوتی کاروانە شۆڕشگێڕیەکە قوڵتر بکات و زیدە توانایەکی بێ بەخشێ .

سەرۆکی تێکۆشەر
صدام حسین

گواستنەوەی دەسەڵات لە پێشەوایەکەوە بۆ پێشەوایەك بەو شێوەیەی لە حزبماندا کرا لە نێو تاقیکردنەوەکانی جیهاندا دەگمەنە

سەرۆکی تێکۆشەر
صدام حسین

هەڵبژاردنی هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین بەرازگری هەرێمایەتی و سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و سەرەك كۆمار

● هەست بە باوەڕێکی قووڵ دەکەم کە سەرکردایەتی بەڕاستی پیاوێکی هەڵبژاردووە کە شایەستەی سەرکردایەتی بێ بەڕەوشت و تێکۆشان و ئازایەتی و توانا .. . هاوڕێ صدام حسین لە ساڵانی تێکۆشانی پڕ کوێرەوەری بەر لە شۆڕش ئەو تێکۆشەرە ئازاو ئەمینە بوو کە جێگای ڕێزو باوەڕی تێکۆشەرانی حزب بوو ..

من هەست بە دڵنیایی و شانازی دەکەم چونکە ڕێبازە مەزنەکەی حزب و شۆڕش فەرماندەیەکی بەتوانای ئەو تۆی ئامادەکردووە کە بتوانێ ئەرکەکانی فەرماندەیی بەهەموو لێهاتوویەکەوە هەڵبگرێت ئەویش ئەو پیاوەیە کە دەیناسن .. برا هاوڕێ صدام حسین کە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بۆ سەرۆکایەتی خۆی و سەرۆك کۆمار هەڵی بژاردووە .

باوکی فەرماندە هاوڕێ احمد حسن البکر وتی من هەست بەدڵنیایی و شانازی دەکەم چونکە ڕێبازە مەزنەکەی حزب و شۆڕش فەرماندەیەکی وای ئامادە کردووە کە بتوانی ئەرکی فەرماندەیی خۆی بەهەموو لێهاتوویی و توانایەکەوە .. ڕابەرێنێت .. ئەویش ئەو پیاوەیە کە دەزانن .. برای هاوڕێ صدام حسین کە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بە سەرۆکی خۆی و سەرەك کۆماری هەڵبژاردووە .

باوکی فەرماند لە وتارە نەتەوەییە فراوانەکەیدا کە ئێوارەی دووشەممەی ڕابوردوو لە هەموو ئێزگەکانی ڕادیۆو تەلەفزیونی وڵاتەوە بەبۆنەی بیرەوەری یازدەهەمین ساڵی شۆڕشی ١٧ی تەمموزی پیرۆزەوە بڵاو کردەوە ئەوەی دووپاتکردەوە کە سیفاتە ڕەوشتێکانی بەعسی یەکێکە لە عونسورە سەرەکێکانی هێزی وەك بزوتنەوەیەکی شۆڕشگێری کە لایەنگیری و هەست و نەستی جەماوەری لە دەوری خۆی گرگردۆتەوە .. وە ئەوە عونسورێکی سەرەکی یە کە وای لە بەعسی کردووە کە بتوانێ سەرکردایەتی شۆڕش سەرکردایەتی وڵات بکات لەسەر ڕێگای سەرکەوتن و پێشکەوتن و خۆشگوزەرانی و سەربەرزی ..

هاوڕێی فەرماندە وتی .. ئەمڕۆ من هەست بەدڵنیایی و سەربەرزی دەکەم چونکە ئەو ڕادەی کاملی یەی حزب پێی گەیشتووە و شۆڕش پێی گەیشتووە وە چونکە سروشتی پەیوەندی لە سەرکردایەتی بەکۆمەڵ و پەیوەندیەکی قووڵی هاوڕێیەتی وای لێ کردووین کە ئەم بڕیارە بدەین و بەشێوەیەکی دەستووری و هاوڕێیانە دەسەڵات بگوێزینەوە ئەمەش دووپاتی سیفەتێکی مەزنی تری شۆڕشی تەمموزو ئەو حزبەیە کە سەرکردایەتی دەکات ..

بۆ دەقی وتارەکە بڕوانە لاپەرە ٤

هاوڕێ ابو هیثم وازی لە کاروباری ڕسمی لە ناو حزب و دەوڵەتدا هێنا بەڵام لە دڵی ئێمەدا ، ئەو باوکەو .. ئەو سەرکردەیە یە کە شانازی بە ڕەوتی درێژی تێکۆشانی یەوە دەکەین .

لە ژیانماندا وەك عیراقی و .. عەرەب و .. لە مێژوومان‌دا بەدرێژایی هەزارەها ساڵ .. بەهای مەعنەوی و .. ئەخلاقی .. تا ئێستاش . ڕەگەزێکی بنەڕەت بووە لە ڕەگەزەکانی سەرفرازی و سەرکەوتندا .

هەروەها سەرۆکی بەڕێز لەو وتارە نەتەوەییە سەرتاپاگیریەی کە ئێوارەی ڕۆژی دووشەممەی ڕێکەوتی ٧/١٧ لە گەورەترین ئاهەنگی جەماوەری کە بەغدا بە بۆنەی ئاهەنگێڕان بە جەژنەکانی تەمموزەوە بە خۆیی وە بینینێت خوێندیەوە وتی بەئاشکرا دەڵێم ئێمەش تێکۆشەران کە داوا لە هاوڕێکانم لە سەرکردایەتی و حزبدا و برایانم ڕۆڵەکانی ئەو گەلە ئەکەم کە کردەوەیەك بکەن من خۆم نایکەم و هیچ کاتێکیش کردەوەیەکیان لێ قەدەغە ناکەم کە لە لای منەوە قەدەغە نەبێت و .. بەپێی ڕێگەدانی عەقیدەی حزب و کەلەپووری نەتەوەی عەرەب و گیانی پەیامی ئاسمانەوە کاردەکەم .

هەروەها سەرۆکی بەڕێز درێژەی بەقسەکانی داو وتی گواستنەوەی دەسەڵاتداریتی لە سەرکردەیەکەوە بۆ سەرکردەیەکی تر و بەشێوەیەکی ئەخلاقی و بەشێوەیەکی دەستووری تەبیعیانە کە لە وڵات و حزب و شۆڕشەکەماندا ڕوویدا تاکە حاڵەتێکە لە جۆری خۆیدا لە نێوان تاقیکردنەوە کۆن و تازەکانی جیهاندا .. تاکە حاڵەتێکە بەڵام ئامۆش نی یە چونکە لە ڕەسەنایەتی نەتەوەی عەرەب و لە گەورەیی پەیامی ئیسلام و لە بیروباوەڕەکانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوە هەڵهێنجێنراوە .

سەرۆکی بەڕێز صدام حسین دووپاتی کردەوە کە دەسەڵاتداریتی نەرمانڕەواو دەسەڵات گرتنە دەست و ڕازی کردنی خود نی یە بەڵکو بارێکە بەسەرشانەوە .. هەڵمان گرتووە بۆ تەتبیق کردنی بیروباوەڕەکان لەسەر زەمینێکی واقعی یەوە لە پێناوی خزمەتی گەل و سەرخستنی نەتەوەو نەهێشتنی سەختی و مەینەتی بەسەریەوە .

هەروەها وتی هاوڕێ ابو هیثم وازی لە کاروباری ڕەسمی حزب و دەوڵەتدا هێنا بەڵام لە دڵی ئێمەدا وەکو باوکێك و وەك سەرکردەیەك ماوە ، شانازی بەڕەوتی درێژی تێکۆشانی و بەو خزمەتە چاکانەی دەکەین کە بەدرێژایی ژیانی تێکۆشانی پێشکەشی حزب و نیشتمان و نەتەوەی کردوە .

سەرۆکی بەڕێز صدام حسین وتی من و هاوڕێیان ئەندامانی سەرکردایەتی لە خوای گەورەو میهرەبان داوا دەکەین کە هاوڕێ و باوکی سەرکردە احمد حسن البکر بەساغ و سەلامەتی بۆمان بهێڵێتەوە تا وەکو هەمیشە وەکو هاوڕێ و باوك لە گەڵمانا بێ .

هەروەها سەرۆکی بەڕێز دووپاتی کردەوە کە گەلەکەمان کە هاوڕێ احمد حسن البکر بەدرێژایی ژیانی دا لە پێناوی سەربەستی و سەربەزی و سەرخستنی کاری کردووە و هیچ ڕۆژێکیش سووی لەو تێکۆشانە نەبووە بەچاوێکی پڕ لە ڕێزو خۆشەویستی یەوە سەیری خزمەتی نیشتمانی و نەتەوەیی یەکەی دەکا .

بەناوی خوای گەورەوە

بیهرەبانەوە ..

هاوولاتیان ..

جەماوەرانی گەلە مەزنەکەمان ..

لەو یادە پیرۆزەدا .. یادی شۆڕشی گەل و .. شۆڕشی پیاوە تێکۆشەرە شەرەفمەندەکان .. لە ناخمەوە سڵاوتان لێدەکەم و ئەمڕۆ دوانە کەم دوانێکی ڕەسمی تەقلیدی نابێت و .. تیایدا **باس لە کاروباری سیاسی و** کاروباری گشتی وەك جاران ناکەم .. بەڵکو دوانێکی تایبەتی و لە دڵەوەیە .. بۆ گەلی مەزنی عیراق و .. بۆ نەتەوەی سەربەرزی عەرەب .

برایان ڕۆژی ئێوارەی یەکشەممەی ڕێکەوتی ١٦–٧ گوێیتان لە وتاری باوك و .. سەرکردەو .. هاوڕێی گەورە (ابو هیثم) بوو .. ئەوەی لە وتارەکەیدا هات شیوەیەکی تاکانە بوو لە نێوان هەموو تاقیکردنەوەکانی جیهانەوە .. ئەمڕۆ منیش هەندێ لایەنی بنەڕەتی تری ئەو شێوەیەو .. لایەنەکانی و .. ڕاستی یەکانی .. کە پانزە ساڵ درێژەی خایاند بۆتانی ڕوون دەیکەمەوە .

تاقیکردنەوەیەکی تاکانە

گواستنەوەی دەسەڵاتداریتی **لەسەرکردەیەکەوە بۆ** سەرکردەیەکی تر بە شێوەیەکی ئەخلاقی و

بڕوانە : ل ٥

Institut Kurde de Paris

دەقی بڕیارە مێژوویی‌یەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست بە تێکڕای دەنگ هاوڕێ صدام حسین بەرازگری قوتری هەڵبژارد .

هەروەکو هاوڕێ عزت ابراهیمیش بە جێگری رازگر هەڵبژارد . ئەمەش دەقی بڕیارەکەیە .

سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست لە ڕۆژی ١٢-٧-١٩٧٩دا کۆ بووەوەو بەتێکڕای دەنگ هاوڕێ صدام حسین بەرازگر هەڵبژارد ، هەروەکو بەتێکڕای دەنگ هاوڕێ عزت ابراهیمیشی بە جێگری رازگر هەڵبژارد .

سەرکردایەتی قوتری وەختێ ئەم بڕیارە مێژوویی‌یە دەدا . هەست بە باوەڕو بەهیوا دەکا کە کاروانی حزب و شۆڕش بە سەرکردایەتی هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین و لە ژێر ئاڵای حزبە مەزنەکەماندا ، بەردەوام لە سەرکەوتنێکەوە بۆ سەرکەوتنێکی تر دەچێ .

ئەوە بوو سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست ، لە ڕۆژی ١١-٧-١٩٧٩دا کۆبوونەوەیەکی بەسەرۆکایەتی هاوڕێ احمد حسن البکر رازگری سەرکردایەتی قوتری کردو لەسەر ئارەزووی هاوڕێ رازگر بۆ وازهێنان لە ئەرکەکانی سەرشانی لە حزب و دەوڵەتدا . سەرکردایەتی قوتری بڕیاری بەجێ هێنانی ئەم ئارەزووەی‌دا .

سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست ، سڵاو لە تێکۆشانی هاوڕێ احمد حسن البکرو لەو گیانفیدایی‌یەی دەکا کە لە ریزی حزبدا لە پێناوی ئامانجەکانیدا ، ئامانجی یەکێتی و سەربەستی و سوشیالیستی داوێتی .

سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست ڕۆژی ١٢-٧-١٩٧٩ کۆبووەوەو بە تێکڕای دەنگی هاوڕێ صدام حسین بە رازگری سەرکردایەتی قوتری و هاوڕێ عزت ابراهیمی بە جێگری رازگر هەڵبژارد .

سەرکردایەتی قوتری
حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست

هەروەها ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش کۆمەڵێك بڕیاری گرنگ و چاند مەرسومێکی دەرکرد کە عمید رکن طارق حمد العبدالله رازگری گشتیی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە ئێزگەو تەلەفزیۆنەوە خوێندنی‌یەوە کە ئەمانەن :

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش
ژمارەی بڕیار - ٨٩٤ .
مێژووی بڕیار - ١٦-٧-١٩٧٩

بەپێی حوکمی بەندی (ج) لە مادە سی و هەشتی دەستووری کاتی و لەسەر ئارەزووی بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکرو ئەوەی لە کۆبوونەوەی ڕۆژی ١٠-٧-١٩٧٩یدا بە ئیلحاحەوە خستی‌یە بەردەم ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و باری تەندروستی خۆی تێدا ڕوون کردەوە کە چۆن پێویستی حەسانەوەو چاودێری کردنی تەندروستی هەیە . ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەسەر ئارەزووی بەڕێز سەرۆك بڕیاری‌دا وازهێنانی لە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش قبوول بکا .

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش کە بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکری بە باوك و بەفەرماندەی کاروانە سەرکەوتووەکەی شۆڕشی ١٧ی تەمووزی ١٩٦٨و تا ئێستای دەزانێ . ئەم گیانی بلندی‌یەی تێدا بەرز دەکاتەوە کە لێپڕاوی لە جوانترین وێنەیداو ڕەوشتی عەرەبی‌یانەی بەخشندە لە [illegible] سەبارەت ئەو بەتەنگەوە هاتنە بەردەوامەی لە بەڕێز سەرۆکدا بینیمان بەرامبەر بەم کاروانەو ئەو پەیوەندی‌یە پڕ لە ڕەوشت و گیانی مرۆڤانە بەرزەی لەم کاروانەدا بەخشی دەکردو کە لە داخوازی‌ی وازهێنانەکەشیدا لە مەسئولی‌یەتی ڕەسمی ڕوونی کردۆتەوە . لەبەر ئەوە ئەنجومەن دووپاتی دەکاتەوە کە بەهەمان هیمەت و گیانەوەو لەسەر هەمان بیروباوەڕو ڕەوشت کە وەختێك سەرۆکی بەڕێز سەرۆکایەتی دەکردو دەیبرد بەڕێوە . کاروان ئیدامە پێدەدا .

ئەم بڕیارە لە ١٦-٧-١٩٧٩وە جێبەجێ دەکرێ .

احمد حسن البکر
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

صدام حسين
جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش
بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

ژمارەی بڕیار - ٨٩٥
مێژووی بڕیار - ١٦-٧-١٩٧٩

بڕیار

بەپێی حوکمی بەندی (أ) و (ب) لە مادە سی و هەشتی دەستووری کاتی .

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەو کۆبوونەوەیەدا [illegible] حسین لە ڕۆژی ١٦-٧-١٩٧٩دا کرا ئەم بڕیارانەی‌دا

١ - هەڵبژاردنی بەڕێز صدام حسین بە سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بە تێکڕای دەنگ .

٢ - هەڵبژاردنی بەڕێز عزت ابراهیم بەجێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەتێکڕای دەنگ .

٣ - ئەم بڕیارە لە ڕۆژی ١٦-٧-١٩٧٩وە جێبەجێ دەکرێ .

صدام حسين
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

عزت ابراهيم
جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

ژمارەی بڕیار - ٨٩٦
مێژووی بڕیار - ١٦-٧-١٩٧٩

بڕیار

بەپێی حوکمی بەندی (أ) لە مادە چل و دووی دەستووری کاتی .

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەو کۆبوونەوەیەدا کە لە ڕۆژی ١٦-٧-١٩٧٩ کرا ئەم بڕیارانەی‌دا :

١ - داهێنانی [illegible] جێگرێك یا زیاتر بۆ سەرەك وەزیران .

٢ - دانانی طه یاسین رمضان بە جێگری یەکەمی سەرەك وەزیران .

٣ - دانانی نعیم حمید حداد بەجێگری سەرەك وەزیران .

٤ - دانانی طارق عزیز بەجێگری سەرەك وەزیران .

٥ - دانانی سعدون غیدان بە جێگری سەرەك وەزیران و وەزیری گواستنەوەو هاتوچۆ .

٦ - دانانی عدنان حسین بەجێگری سەرەك وەزیران و ئەرکی سەرۆکی دیوانی سەرۆکایەتی جمهوریەتیش دەگرێتە ئەستۆ .

٧ - دانانی فریق اول رکن عدنان خیرالله بە جێگری سەرەك وەزیران و وەزیری بەرگری .

٨ - ئەم بڕیارە لە ڕۆژنامەی ڕەسمیدا بلاو دەکرێتەوەو وەزیرەکان جێبەجێی دەکەن .

صدام حسين

سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

ژمارە بڕیار - ٨٩٧
مێژووی بڕیار - ١٦-٧-١٩٧٩

بڕیار

بەپێی حوکمی بەندی (ا) لە مادە چل و دووی دەستووری کاتی .

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەو کۆبوونەوەیەدا کە لە ڕۆژی ١٦-٧-١٩٧٩دا کرا ئەم بڕیارانەی‌دا:

١ - داهێنانی پایەی جێگری فەرماندەی گشتیی هێزە چەکدارەکان .

٢ - دانانی فریق اول رکن عدنان خیرالله لە پایەی جێگری فەرماندەی گشتیی هێزە چەکدارەکان .

٣ - وەزیرە پەیوەندارەکان ئەم بڕیارە جێبەجێ دەکەن .

صدام حسين

سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

ژمارەی بڕیار - ٨٩٨

مێژووی بڕیار - ١٦-٧-١٩٧٩

بڕیار

بەپێی حوکمی بەندی (أ) لە مادە چل و دووی دەستووری کاتی .

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەو کۆبوونەوەیەدا کە لە ڕۆژی ١٦-٧-١٩٧٩دا کرا ئەم بڕیارەی‌دا :

١ - گواستنەوەی عقید رکن طارق حمد العبدالله لە وەزارەتی بەرگری‌یەوە بۆ ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و دانانی لە پایەی رازگری گشتیی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشداو بەدوورگرتنی لە حوکمی مادە هەشتاو حەوتی قانوونی خزمەت و تەقاویتی‌ی عەسکەری ژمارە (١)ی ساڵی (١٩٧٥)ی تەعدیل کراو

٢ - وەزیرە پەیوەندارەکان ئەم بڕیارە جێبەجێ دەکەن .

صدام حسين

سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

ژمارەی بڕیار - ٨٩٩

مێژووی بڕیار - ١٦-٧-١٩٧٩

بڕیار

بەپێی حوکمی بەندی (أ) لە مادە چل و دووی دەستووری کاتی .

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەو کۆبوونەوەیەدا کە لە ڕۆژی ١٦-٧-١٩٧٩ دا کرا ئەم بڕیارەی‌دا :

١ - هەردوو وەزارەتی ڕاگەیاندن و ڕۆشنبیری و هونەر بکرێن بەیەك وەزارەت بە ناوی وەزارەتی ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندنەوە .

٢ - وەزیرە پەیوەندارەکان ئەم بڕیارە جێبەجێ دەکەن .

صدام حسين

سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش
ژمارەی بڕیار - ٩٠٠
مێژووی بڕیار - ١٦-٧-١٩٧٩

بڕیار

بەپێی حوکمی بەندی (أ) لە مادە چل و دووی دەستووری کاتی .

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەو کۆبوونەوەیەدا کە لە ڕۆژی ١٦-٧-١٩٧٩دا کرا ئەم بڕیارەی دا :

١ - هەردوو وەزارەتی گواستنەوەو هاتوچۆ بکرێن بەیەك وەزارەت بەناوی وەزارەتی گواستنەوەو هاتوچۆوە .

٢ - وەزیرە پەیوەندارەکان ئەم بڕیارە جێبەجێ دەکەن .

صدام حسين

سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش
ژمارەی بڕیار - ٩٠١
مێژووی بڕیار - ١٦-٧-١٩٧٩

بڕیار

بەپێی حوکمی بەندی (أ) لە مادە چل و دووی دەستووری کاتی

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەو کۆبوونەوەیەدا کە لە ڕۆژی ١٦-٧-١٩٧٩ دا کرا ئەم بڕیارەی‌دا :

١ - داهێنانی وەزارەتێك بەناوی (وەزارەتی حوکمی ناوخۆیی) بەوە کە دەزگاکانی بەقانوونێك دەسنیشان دەکرێن .

٢ - وەزیرە پەیوەندارەکان ئەم بڕیارە جێبەجێ دەکەن .

صدام حسين
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

ژمارەی بڕیار - ٩٠٢
مێژووی بڕیار - ١٦-٧-١٩٧٩

بڕیار

بەپێی حوکمی بەندی (أ) لەمادە چل و دووی دەستووری کاتی .

بڕوانە ل٧

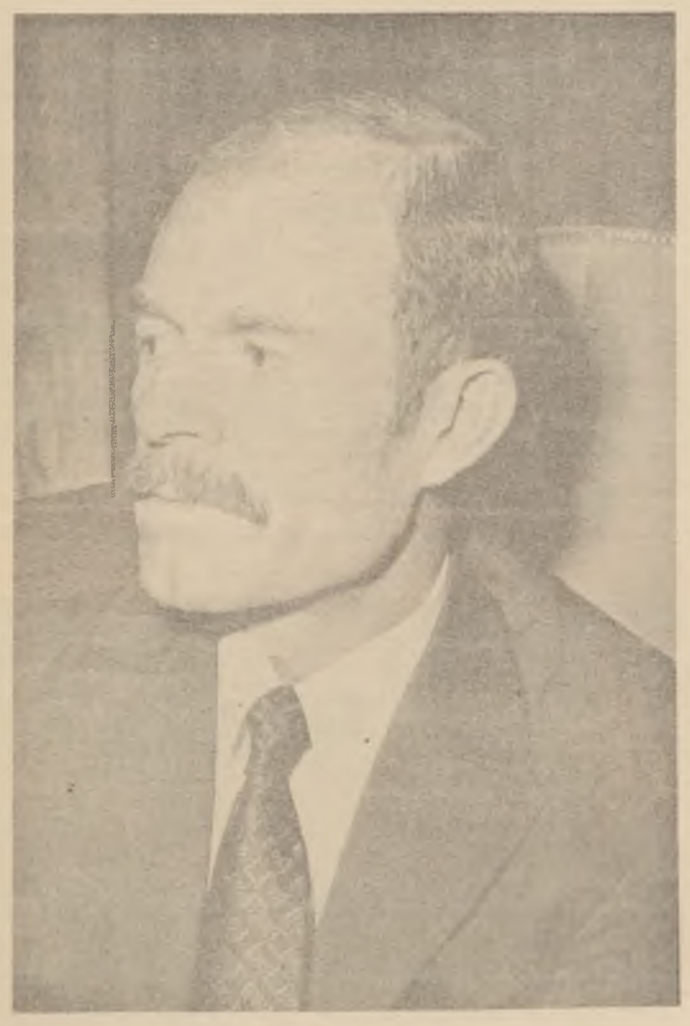

کورتەیەك لە بارەی ژیانی وەزیرە تازەکانەوە

طاهر توفيق

عبد الفتاح محمد امين

سعدون شاكر

طه ابراهيم العبدالله

ثامر رزوقي

● بەڕێز طاهر توفیق وەزیری پیشەسازی و کانەکان .

لە قەزای عنە ساڵی ١٩٤٣ لە دایك بووەو خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی و ئامادەیی تێیدا تەواو کردووە . لە کولیجی ئەندازیاری ساڵی ١٩٦٦ - ١٩٦٧ دەرچووە . لەساڵی ١٩٧٠ لە مەکتەبی بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر بەسیفەتی سکرتێری جەنابی ئیشی کردووە . لە ساڵی ١٩٧٣ بە ئەندامی سەرکردایەتی قوتری هەڵبژێراوە وەلە ٢٣-١-١٩٧٧ کرا بە وەزیری دەوڵەت وەلە ٢٥-١-١٩٧٧ کرا بە سەرۆکی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ . لە ٤-٩-١٩٧٧ لە پلەی وەزیری دەوڵەت لابراو کرا بە ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش . وەلە بەرواری ١٦-٧-١٩٧٩ کرا بە وەزیری پیشەسازی و کانەکان .

● بەڕێز عبد الفتاح محمد امین وەزیری حوکمی ناوخۆ ..

لە تکریت ساڵی ١٩٣٢ لە دایك بووەو خوێندنی ئامادەیی تێیدا تەواو کردووە . لە ١-٩-١٩٥٢ لە کولیجی بازرگانی و ئابووری وەرگیراوە وەلە ساڵی ١٩٥٤-١٩٥٥ دەرچووە . لە ساڵی ١٩٦٩ کرا بە باڵوێزی عیراق لە لوبنان لە دواییدا لە ساڵی ١٩٧١ بۆ بەغدا گوێزراوەتەوەو کراوە بە باڵوێزی دیوانی وەزارەتی دەرەوە . وەلە ٢٦-٩-١٩٧٢ کرا بە سەرۆکی کومپانیای کاروباری نەوت . وەلە ٢٣-١-١٩٧٧ کرا بە وەزیری دەوڵەت و پاش سێ مانگ کرا بە سەرۆکی لیژنەی باڵای کاری میللی . لە ٤-٩-١٩٧٧ کرا بە ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش پاش لابردنی لە پایەی وەزیری . وەلە ١٦-٧-١٩٧٩ کرا بە وەزیری حوکمی ناوخۆ .

● بەڕێز سعدون شاکر وەزیری ناوخۆ ..

لە بەغدا ساڵی ١٩٣٩ لە دایك بووەو خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی و ئامادەیی تێیدا تەواو کردووە . وەلە ٧٤ - ٧٥ کۆلیجی یاساورامیاری زانکۆی المستنصریەی تەواو کردووەو لە هەردوو شۆڕشەکەی (١٤)ی رەمەزانی ساڵی ١٩٦٣و (١٧)ی تەمووزی ساڵی ١٩٦٨ بەشداری کردووە . لە ساڵی ١٩٦٩ لە سەرکردایەتی لقی بەغدا بە ئەندام هەڵبژێراوەو لە ساڵی ١٩٧٤ بە ئەندامێکی ئامادەکراو بۆ سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستی هەشتەمین کۆنگرەی قوتری حزب . لە ١٠-١-١٩٧٧ بە ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حزب هەڵبژێراوە . وەلە ٢٣-١-١٩٧٧ کرا بە وەزیری دەوڵەت و لە ٤-٩-١٩٧٧ کرا بە ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش پاش لابردنی لەپایەی وەزیری . وەلە بەرواری ١٦-٧-١٩٧٩ کرا بە وەزیری ناوخۆیی .

● دوکتۆر طه ابراهیم العبدالله وەزیری نەخشەدانان .

لە بەغدا ساڵی ١٩٢٧ لە دایك بووەو لە ساڵی ١٩٤٩ کولیجی ئەندازیاری تەواو کردووەو شەهادەتنامەی دوکتورای لە ئەندازیاری ئاودێری و ئەندازیاری مەدەنی لە زانکۆی یوتا وەرگرتووە . لە ٣٠-٧-١٩٦٩ کرا بە وەزیری ئاودێری و لە ١٤-٥-١٩٧٣ لەم پایە لابراو کرا بە ئەندامێکی تەرخانکراو لە ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵدا ، وەلە بەرواری ١٦-٧-١٩٧٩ کرا بە وەزیری نەخشەدانان .

● بەڕێز ثامر رزوقی وەزیری دارایی ..

لە بەغدا ساڵی ١٩٤٠ لە دایك بووەو خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی و ئامادەیی و زانکۆیی تێیدا تەواو کردووە . لە ساڵی ١٩٦٣ لە کولیجی بەڕێوەبردن و ئابووری زانکۆی بەغدا دەرچووە .

پاش شۆڕشی (١٧)ی تەموز کرا بە یاریدەدەری بەڕێوەبەری گشتی بانقی پیشەسازی . لە پاشدا بوو بە بەڕێوەبەری گشتی دەزگای گشتی پەرەپێدان لە دواییدا کرا بە باڵوێزی عیراق لە کویتدا .

لە بەرواری ١٦-٧-١٩٧٩ کرا بە وەزیری دارایی .

Institut Kurde de Paris

لقێکی نامەخانەی بابانیەکان لە گوندی گەناو

عەلی مەحمود پشدەری

پێشەکی ئەمە ئاگاداری‌یەکە لە بارەی ئەو نامەخانەیەوە کە لە لایەن خەڵکی پشدەرەوە بە کتێبخانەی مەلا غەزایی بەناوبانگە .

دێی گەناو کە نزیکەی نەوەد ماڵێك دەبێ سەر بە ناوچەی پشدەرە لە پارێزگای سلێمانی‌دا لەو دێ‌یەدا بنەماڵەیەکی لێیە پێیان دەڵێن بنەماڵەی مەلا غەزایی‌و ئەم بنەماڵەیە لە پاشماوەو بەجێماوی بابانیەکانن کە لە کاتی خۆیدا ئەو بەبانە لە ترس پەلاماردانی دوژمنەکانیان کە سەکرو بلباس بوون بەخاوو خێزانەوە بەرەو ناوچەی شاربازێڕ هەڵاتوون‌و لەوناوچەیەدا گیرساونە تەوەو دەسەڵاتیان پەیداکردۆتەوە دوای ئەوە بە خۆدا هاتونە تەوەو مەدرەسەیەکیان لە گوندی گەناو لە ناوە راستی سەدەی هەژدەوە تا ئەگاتە ساڵی ١٩٦٨ز کردۆتەوەو هەمیشە مەلای باشو زانایانی ئاینی دەرسی ئاینی‌یان تیا ووتۆتەوەو قوتابی زۆر لەو مەدرەسەیەدا پێگەیشتوون .. بێگومان مەلا زەینوددینی بەڵاتی‌و (١) مەلا موحەممەدی ئیبن‌و لحاج‌و مەلا عەبدوللای بێتوش‌و کاك ئەحمەدی شێخ نمونەی قوتابیانی ئەو خوێندنگایەن ئەوەی شیاوی باسە بووترێ لە کردنەوەی ئەم قوتابخانەدا کە دەگەڕێتەوە بۆ ناوەڕاستی سەدەی هەژدەمو پێشتریش .. تا ئەگاتە ساڵی ١٩٢٠ بنەماڵەی مەلا غەزایی مەلاو زانای باشیان لێ‌نەبڕاونو هەمیشە هەر خۆیان دەرس‌یان ووتۆتەوەو سەرەك کاری ئەو مەدرەسەیان کردوەو لەو ماوە دوورو درێژەدا مەلای ئەو بنەماڵەیە یەك لە دوای یەك تا هاتوون کتێبیان لە دوا بەجێماون ئەمە بێجگە لەو یادمەتیانەی لە میرنشینەکانی خۆیانەوە کە پێیان گەیشتوە چ لە بارەی کتێبەوە چ لە بارەی موچەوە بەراتەوە .. ئیدی لە ئەنجامدا بەم هۆیەوە کتێبخانەیەکی زۆر گەورەیان پێکەوەناوە کە ئێستا ئێمە لەو کتێبخانەیە ئەدوێین ئەمن لە ساڵی ١٩٦٩ــدا لە لای مامۆستا مەلا سالحی دەرونیم دەخوێند کە ئەو مەلای گوندی گەناو بو لەو کاتەدا ڕۆیشتم سەیری ئەو کتێبخانەی دێی گەناوم کرد بەڵام چیم چاو پێکەوت ئەو کتێبەی ساغ بو دەستبەجێ مەلایەك یا فەقێ‌یەك دەهات هەڵیدەگرتو دەڕۆیی ئەوەی سەرە تاو کۆتایی نەمابو یان پەڕەو نامەو ئەو جۆرە شتانە بون دەیانخستە ناو گونیەوەو لە شوێنێك ئاگریان تێبەردەدان‌و بەکەم جار کە چاوم بەو کتێبخانەیە کەوت زیاتر لە دو هەزار کتێبی تیا مابو بەمە بێجگە لە کتێبی شڕو دڕاوو پەڕی کەوتوو و زۆر بەی ئەو کتێبانە بە زمانی ئارەبی نوسرابون‌و لە سەدا نەوەدو پێنجیان دەستخەت بون زۆرترینیان لە مەڕ زانیاریەکانی ئاینی ئیسلامو بون زۆرێنیش کتێبی فەلسەفەو مەنتیق‌و بەلاغەو مێژوو ئەستێرەناسی تیابو ئەمە بێجگە لە دیوانی شوعەراکان کە بە کوردی‌و ئارەبی‌و فارسی‌و تورکی نوسرابونەوە . بۆ نمونە ڕۆژێك پارچە کاغەزێك لە نزیك کتێبخانەکە لە بەرپێیان کەوتبو منیش هەڵم‌گرت مامۆستاکەم چاوی پێکەوت ..

ووتی ئەمە شیعری شەیدایی‌یە بێنە هەتا پێتبڵێم ڕەوانی بکە منیش دامە دەستی کە پێی ووتم هەر ئەو کاتە لەبەرم‌کرد ئەمەش پارچە شیعرەکەیە کە لەم پارچە کاغەزەدا نوسرابۆوە :

سەرم تێیدایە سەودای عەشق بازی
حەقیقی بێ ئیلاهی یامەجازی
ئەوا عەشقە ئەوا سەوادی عیشقە
بەعیشقی ناکری شۆخی‌و بازی
دلارامێکە دڵکێشێکە دولبەر
دلاوێزن عەجەب زوڵفی درازی
لەکن مەحبوبی من سەدجار ئەبی‌بێ
ئەبێ یوسف بە حوسنی خۆی ئەنازی
بدا پێم جامی مەی ئەمما چە مەی بێ
لە دو عالەم بەخشێ بێ نیازی
پڕی کردو بە عیشوە دابەدەستم
کە نۆشیم بو بە مایەی سەرفرازی
جیوری لێدە بۆم ڕەنجوری دوریم
هەوای ئیبراهیم‌و بەستەی حیجازی
ئەوا لێدە موغەنی هەستە بۆ رازت
لە مەدحی یار بە کوردی‌و بە تازی
دوعا گۆی تۆن لە دەرگات پاسەبانن
نیزامی‌و حافزو سەعدی شیرازی
ببارێنە بەسەرمان ئەبری ڕەحمەت
ئیلاهی تازەمین باران دەخوازی
بەناهو مەلجەئی هەرکەس کەسێکە
بەنای تۆیەو بە تۆ شەیدا دەنازی .

جاریکی‌تر کتێبێکم هەڵگرت لە ناو کتێبخانەکەدا تۆمەز لە بارەی عیلمی فەلەکیاتەوە ئەدوا مامۆستا مەلا صالح دەرونی لێ‌وەرگرتم‌و ووتی شیعرێکی تیایە بە فارسی لە بارەی ژماردنی حەوت ئەستێرە گەڕۆکەکانەوە ئەدوێ واشیعرە کە ئەکەم بە کوردی ئەتۆش لە بەریکە منیش دوای پێووتن لەبەرم‌کردو ئەمەش شیعرەکەیە بە کوردی :

ناوی سەبعەی سەیارە گەر بۆیان سەودا گەری قەمەر عوتارید زوهرە شەمس‌و مریخ موشتەری تاکو لە هیچ مەجلیسێ دانەمینی دەمو پەل نەبزوێنی ناوی ئەستێرەی حەوت‌م وامەشهورە بە زوحەل ئەو کتێبخانەیە بێگومان کتێبی کوردیشی تیابوە و بیستومە کە دیوانی مەلا عەبدوللای بێتوشی کە زۆربەی شیعرەکانی بە کوردی بوە فەقێ‌یەك بردویەتی بۆ شنۆو لاجان‌نازانین ئاخۆ پاراستویەتی یاخود لە ناوی بردوە .

هەروەها مەلا شێخ رەئوفێکی خەڵکی لای سلێمانی کە لە شەستەکاندا بە سەر تاڵوباری ئەوقاف راگەیشتوە لە ناوچەی پشدەر ئەویش دیوانێکی مەلا مەحمودی خواهرزادەی بردوە هەر چەند مەلایەکی پشدەری داوای لێ‌کردوە بیداتەوە بەڵام نەیداوەتەوە نازانین ئەویش چێ لێ‌بەسەرهاتوە ؟ .

هەروەها مامۆستا شێخ محەمەدی خال لەو کاتەی کە مامۆستا مەلا سالحی بێژەوەیی لە دێی گەناودا ئیمام‌و مودەریس بوە داوای کتێب‌و زانیاری لێ‌کردوە کە بۆی ڕەوانەکات بۆ سلێمانی بە تایبەتی وەڵامی ناردوە بۆ لای مامۆستا ملا سالح کە لە بارەی مەلا عبداللەی بێتوشەوە چی لایە لە کتێبخانەی گەناودا بۆی بنێرێ :

نابینی لە بەرتوکی (البیتوش) لاپەرە ١٦٧ــدا لە دێری حەوتەمدا نوسراوە وفی المجموعة الخطیة التی بعث بها الینا الملا صالح المدرس بقریة (گەناو) الــخ .

مەبەستم لەو درێژە پێدانە ئەوەیە کە کتێبەکانی کتێبخانەی مەلا غەزایی زۆر بە کەمی لە ناو پشدەردا ماونەتەوە بەڵکو بە زۆری بە ناوچە جۆر بەجۆرەکانی کوردستاندا پەرتو بڵاوبوون بەڵام بەڵای منەوە زۆرترینی ئەو کتێبانە لە کتێبخانەی بێتوشو بێژوەدا پارێزراون کە دو گوندن لە ناوچەی ئاڵان سەر بە قەزای سەردەشت لە کوردستانی ئێراندا .

١ ـ بەڵات بەشێکی بچوکە لە ناوچەی پشدەر حەوت گوندی تیابوە بابانیەکان لە کاتی خۆیدا بە میرات بۆ بنەماڵەی مەلا غەزایی‌یان بەجێ‌هێشتوە .

چیرۆك

ئاوو ئاگر

زەکەریا تامر ● ابو بکری خۆشناو کردوویە بە کوردی

« فەواز » لەبەر ئاوێنەکەدا وەستابوو ، سەری خۆی دادەهێناو هێدی .. هێدی پێ‌دەکەنی . باوکی ، بەنادڵی‌یەوە چاوی‌لێ‌کرد . دایکیشی تەماشای‌کردو بە توندی پێی‌گووت :

« شەرم‌بکە ، ئەم ئاوێنەیە بۆ کیژان بەجێ‌بهێڵە » .

« فەواز » گووتی : « دەتەوێ بە جاددەدا بڕۆم‌و پرچم ئاڵۆزو بلۆزبێ ؟ » .

دایکی گووتی : « سەرت دابهێنە کوڕم ! سەرت دابهێنە « زمانت لووسە ، دەتوانی خۆت دەربازبکەی » .

باوکی بە دایکی گووت : « ژنێ گوێ‌بگرە ... پێشان جەندرمەکان کۆڵان‌و جاددەکان دەگەڕان بۆ دیتنەوەی چەقۆو خەنجەرو نارنجۆك ، بەڵام ئێستا .... »

« بەڵام ئێستا ئەگەر جەندرمەکان بگەڕێن، لە باخەڵی لاوەکانی ئەو زەمانەدا لەشانەو ئەبنۆك بترازێ هیچی دیکە نادۆزنەوە ! » .

دایکی گووتی : « سوپاس بۆخوا ، باوکی (فەواز) ئەوەندە باشە سۆراو پۆدرەش دەیاخەڵی خۆ نانێن ! » .

لەو دەمەیدا « فەواز » قەبتانی پێڵاوەکەی دەبەست ، گووتی :

« کێ دەزانێ ؟ »

باوکی گووتی : « نایا مانای ئەوەیە ، ئەفەندی ، ئەتۆ پۆدرەو سۆراویش هەڵدەگری؟ »

دایکی لێی پرسی : « بۆ کوێ ؟ »

« فەواز » گووتی : « هەندێ پیاسەدەکەم ، هەتا خوێنم بجولێتەوە ! »

باوکی گووتی : « دەی هەندێك غاردە باخوێنە بەستوویی‌یەکەی مێشکیشت بجولێتەوە ! » باوکی گووتی : « وەی هەندێك غاردە یا خۆێنە بەستوویەکەی مێشکت بجولێتەوە .

« فەواز » کەوتە کاتیکی خراپەوە ، بەڵام بەوە باش‌بوو ، وەڵامی نەدایەوە ، بەخێرایی ڕۆیشتە دەرەوە . کە گەیشتە کۆڵانەکە کەمێك وەستا . چاوێکی بە دەوروبەری خۆیدا گێڕا ، یەك بە یەك تەماشای خانووە قوڕەکانی دەکرد ، کەمێکی دیکە ڕۆیشت‌و لەبەر دەرگای ماڵێکدا ، کەمێك هێوربووەوە .

سەری بەرزکردەوە ، تەماشای پەنجەرەیەکی دەکرد، داخرابوو . دەستی کردەوە بە رۆیشتن ، لە کۆڵانەکەوە دوورکەوتەوە ، ملی جادە بانەکەی گرت .

کاتێك گەیشتە سەرجاددەکە ، هەستی بە خۆشی‌یەك‌کرد . چەند پاسێ لەسەرجادەکەدا وەستابوون . هەندێکیشیان بەرەو جادەکانی دیکە دەڕۆیشتن .

« فەواز » لەلای یەکێك لە ویستگەکاندا وەستا . سەیرێکی سەعاتە چەسپکراوەکەی ئەوبەری‌کرد ... دە خولەکی ماوە بۆ (سێ) .

لە گۆڕەپانەکەدا ، هەندێ پیاسەی‌کرد ، جارێکی دیکەش تەماشای سەعاتەکەی کرد .

لەسەر گۆڕەپانەکەدا ، گەلێك فرۆشیاری گەرۆك دەسوڕانەوە . هەندێکشیان لەسەر شۆشتەکەدا دانیشتبوون‌و گەلێك کەل‌و پەلی عەنتیکەیان لەبەردەمی خۆیان‌دا ڕیزکردبوو .

پیاوێکی پیر ، سرنجی‌راکێشا ؛ لەسەر جیبچکان دانیشتبوو ، تریانێك لەبەردەمیابوو دەستە گوڵی وەنەوشەیی‌و شین‌و نیرگزی تێدابوو .

زۆر بە دیقەت سەیری وەنەوشەیی‌و نێرگزی‌یەکەی دەکرد ، لە دڵی خۆی‌دا ، بەخەمەوە گووتی :

« باوکم شینە .... دایکم سپی‌یە ... من منیش زەردوشین‌و سپیم ! » لەو دەمەدا گوێی لە دەنگێکی نەرم‌بوو ، « فەواز » !

تەماشای ئەم لاو ئەو لای خۆی‌کرد ، پێ‌کەنی‌و گووتی : « ئیلهام ، دواکەوتی !؟ »

ئیلهام گووتی : « سەعات چەندە ؟ »

ـ سێ‌و چوار دەقیقەیە !

+ کەواتە چوار خولەك دواکەوتم !

ـ « ئەو چوار خوولەکە بە چوار ساڵ بەسەر مندا تێپەڕبوو ! وام دەزانی نایەی ؟ »

+ هەتا دایکەم رازی‌کرد ، ڕێگام بدات بە تەنیا بچمە لای بەرگدرووەکە ، دواکەوتم !

« فەواز » بە خۆشی‌یەکەوە گووتی :

ـ کەواتە من بەرگدرووم؟ بە خۆشیەوە بیری دەکردەوە

زۆر جوان‌و رنك‌وپێك بوو ، هەرچەندە عەبابەکی لەخۆ وەرگرتبوو ، گوچی هێشتا لەشەجوان‌و ڕێکەکەی نەشاردیووەوە ، لەو دیو چارشێوە ڕەشەکەدا ، کەبەسەر دووەگەشەی‌دا دادرابوو ، دووچاوە گەشەکانی دەچریسکانەوە ! .

هەردووکیان بۆ لای پاسێك وەڕێ‌کەوتن ، وەسەرکەوتن ، بەتەنیشت یەکەوە دانیشتن :

کاتێ بلیت‌برەکە نزیك‌کەوتەوە ، « فەواز » دوو بلیتی بڕی .....

پاسەکە لە جادەیەکەوە ، دەڕۆیشتە جادەیەکی دیکە ، « فەواز » بە ئیلهامی گووت :

ـ چۆنی ؟

+ کاتێ بەلای ماڵماندا تێپەڕبووی ، تۆمدی کە تەماشای پەنجەرەکەمانت کرد .

ـ تۆ لە کوێ بووی ؟

+ لەپشت پەنجەرەکەوە بووم !

شانیان لە شانی یەکتر گیرکردبوو . بێ‌دەنگ دانیشتبوون ، هەتا ئەو دەمەی بلیت‌بڕەکە بانگی‌کرد ، دواشوێنە .

ئەو دەم لەپاسەکە هاتنەخوارەوە ، ئیلهام گووتی:

ـ کێوە بچین ؟

+ ئەگەر ماڵتان لە نزیکی ماڵی ئێمە نەبووایە ، دەچووینە ماڵی ئێمە !

ـ دایکت ئەگەر منی بدیتبایە ، چی پێ‌دەگوتی ؟

+ دیارە گۆرانی بۆ دەگووتین !

ـ گۆرانی بووکانێ ؟

+ هەڵبەت !

ـ کێ زاوایە ؟

+ کوڕێکە ناوی «فەوازە»!

ـ بووك کێ‌یە ؟

+ کچێکە ناوی ئیلهامە !

ئیلهام بەشەرمەوە پێ‌کەنی .

« فەواز » گووتی :

ـ ئیلهام داوایەکم هەیە !

+ بیڵێ !

ـ دەمەوێ رووت ببینم !

+ دەتماشام‌کە ، کێ قسە دەکات !

ـ دەمەوێ بەبێ ئەو دیوارە ڕەشە چاوم پێت‌بکەوێ ! .

بە هێمنی پەنجەی بۆ

بە مێمنی پەنجەی بۆ چارشێوەکەی راکێشا ! .

بڕوانە ل٧

گەرمەنیگا

ئەرۆیت وەکو غەمێکی ڕەش
بەجێم‌دێڵێ .. !
بەم شەوە وەك
خوزەی چەمێك .. دێتە گوێم‌و .. ئیتر وێڵی
ئەم شەو قومێ لە شەربەتی شیعرەکانم .. ئەخۆمەوە
گەرتۆ بڕۆی
منیش گەرمە نیگاکانت
لەناو چاوما ئەشۆمەوە
ئیتر پێڵوی چاوەکانم .. نەرم‌ئەبن
ئەت بینم ..لە خەوبینینا
لە ناو نیگای .. چاوی شینا
شەکەت لێی‌راکشاویت‌و .. گەڵاکانیش
هەناسەکانت هەڵئەمژن
گەڵا سەوزەکان .. ئەڕنیت‌و
ئەیخەیتە ناو جۆگەلەکەی بەردەمتەوە
منیش چەپکێك زیوە گوڵم
بۆ چنیویت
کچی لادی .. کە دێیتە لام
تریفەی ئەو چاوە گەشە
چرای شیعرەکانی دڵم
خامۆش .. خامۆش
ئەکا بە چەپکێك وەنەوشە .

دلشاد عمر کاکی
سلیمانی ٢٢-٤-١٩٧٩

سروودی شادمانی وهەندێك هەڵەی زەمانەوانی

بایەخی چیرۆکی منداڵان زیاتر لەو ڕوانگەیەوە دێتەدی‌و بەدی دەکرێت کە هەردوو لایەنی ڕوخسارو ناوەرۆك شان‌بەشانی یەکتری‌و بێ‌ڕێچو پەنا ڕۆڵی تەواوی خۆیان بگێڕن لە پێگەیاندن‌و پەروەردەکردنی منداڵانداو فراوان‌کردنی ئاسۆی‌هۆشیان ..

دەمێکە هات‌و هاواری ئەوەمانە کە نامەخانەی ئەدەبی منداڵانمان هەژارەو پێویستی بە دەوڵەمەندکردنێکی بناغەدارو ڕاست هەیە ، جا وەکو ئەرکێکی سەرشان‌و پێویستی‌یەکی گرنگ گەلێك نووسەرو شاعیر خۆیان لە قەرەی ئەو مەبەستە پیرۆزە داوە ، ئەمەش زیاتر لە بواری نووسین‌و وەرگێڕاندا بەدی‌دەکرێت ، هەر بەرهەمەش جێگەی تایبەتیی خۆی دەگرێ ، سا ئیتر لەلایەنی ئیجابی‌یەوە بێ یان سلبی ئەوەیان باسێکی ترە ، بۆیە لێرەدا دوەستم‌و دەست دەخەمە سەر نامیلکەکەی عبداللە کریم محمود کە بریتی‌یە لە نۆ چیرۆکی بەتام‌و چێژی منداڵانەو لە ژێر ناوی « سروودی شادمانی »دا چاپی‌کردوون ... خوێندنەوەیەکی ووردی چیرۆکەکان ئەو ڕاستی‌یە دەسەلمێنێ کە لەڕووی ناوەرۆکەوە سەرکەوتنێکی چاکی‌یان بە دەست هێناوە ، بەڵام وەکو ڕوخسار ، هەندێ کەم‌و کوڕی خۆیان تێ‌هاویشتووە ، ئەو کەم‌و کوڕی‌یانەش ، کەمە کاریگەری‌یەکی تاڕادەیەك نابەجێ دەخاتە بەردەم ڕەوتی ناوەرۆکە بەرزەکەیەوە .

ئاشکرایە چەندە بەرزی‌و پوختی‌ی ناوەرۆکو بیری چیرۆکی منداڵان مەرج‌و پێویستی‌یەکی بنەڕەتی چیرۆکە ، ئەوەندەش لایەنی زمان‌و چۆنێتی گەیاندن‌و پێشکەکردنی چیرۆکەکە پێویستە ، « لەبەرئەوەی ئەگەر چیرۆك بە گشتی لە ڕووداوێك یان چەند ڕووداوێك پێك‌هاتبێ‌و ئەم ڕووداوانەش پەیوەندی‌یەکی پتەویان بە سروشتی خوێنەری چیرۆکەکەوە هەیە ، هەر لێرانەیشەوە خاڵی جیاکردنەوە لە نێوان چیرۆکی منداڵو چیرۆکی گەورەدا دادەنرێت »[1] .

جا ئەوەی زیاتر مەبەستم‌بێ ، دەرخستنی کۆمەڵێك هەڵەی زمانەوانی‌یە کە پەیوەندیی بە ڕوخساری چیرۆکەکانەوە هەیە ، بەڵام پێش ئەوەی ئەو هەڵانە بخەمە ڕوو حەزدەکەم ئەوە بخەمە ڕوو کە مادام چیرۆکەکان هینی منداڵەو منداڵیش لە مەسائیلی هەڵەی چاپ‌و ئەمانەدا هیچ نازانێ ، دەبوو کاك عبداللە ڕەچاوی تەواوی ئەو لایەنەی بکردایەو چیرۆکەکانی دوورەو پەرێز بگرتایە لەو هەموو هەڵە گەورانەی کە بە هۆی چاپەوە تێی‌کەوتوون ، ئەگەرچی ئەمڕۆکە کتێبی کوردی نی‌یە لە هەڵەی چاپ رزگاری‌بێ ، بەڵام وەکو ووتم مادامەکی ئەمە بۆ منداڵانە دەبێ ئاگاداری‌بکرێت ، بە تایبەتی جاری وا هەیە لە هەندێ شوێندا نیو بڕگە لە ڕستەیەك پەڕیوە ، وەکو :

« داربەڕوو :ــ [من ڕەگەکانم ئەوەندە خاکیان خۆش ئەوێ بە ناخی‌دا ... و ئاوو خواردنی لێ‌وەردگرن ...] ل ١٩ .

لە پاش وشەی (بە ناخی‌دا) لێ‌پەڕیوە ... ئەمە جگە لەوەی گفتوگۆکان زۆری تێکەڵاوبوون ... بە هەرحاڵ ئەمە بە شتێکی ناهەق ناگیرێ لە سەر نووسەر .

ئەمانەیش هەڵە زمانەوانی‌یەکانن لە گەڵ ڕاستکردنەوەیاندا :ــ

● **هەڵە :ــ « لەو کاتەدا ئاسمان دەنگێکی گەورەی لێ‌هاتو .. » ل ٧ .**

ڕاست :ــ « لەو کاتەدا ئاسمان دەنگێکی گەورەی لێوەهات‌و .. » .

● هەڵە :ــ « خۆی بۆمات‌کرد » ل ٨ .

واباوترو ڕاست‌ترە : خۆی لێ‌ماتدا .

یان : خۆی بۆ ماتدا .

● **هەڵە :ــ « بسۆ ئەوەی زەفەری لێ‌بهێنێ » ل ٩ .**

کورد دەڵێ :ــ زەفەری پێ‌دەبات .

دەشڵێت :ــ فرسەتی لێ‌دەهێنێ .

لەبەر ئەوە ڕاست وابوو بڵێ :ــ « بۆ ئەوەی زەفەری پێ‌ببات » .

● **هەڵە :ــ [هەموویان بڕیاریان‌دا کە ئیتر کاری ئەمڕۆ مەخەرە سبەینێ] ل ٢٣ .**

ڕاست :ــ هەموویان بڕیاریان‌دا کە ئیتر کاری ئەمڕۆ نەخەنە سبەینێ .

● **هەڵە :ــ [خۆی لە کلۆری دار گوێزێکدا خۆی شاردەوە] ل ٢٢ .**

ڕاست :ــ لە کلۆری دارگوێزێکدا خۆی شاردەوە .

● **هەڵە :ــ لەبەر ئەوە ناتوانرێت ، کرێکار لەسەر ئیشەکەی دەربکەن . ل ٣١ .**

ڕاست :ــ « دەستی‌برد یەکێك لە دوو گوڵەکەی دەربکەن .

یان :ــ لەبەر ئەوە ناتوانرێت کرێکار لەسەر ئیشەکەی دەربکرێت .

● **[بۆنی خۆشیان بۆ باخچەکە بڵاو دەکردەوە] ل ٢٥ .**

واشیاوترو بڵاوترە : بۆنی خۆشیان بە باخچەکەدا بڵاودەکردەوە .

● **هەڵە :ــ « دەستی بردە یەکێك لە دوو گوڵەکەی لێکردەوە » ل ٢٧ .**

ڕاست :ــ « دەستی برد یەکێك لە دوو گسوڵەکەی لێکردەوە » .

● **هەڵە :ــ « سوارە دەستی‌دایە نانەکەو پاروویەك هێلکەو ڕۆنی [هاویشتە] دەمی‌یەوە » ل ١٣ .**

هاویشتن ئەگەر بۆ خواردنیش بەکاربهێنرێت دەبێت بە شێوەیەکی گونجاوبێت ، بەنموونە : دەنکێ کوولەکەم هاویشتە دەممەوە . بەڵام پارووە هێلکەو ڕۆن ناهاوێژرێتە دەمەوە ، بەڵکو دەخرێت ، لە بەر ئەوە راست وابوو بیووتایە :ــ

« پاروویەك هێلکەو ڕۆنی خستە دەمی‌یەوە » .

● **هەڵە :ــ [دەستیان کرد بە خوێندنەوەی سرووددێکی خۆش] ل ٢٦ .**

کە ووترا سرورد وانە کۆمەڵێك وشەی ئاوازدار [مەبەستم لایەنی مۆسیقی‌یە] ، جا ئەگەر ئەم سرووده بەبێ مۆسیقاش بووترێ ئەوا پێی‌ناووترێ : خوێندنەوە .. خوێندنەوە بۆ ووتار بۆ شیعر بۆ شتی دیکە بەکاردێت .. ناڵێ : گۆرانی ئەخوێنێتەوە . لە بەر ئەوە ڕاستتر وابوو بڵێ :ــ

« دەستیان کرد بە ووتنی سرووددێکی خۆش » .

● **هەڵە :ــ « بڕیاریان‌دا لای باوکی رزگار بیکەن بە شاگرد چایچی لەدوای گەڕانەوەی لە قوتابخانە » ل ١٧ .**

ڕاست :ــ بڕیاریان‌دا لە دوای گەڕانەوەی لە قوتابخانە لای باوکی رزگار بیکەن بەشاگرد چایچی .

* * *

ئەوانە بوون گرنگترین سەرنجەکانم .. لە کۆتایی‌دا دەڵێم دەبوو کاك عبداللە لەپێشدا پیشانی شارەزایەکی بدایە بۆ ئەوەی کارەکەی خەملیوتر بووایە ، هەر چۆنێك‌بێت هیوای سەرکەوتنی هەمیشەیی بۆ تەوو هەموو دڵسۆزێکی ئەدەبی منداڵانی کورد دەخوازم .

پەراوێزوسەرچاوە

١ ـ ادب الاطفال . فلسفته . فنونه . وسائطه ل ١٣٢ هادي نعمان الهيتي . ١٩٧٧ . وزارة الاعلام .

٢ ـ سرووددی شادمانی . عبداللە کریم محمود . ١٩٧٨ .

« شەوڕۆ »

Institut kurde de Paris

دەقی وتارەکەی فەرماندەی باوك احمد حسن البكر

بەناوی خوای گەورەو میهرەبانەوە
ئەی هاووڵاتیانی خۆشەویست
ئەی رۆڵەکانی نەتەوەی عەرەبی بەڕێز!

نا لەم ساتەدا ئاهەنگی بەبیرهێنەرەوەیەکی نیشتمانیی و نەتەوایەتی خۆشەویستەوە دەگێڕین .. ئەویش بیرەوەری شۆڕشە مەزنەکەی ١٧ی تەمموزی ساڵی ١٩٦٨ ـ ئەمڕۆکە .. نیشانەیەکی دیار پێکدەهێنێت لە مێژووی گەل .. وڵات و .. لە مێژووی نەتەوەکەماندا .. لە رۆژێکی وەك ئەمڕۆی .. پێش یازدە ساڵ لەمەوبەر .. گەلی عیراقی سەر بلند توانی کە بێ لەسەر رێگای دوارۆژێکی پرشنگدار دابنێت کاتێ بەسەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی شۆڕشە چاوەڕوان کراوەکەی بەرپاکرد .. وە بەرەو پێشکەوتن و سەربەستی و سەربلندی بەباوەڕێکی تەواوەوە رێبازە سەرکەوتوکەیدا کەوتە رەوت .. هەروەك بەسووربوونێکی تەواوەوە پێی نایە سەر رێگای تێکۆشانی نەتەوایەتی .. لەپێناوی یەکبوون و سەربەستی و سۆشیالیستیدا .. بەدرێژایی دەیان ساڵ گەلی عیراقمان تێکۆشانێکی سەخت تێکۆشاوە .. پڕ لە قوربانیی و ئازار .. شۆڕشی کردو یەکەم شۆڕشی لەچەرخی نوێدا بەرپاکرد .. شۆڕشی بیست .. دوایی لە ساڵی ٤١یەدا شۆڕشی کرد .. وە بەدوای یەکدا چەند راپەڕینێکی میللی لە چلەکان و پەنجاکاندا کرد .. دوایی لە چواردەی تەممووزدا شۆڕشی کرد .. وە لە چواردەی رەمەزاندا .. تێکۆشانی گەلەکەمان لە پێناوی ئامانجە نیشتمانیەکانیدا تێکۆشانێکی ئازاو جوان بووە .. لەو تێکۆشانەدا بەهەزارانی لێ شەهید بووە .. وە بەدەیان هەزار تێکۆشەران تا لای بەندیخانەو گرتووخانەکانیان بینیووە، بەهەموو جۆری چەوساندنەوەو نائومێدییەك .. گەل قوربانی دەداو .. ئازاری دەچەشت .. بەڵام ئەو هەوڵدانە شۆڕشگێڕیانەی بەرەودوا دەیدا بەنوچدان کۆتاییان دەهات .. چونکە بنەڕەتی سەرکەوتنیان نەبوو.

● **شۆڕش دەستکەوتی مەزن وەدی دەهێنێ .**

شۆڕشی ١٧ی تەمموزی ساڵی ١٩٦٨ بوە تەتویجێکی بێ وێنەی .. تێکۆشانی ئەم قوناغە درێژەی گەلەکەمان .. شۆڕشێکی پێگەیشتوو بوو .. وە کامل بوو .. ئەو عونسوری سەرکەوتن و بەردەوامییەی بۆ ئامادە بوو کە هەوڵدانە شۆڕشگێڕیکانی تر نەیان بوو .. لەبەر ئەوە دەمانبینی پێشدەکەوت .. بەرەی دەساند .. هێزو گەشەکردنی ساڵ بەدوای ساڵدا زیاتر دەبوو .. لەگەل ئەو هەموو پیلانانەی دەوری دەدا .. وە لەگەل ئەو هەموو سەختیەدا کە دەهاتە بەردەمی ..

شۆڕشەکەتان لە ماوەی ئەو یانزە ساڵەی رابوردووەدا .. دەستکەوتی مەزنی وەدی هێناوە کە سەرجەمی وڵات و هەموو مەیدانێکی ژیانی گرتۆتەوە .

یەکەم دەستکەوتی مەزنی شۆڕش ئەوە بوو کاتێ توانی سەربەخۆیی تەواو بۆ وڵات وەدەست بهێنێ .. وە بە شێوەیەکی بێرای بێ خواستی سەربەستی بۆ زامن بکات .. ئەمەش بەمەترسی‌ترین و وردترین کارە .. بەڵکو ئەو شەڕانەیە .. کە کردوویەتی و .. وئێستاش ئەو گەلانە دەیکەن کە لەوەوپێش دووچاری دەسەڵاتی ئیستیعمار بوو بوون .

شۆڕشی تەممووز .. بەسەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی .. لە سنووری سەربەخۆیەکی رووکەشیدا رانەوەستاوە .. وە بەوە قایل نەبووە کە هیچ بەشێکی دەستە بەند بێ .. هەر چەندێك بچوك بوو بێ .. لە ئیرادەی نیشتمانی و نەتەوایەتی .. ئەوە بوو عیراق لە سایەی شۆڕش و .. سەرکردایەتی مێژوویی بەعسدا بووە وڵاتێکی سەربەخۆی تەواو .. سەربەستی خواست دەتوانێت لە هەموو کاتێکدا بجوڵێت .. وە لە هەموو مەیدانێکدا .. وە مامەلە لەگەڵ هەموو هێزە نێودەوڵەتییەکان دەکات .. لە بۆچوونی بڕیاری نیشتمانی و .. وە لە بەرژەوەندی نەتەوایەتی نەتەوەی عەرەبەوە ..

هەروەك شۆڕش ئامانجێکی نیشتمانیی گەورەی وەدی هێنا .. ئاواتێکی خۆشەویست بوو لە ئاواتەکانی گەلەکەمان کە ئەویش چەسپاندنی یەکێتی نیشتمان بوو لە سەربنچینەیەکی نەبڕاو .. کە هەڵقوڵابێ لە باوەڕو قەناعەت و پشتی بەستبێ بە پەیوەندیە ساغەکانی نێوان رۆڵەکانی نیشتمانەوە .

هەروەك شۆڕشەکەتان .. ئەی برایان .. وە بە هۆی خۆڕاگرتن و .. قوربانی دانانەوە .. توانی وڵات لە دەسەڵاتی بێگانە قوتار بکات و .. بنکەی ئابووری نیشتمانی دابمەزرێنێت .. گەلی عیراق .. ئێستاکە بەپێوانەی دۆخی پێش شۆڕش گوزەرانێکی باشدا دەژی .. وە لەبەردەم کەسانی عیراقی و لەبەردەم نیشتماندا توانایەکی بەوزە هەیە بۆ پێشکەوتنی ئابووری .. تا ئابووری عیراق وای لێهاتووە .. وە بەشایەتی هەموو لایەك .. زیاتر بەهێزو پەرەسەندووە لەنێوان هەموو وڵاتانی ناوچەکەدا .

وە لە سایەی شۆڕشدا .. عیراق قوناغێکی گەورەی بڕیوە لەرێبازی زانیاری و رۆشنبیریدا .. خوێندن لە سەرجەمی وڵاتدا بڵاوبۆتەوە .. وە واقیعی فێربوونی بەرزو زانستی کارسازی پەرەی سەندووە .. وە هۆکانی رۆشنبیری بەهەموو جۆرەکانیەوە پەرەی‌سەندووە .. وە ئێستاکە بەگەرمی هەرەوەزێکی نیشتمانی قەلاچۆکردنی نەخوێندەواری لە ئارادایە .

وە لە عیراقی ئەمڕۆدا .. ملیونەها کەس لەژێر ئالای رێکخراوە میللیکاندان .. لە رێکخراوی تەلایعەوە کە نەوەی هەلچووی وڵات دەگرێتە چوار چێوەی خۆی تا وەکو هەموو چین و کارەکان .. وە هەموو تەمەنێك ..

رۆڵەکانی عیراق هەموویان خۆیان خستۆتە خزمەت گوزاری نیشتمانەوە .. وە لە چوارچێوەی ئەم رێکخراوانەیانەوە خۆیان ئامادە دەکەن بۆ هەموو ئەرکێکی بنیاتنان و پێشکەوتن و .. ئەرکەکانی بەرگری لە نیشتمان و شۆڕش .

وە لە وڵاتی ئێمەدا .. بەدەیان هەزار لە رۆڵەکانی گەل .. چەکیان بۆ پارێزگاری نیشتمان و شۆڕش و دەستکەوتە شۆڕشگێڕیکان هەڵگرتووە .. ئەویش لە چوارچێوەی سوپای میللی دا .. کە یەکێك لە دەستکەوتە شەنگەکانی شۆڕش دادەنرێت .. وە بەلگەیەکە لە سەر بەهێزی پەیوەندی نێوان شۆڕش و جەماوەر .. ئامادەیی بێسنووری جەماوەر بۆ خۆبەختکردن و قوربانیدان لەسایەی شۆڕش و حزبە سەرکردەکەیدا.

● **بنیاتنانی سوپای نیشتمانی .**

شۆڕش شانازی بەوەوە دەکات کە دەستکەوتێکی نیشتمانی و نەتەوەیی گەورەی بۆ وڵات وەدی هێناوە .. ئەویش بنیاتنانی سوپایەکی نیشتمانییە کە شایەنی راپەڕاندنی ئەرکە نیشتمانی و نەتەوەیەکانێتی ..

ئەوە بوو سوپای خۆشەویستمان .. پێش شۆڕش تووشی لاوازی و دواکەوتوویی بوو بوو .. شۆڕش هات .. بەبایەخدانێکی تایبەتی لەسەرکردایەتی حزبەوە بۆ بنیاتنانی بنیاتنانێکی نیشتمانی و نەتەوەیی بەهێز .. وە بە پڕچەك کردنی بە بەهێزترین و تازەترین چەك .. بۆ ئەوەی توانای سەربازی و تەکنیکی بلند بکەنەوە .. وە بۆ ئەوەی لە بلندترین رادەدا گیانی پەیوەندی نیشتمانیی و پەیوەندی سەربازانەی رەسەنی .. هەڵقوڵاوی مێژوو کەلەپوری مەزنمانیان تیادا بلاوبکەنەوە .

سوپاکەمان لە سایەی شۆڕش و سەرکردایەتی حزبدا بۆتە جێگای شانازی گەل و نەتەوەی عەرەبمان کە بەچاوی هیواوە تێی دەنوارێت بۆ ئەوەی ئەرکە نەتەوەیەکانی راپەڕێنێت .. بەتایبەتی لەم دۆخە ناسکەدا کە بەرەورووی پیلانگێڕی ئیستیعمار و زایونی و خیانەتکاری فەرمانڕەوای میسر بۆتەوە .

سوپاکەمان .. ئەی برایان .. بە تەواوی ئامادەیە کە ئەو ئەرکانە بەهەموو توانایەوە بەجێ بگەیەنێت .. وە هیچ کۆسپێك رێگای ئەوەی لێناگرێت .

ئەو جێگایەی لەسای شۆڕشدا عیراق پێی گەیشتووە لە هەموو مەیدانێکدا .. وای لێکردووە کە بەراستی ئەو ئەرکە نەتەوایەتیانەی جێبەجێ بکات کە نەتەوەی عەرەبی چاوەڕوانی لێ دەکات .. کاتێ دۆخ لە ناوچەکەدا گەیشتە رادەیەك کە نەتەوە بنخاتە بەر مەترسی ئەوەی دووچاری نەکسەیەکی پڕ مەترسی بێت .. دوای ئەوەی فەرمانڕەوای میسر لەگەڵ دوژمندا بەرەو رێکەوتن چوو .. وە مەسەلەی فەلەستین و مافی عەرەبی فرۆشت .. ئەوە بوو دۆخی عەرەب دووچاری رارای بوبو .. بەڵکو پارچە پارچە بوون .. عیراق بەدەوری بەرپرسیاری نەتەوەیی خۆی هەستا .. دوای پێکهێنانی ئەو کۆنگرەی بەرزی کرد لە تشرینی دووەمی رابوردوودا .. کۆنگرەی بەرزی عەرەب بەپشتیوانی خوا هاوبەشی برایانی عەرەب توانی .. سنوورێك بۆ ئەو حاڵەتەی هەردەس هێنانە دابنێ کە بەدوای رێکەوتنی کامپ دیڤدی خیانەتکاریدا هاتبووە کایەوە .. وە بەشێکی چاك دۆخ و پێویستی بەرەنگاربوونەوەی نەخشە خیانەت کاریکانی ئامادە بکات .. وە بە چەند هۆیەك بەربەستی بکات .. کە تانی کردنەوە ئەوەی سەلماندووە کە لە چەند روویەکەوە بەکارن .

● **لە رێگای یەکگرتندا .**

خوا پشتگیری کردین لەوەدا کە لەگەڵ برایانی سوریا بگەینە پەیوەندیەکی چاك .. کە بەپشتیوانی خوا بەرەو یەکبوون دەڕوات .. ئەو هیوا نەتەوەییەیە خۆشەویستەی کە هەموو عەرەبێکی شەریف چاوی تێبڕیوە .

توانیمان لە تشرینی یەکەمی رابوردوودا میساقی کاری نەتەوەیی هاوبەش مۆر بکەین .. دوای چەند مانگێ لە کاری ئیجابی بۆ چەسپاندنی پەیوەندی تایبەتی نێوان هەردوو وڵاتمان .. توانیمان خۆمان بۆ رادەیەکی چاك بگوێزینەوە .. لە مانگی حوزەیرانی رابوردوودا رامان گەیاند .. بە پێك هێنانی سەرکردایەتیەکی سیاسی یەکگرتوو کە پەیوەندی نێوان هەردوو وڵات بەهەنگاوێکی پێشکەوتووی دادەنرێت لە رێگای یەکبووندا .

چاکەی ئەوە .. ئەی برایان .. کە شۆڕشی ١٧ی تەمموز ئەم سیفاتانەی هەیەو لە سەرکەوتنیدا بەوە دەست هێنانی ئەم دەستکەوتە گەورانە .. بە دەرەجەی یەکەم دەگەڕێتەوە ... بۆ ئەوەی هەڵقوڵانێکی رەسەن لە دڵی میللەتەوە هەڵقوڵاوە .. لە خاکی نیشتمانەوە وە بەراستی تەعبیری لە خواستو ئازارو .. تموحەکانی کردووە .. وە ئەو پێشەنگە شۆڕشگێڕیانەی ئەم شۆڕشەیان وەدی هێنا .. حزبی مێژوویی .. حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی .

حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی .. حزبێکی ئاسایی نییە لەو حزبە سیاسیانەی وڵاتەکەمان دیونی ئەو حزبی نەتەوەی عەرەبە لە چەرخی ئێستایدا .. ئەو حزبی جەماوەری عەرەبە .. کە بەراستی تەعبیر لە مێژووی نەتەوەی عەرەبی دەکات .. وە لە کەسایەتی خولقێنەری .. وە ئامانجەکانی .. لەبەر ئەوە حزب توانی کە شۆڕش لە عیراقدا بەم شێوە کامل و قوڵە جێبەجێ بکات و .. رەوتی تێکۆشانی میللی بەرەو سەرکەوتن بەرێت .

سەرەڕای ئەم سیفاتانەی حزب هەیەتی .. سیفاتی تریشی هەیە کە بەسیفاتێکی جەوهەری دادەنێن لە ژیانی نەتەوەی عەرەبیدا .. ئەویش ئەو سیفاتە رەوشتیە بەرزانەیە کە لە رەوشتی رەسەنی عەرەب و گیانی ئیسلامی مەزنەوەی وەرگرتووە .

سیفاتی رەوشتی بەعسی .. یەکێکە لە عونسورە سەرەکیکانی هێزی .. وەك بزووتنەوەیەکی شۆڕشگێڕی لایەنگیری و هەرەکەتی جەماوەری لە خۆ کۆ کردۆتەوە .. وە ئەوە یەکێکە لەو عونسورە سەرەکیانەی وای لە بەعسی کردووە کە بتوانی سەرکردایەتی شۆڕش و وڵات لە رێگای سەرکەوتن و پێشکەوتن و خۆشگوزەرانی و سەربەرزیدا بکات .

● **رەوشتی بەعسی لە دڵی میللەتەوە دەردەچێت .**

رەوشتی بەعسی لە دڵی میللەتەوە دەردەچێت .. وە لە کەلەپوری نەتەوەوە و قیەمی وەفاداری و .. لە خۆبوردن و ئیسار و ئامادەیی بۆ پێشکەش کردنی هەموو قوربانیەك لەپێناوی نەتەوەدا وە لەپێناوی ئامانجە نەتەوایەتیە بەرزەکانەدا تەجسید دەکات، تا بەم رەوشتەوە .. ئەی برایان .. لە رۆژی یەکەمەوە و بەدرێژایی یازدە ساڵی رابوردوو شۆڕشەکەتان رێی کردووە .

ئەم رەوشتە مۆرکێکی جیاکەرەوە بووە بۆ پەیوەندیکانی نێوان سەرکردایەتی حزب و شۆڕش لە بەرپابوونیەوە لە تەمموزی ١٩٦٨دا تا وەکو ئەمڕۆکە لەگەڵ ئەو هەموو پیلان و ئەزکە گران و دۆخە ناسکانەدا کە بەردو رووومان هاتووە .

ئەی برایان ..

نا لەم سیفاتانەوە کە شۆڕش و حزبە سەرکردەکەی هەیەتی لەگەڵ پەیوەندی نێوان سەرکردایەتی نا لەم بیرەوەرییە پیرۆزەدا باسی ئەو بڕیارەتان بۆ دەکەم کە داومەو برایان و هاوڕێیانم لە سەرکردایەتیدا هاوبەشیان لەگەڵدا کردووم .

وەك هاووڵاتیەك و رۆڵەیەکی ئەم گەلە تێکۆشەرەو نەتەوەی عەرەبی خەباتکەر پەروەردە بووم، بەدرێژایی ژیانم هەستم بەئازاری گەل و نەتەوەدەکرد وە هەستی پەیوەندیەکی قولم بە هیواکانیەوە دەکرد و بە ئاواتانەوە بووم کە خۆم بخەمە پێناوی خزمەتی مەسەلە عادیلەکانی .

لە لاوێتیمەوە هاوچەرخی خەباتی گەلی عیراقم کردووە لە پێناوی سەربەستی و سەربەرزی و ئامانجە نەتەوەیەکاندا کاتێ شۆڕشە ئەمرەکەی لە ساڵی ١٩٤١دا دژی داگیرکەران و داردەستەکانی بەرپاکرد .. ئەوە بوو لەگەڵ برایانم ئەفسەرانی ئازاد دا شەرەفی بەشداری کردنی شۆڕشی ١٤ی تەمموزی (١٩٥٨)م هەبوو کە سەردەمی پاشایەتی کۆنەپەرستی سەر بە ئیستیعماری گۆڕ کرد بەڵام تاقمێکی چەوتڕەو زۆردار دوای شۆڕش دەستی بەسەر جلەوی کارو باردا گرت و لە رێگای نیشتمانی و نەتەوەیی دروستی خۆی لای داو زۆرداری و پاشاگەردانی و دەروون رەشی بەناو هەموو عیراقدا بڵاوبۆوە، ئەوەبوو گەل چەند هەفتەیەکی کەم بەسەر شۆڕشەکەیدا تێپەڕنەبوو بوو دوو چاری کوێرەوەری و ئازار بۆوە .

لەو ماوە ناسکەی مێژووی وڵاتدا و کاتێ چارەنووسی عیراق مەترسی لادانی لێ دەکرا لە رێگای عەرەبایەتی و سەربەخۆی وە کاتێ وڵات مەترسی پارچە پارچەبوون و دارمانی هەبوو .. بەشێوەیەکی بیرو باوەڕو رێکخستن و تێکۆشان پەیوەندی خۆم بەست بەحزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستییەوە .

● **بەعس .. سەرکردە نەترسەکە**

حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی لەو قۆناغەدا سەرکردەیەکی نەترسی خەباتی ملیونەهای رۆڵەکانی گەلی عیراق بوو دژی چەوت رەوتی و دیکتاتۆریەت وە لەبەر باڵی عەقیدەی نەتەوەیی و سۆشیالیستی و لەبەر ئەو سیفاتە ئازایەتی و نەترسییە و ئامادەییە بێسنوورەی بۆ قوربانیدان و فیداکاری لەپێناوی نیشتمان و نەتەوەدا دەیبوو بەراستی بووە پێشەنگی هەموو رزگاریخوازان و هەموو ئەو نەتەوەییە تێکۆشەرانەی باوەڕیان بەعەرەبایەتی و سەربلندی هەبوو .. وە بەهۆی تێکۆشانی شۆڕشگێڕانەی نەبەزی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستیەوە لایەنگیری جەماوەری گەل و ئازایەتی هێزی چەکداری نیشتمانیەوە شۆڕشی رەمەزانی مەزن بەرپابوو کە بەراستی بوو شۆڕشەکان بوو لە بەهاوانێتی بێوێنەی و نەخشەی وڵاینی و ئامادەیی بێ کۆتایی بۆ خۆ بەختکردن و گیان فیدایی .

ئەوەندە بێودۆخەی دەوری شۆڕشەکەی دا وای کرد کە حزب نەتوانێت هەموو پێویستییەکی سەرکەوتنی بۆ ئامادە بکات .. ئەوە بوو دوچاری تەنگوچەلەمەی پڕمەترسی بوو کە چەند کەسێکی رقاوی و چاوچنۆکی دەسەڵات بەبێ ئەوەی شایستەی بن و سپلە بە ئەو چاکەی حزب و شۆڕش لە گەلیاندا کردبووی ئیستیغلالیان کردو پیلانیان کردە سەری و سەر حزبی ئازا کە دروستی کرد بوو، باشگەزی خۆیانیان لە هەژدەی تشرینی دووەمی ١٩٦٣دا بەجێگەیاند جا ئەو حزبەی وایان زانی کە بەپاشگەز بوونەوەکەیان لە ناویان بردووە بەراستی ئەوەی سەلماند کە حزبێکی مێژوویە نابەزێت و بەراستی میللەت لەدەوری گرد بۆتەوە .

حزب درێژەی بەخەباتی نەبەزیوی خۆیدا دژی باشگەز بوونەوە بڵحەکە کە زۆرداری و تۆقاندنی بەسەر جەماوەرو تێکۆشەراندا سەپاندبوو، فەسادی و تەلەکەبازی و دووڕوویی بڵاوکردبۆوە سەرلەنوێ وڵات گەڕایەوە بۆ بینینی داستانی پڕ لە قوربانیدان و جوامێری و ئازایەتی کە تێکۆشەرانی بەعس پێوە ناسرابوو .

دوای چەند ساڵێك لە تێکۆشانی نەبەزانە شۆڕشی ١٧ی تەمموز لە ساڵی ١٩٦٨دا بەرپابوو بۆ ئەوەی کاروبار لە عیراقدا بگێڕێتەوە جێگای شیاوی خۆی وە بۆ ئەوەی دوای چەند ساڵێك پڕی کات لەتێکۆشان و بنیاتنانی بنکەیەکی رزگاربووی مەلبەندی پرشنگدانەوەی بزووتنەوەی شۆڕشی عەرەبی .

سەرکردایەتی حزب و ئەنجومەنی شۆڕش، پاش شۆڕش لە سەرکردایەتیدا شەرەفی پلەی یەکەمیان دامێ .. بەیارمەتی هاوڕێیانم لەسەرکردایەتی قوتری حزب و

● **بەرپرسیاری شەرەف و ئەرکە .**

ئەی برایان

خوا لە کتێبە پیرۆزەکەیدا فێری کردودین رەو شتی رەسەنی عەرەبایەتی و بیروباوەڕی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی و تەقالیدە دیموکراتیکانی و قیەمە رەوشت بەرزیکانی فێری ئەوەی کردووین کە بەرپرسیاری شەرەف و ئەرکە نەك ئیمتیاز .. وە بەدرێژایی ژیانم ئامادەی هەموو ئەرکێك بووم کە حزب و سەرکردایەتی پێی سپاردبم ئەوەندەی لە توانامدا بووبێ .. ئەوە نەبێ .. ئەی برایان لەدەمێکەوە قسە لەگەڵ هاوڕێیانی سەرکردایەتیدا دەکەم بەتایبەتی هاوڕێی خۆشەویست صدام حسین دەربارەی دۆخی تەندروستیم کە رێگای ئەوەم نادات ئەو ئەرکانە هەڵسوڕێنم کە سەرکردایەتی شەرەفی هەڵسوراندنی پێسپاردوم و داوام لێدەکرد کە لەم ئەرکانە بمحەسێننەوە، بەڵام خولقی بەرزی هاوڕێ صدام حسین و هاوڕێیان لەسەرکردایەتی ئەوەیان رەفز دەکرد کە باس لەو مەسەلەیەوە بکەن .. وە تەعبیریان لەوە دەکرد کە ئامادەن ئەوەندەی بکرێت ئەرکەکانم لەسەرشان سووك بکەن .

هاوڕێ صدام حسین بەحوکمی جێگای خۆی و دەستووریی لە سەرکردایەتی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا لە ماوەیەکی دوورودرێژەوە زۆر لەو ئەرکانەی هەڵگرتووم کە دەتوانرێت لە بارەی عەمەلی و دەستوریەوە هەڵی بگرێت ..

بەڵام لەم دوایەدا تەندروستیم گەیشتە رادەیەك کە ناتوانم ئەرکەکانم بەو جۆرە بە رێوەبەرم کە ویژدان رەزامەند کات و لەگەڵ گەورەیی ئەو کارانەدا بگونجێت کە سەرکردایەتی پێی سپاردووم .. لەبەر ئەوە زۆرم لە هاوڕێ صدام حسین و لە هاوڕێیانم کرد لە سەرکردایەتی حزب و ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا وە لەجێگای برایەتی و پەیوەندی هاوڕێیەتیەوە کە گومان دەکاتەوە کە بەدەنگ داواکارەکەمەوە بێن بەوەی بەرپرسیاریم لابەرن لە حزب و دەوڵەتدا .

وە ئەمڕۆ من هەست بەئیسراحەت دەکەم چونکە هاوڕێیانم ئەم داوا کارەیان لێ قبول کردم .

ئەی برایان

ئەمڕۆ هەست بەدڵنیایی و شانازی دەکەم چونکە ئەو پلەی پێگەیشتنەی حزب و شۆڕش پێی گەیشتوە .. وە چونکە تەبیعەتی پەیوەندی لەسەرکردایەتی بەکۆمەڵدا و پەیوەندی قولی هاوڕێیەتی توانای ئەوەی پێداین کە ئەم بڕیارە بدەین و دەسەڵات بەشێوەیەکی دەستوری و هاوڕێیانە بگوێزینەوە .. ئەمەش .. ئەی برایان سیفەتێکی مەزنی تری شۆڕشی تەمموز و ئەو حزبەیە کە سەرکردایەتی دەکات .

هەروەك من هەست بەدڵنیایی و سەربەرزی دەکەم کە رێبازی مەزنی حزب و شۆڕش سەرکردەیەکی بەتوانای ئەوتۆی ئامادە کردووە کە بتوانی بەموستەحەقی و تواناوە بەرپرسیاری سەرکردایەتی رابپەڕێنێت .. ئەویش ئەو پیاوەیە دەیناسن .. برای هاوڕێ صدام حسین کە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش هەڵیبژاردووە بۆ سەرۆکایەتی خۆی و سەرۆك کۆماری عیراق .

ئەی برایان ..

لەم ساتەدا کە لە مەوقیعی بەرپرسیاری رەسمیەوە دووعا خوازێتان لێدەکەم شانازی و سوپاسی قولم نیشان دەدەم بەرامبەر ئەو پشتگیری و باوەڕەی گەلی عیراقی کەریم بەدرێژی ئەو ماوەیە پێی بەخشیووم کە بەرپرسیاریم هەڵگرتووە .. وە لە هەموو تێکۆشەرێك

بروانە ل ٧

Institut Kurde de Paris

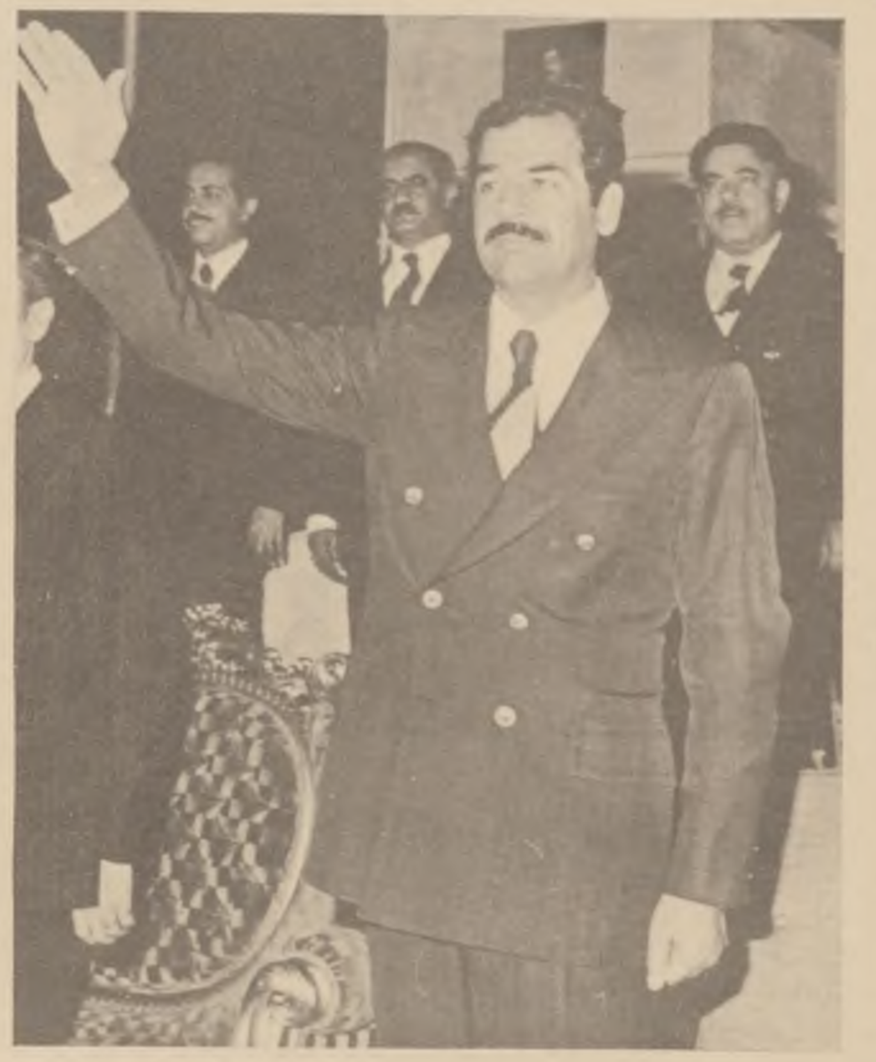

ئەرکی سەرشانمانە کە حەق پەرست بین و دژی ستەمکاری بجەنگین

بەشێوەیەکی دەستووری تەبیعیانە کە لە وڵاتو .. حزبو شۆڕشەکەماندا روویدا .. تاکە حاڵەتێکە لە جۆری خۆیدا لەنێوان تاقیکردنەوە کۆنو تازەکانی .. جیهاندا .. تاکە حاڵەتێکە .. بەڵام نامۆش نییە .. چونکە لە رەسەنایەتی نەتەوەی عەرەبو لە گەورەیی پەیامی ئیسلامدا .. لە بیروباوەڕەکانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست . هەڵگری مەشخەڵی بووژاندنەوەی نەتەوە لە چەرخی ئێستاوە . هەڵهێنجێنراوە .. ئەمە دیاردەیەکی گونجاوە لەگەڵ تەبیعەتی رەوتی شۆڕشی هەندەی تەمووزەوە بەهەموو کەلەبەرو لایەنەکانییەوە .

بەدرێژایی رەوتی شۆڕشەوە لە مەسەلەی دەسەڵاتدارێتییەوە وەکو بەدەستییەکان .. وەکو ئەرەی ئەو پیاوە مەزنانە .. کە گەشەترین پەیامی مرۆڤایەتیان گەیاندوتە دوورترین قوژبنی زەوی .. باشترین نموونەی ئەخلاقو .. زیرەکیو .. سوارچاکیان نواندوساتو سەودامان کردوە .. لەبەر ئەوە بەپێی بۆچوونمان دەسەڵاتدارێتی فەرمانڕەوایی و دەسەڵات گرتنە دەستو .. رازی کردنی خود نییە .. بەڵکو بارێکە بەسەر شانمانەوە هەڵمان گرتووە بۆ تەتبیق کردنی بیروباوەڕەکان لەسەر زەمینێکی واقعییەوە لە پێناوی خزمەتی گەلو .. سەرخستنی نەتەوەو .. نەهێشتنی ستەمکاریو مەینەتی بەسەریەوە .. برایانم ئەم بۆچوونەش .. سەرەڕای ئەو شتانەی کە لە سەرچاوەی هەڵقوڵانییەوە باسم کرد .. ئامێتەی تاقیکردنەوە دەوڵەمەندەکەی حزبەکەمانە لە عیراقداو .. بەتایبەتیش تاقیکردنەوەی شۆڕشی رەمەزان .. لە دوایشدا تاقیکردنەوەی حزبەکەمان لە مەیانی نەتەوەییدا .. ئەم تاقیکردنەوانە یارمەتیەك بوو بۆ ئێمە بۆ مستۆگەرکردنی ئەم بۆچوونە . دەورێکی بنەڕەتی بینی لە پاراستنمان لە هەڵخلیسکانو هەڵەکردندا .

قوولیەتی پەیوەندییەکانی هاوڕێیایەتی

منیش بەو بۆنەیەوە بۆتان دەدوێم .. باسی هەندێ لایەنی رەوتەکەمانو .. پەیوەندییەکانمان دەکەم .. دەتوانم بڵێم مەحاڵە وشە بگاتە ئەو ئاستەو بتوانێ تەعبیر لەو بیروباوەڕانەی کە هەڵمان گرتبوو .. لە قوولیەتی پەیوەندی هاوڕێیایەتیو برایەتیمان بکات کە لەو ماوە دوورو درێژو پڕ لە تێکۆشانی سەختو .. ئەرکی گرانو .. روو بەروو بوونی پڕ مەترسیداو .. کەرداری فراوانو .. سەرتاپاگیر لە هەموو کێلگەو مەیدانێکدا پێکەوە ژیاوین .

برایان ..

یەکێك بووم لەو هاوڕێیانەی کە ئاگاداری چەند لایەنێکی بنەڕەتو گرنگو .. بگرە بەشێوەیەکی دوورودرێژ لە تاقیکرونەوەی شۆڕشی رەمەزانی ساڵی ١٩٦٣ بوون .. دەرسەکانی ئەو شۆڕشەش دەرسی گەلێ دەوڵەمەند بوون بە نیسبەت ئێمەوە . لەدوای ئەوەی هێزەکانی باشەگەزبوونەوە توانیان ئەم تاقیکردنەوەیە لە ١٨ تشرینی ساڵی ١٩٦٣دا لە بار ببەن .

لە دەرسە هەرە گرنگەکانیش کە فێری بوومو .. هاوڕێیان لە سەرکردایەتیو .. لە حزبدا فێری بوون .. ئەوە بوو کە نەبوونی پەیوەندیی بنەڕەتی هاوڕێیانەو .. پشتگوێ خستنی ئەو خوورەوشتانەی کە لە کەلەپووری باپیرە مەزنەکانمانەوە لەستاتو سەوداکردن لەگەڵ مەسەلەی دەسەڵاتدارێتیو تەنگوچەڵەمەکانیدا هەڵهێنجێنراون .. دەبێتە مایەی نوشوستی هەموو تاقیکردنەوەیەکی شۆڕشگێڕانە .. هەتا ئەگەر بێتو لایەنی گەورەو بڕشنگداری تری لە ناویدا هەبێ .

لە ژیانماندا وەك عیراقیو .. عەرەبو .. لە مێژوومانیدا بەدرێژایی هەزارەها ساڵ .. بەهای مەعنەویو .. ئەخلاقی .. تا ئێستاش .. رەگەزێکی بنەڕەت بووە لە رەگەزەکانی دەرچوونو سەرکەوتندا .

بەها نوێیەکان

کاتێك کە بە پێی پایەمەوە لەسەرکردایەتی بەرپرسیاری بیناکردنی حزبم .. لەدوای بەرتوبڵاوبوونەوەی لەبەر باشەگەزبوونەوەگرتەدەست .. هەمیشە خەمخۆری ئەوە بووم .. کە کاتێك حزبەکەمان لە قوتری عیراقدا شۆڕشەکەی لە دەست باشەگەزبووەکان وەردەگرێت .. پێویستە لەسەری کە بەهای تازە بخاتە روو .. بەپێچەوانەی رەفتارە هەڵەو لادەرکانی هەندێ لەسەرکردە حزبییەکانەوە .. کە بووە هۆی لە دەستچوونی ئەو شۆڕشە مەزنەوە .

وەك ئەرکێکی پێویست بۆم دەرکەوت کە لە سەرمە هەندێ لایەنی ئەو بەهایانە بخەمە روو . بۆ ئەوەی لە دوای سەرکەوتنی ئەو شۆڕشەی ئەو کاتە نەخشەکەمان دادەنا لە سەرکردایەتیو حزبدا پایەم نەبێو تەنیا وەکو تێکۆشەرێك لەریزی حزبەوە بمێنم هەرچەندە بە شێوەیەکی مەوزووعیانە دەمزانی .. کە بەرپرسیاری شۆڕشگێڕێتی .. لەپاکیەتیدا بە قۆناغی خەباتی نهێنیدا نەبەستراوەو بەس .. هەروەها پێویستییەکەی لە قۆناغێکدا .. چ لە ماوەی تێکۆشاندا بێت .. وەیاخود لە ماوەی بیناکردندا کۆتایی نایەت .

دەڵێم .. لەگەڵ ئەوەش کە ئەمەم دەزانی .. بۆم دەرکەوت لەسەرمە کە ئەرکی خۆم بەجێ بگەیەنمو ئەو بەهایانە بچەسپێنم .. لەو حاڵەتانەش ناچاری دەبێ نموونەیەکی زیندوو پێشکەش بکەی .. چاکترین نموونەش ئەوەیە کە مرۆڤ خۆی پێشکەشی دەکات . ئەم بیروڕایانە بەشێوەیەکی رەسمیو بۆ یەکەم جار لەو کۆبوونەوەیە هاوبەشییەی کە لە نێوان سەرکردایەتی قوتریو مەکتەبی عەسکەری حزبدا لەمانگی ئەیلولی ساڵی ١٩٦٤دا کراو .. تایبەتی بوو بە دواسەرنجی نەخشەی شۆڕش کە دژی رژێمی باشەگەزبوونەوەی عارفی ئامادەمان کردبوو خستە روو .

ئەم بیروڕایانە لەو کۆبوونەوەیەدا خستمە بەردەم هاوڕێیانو پێم وتن .. من لە گەڵتاندا دەبم هەتا کاتی سەرکەوتنی شۆڕشو هیچ مەرکەزێکی رەسمی لەناو دەوڵەتدا وەرناگرم .. لەبەر ئەوە تکا دەکەم ئەم ئارەزووە هاوڕێیەتییەم بەجێ بگەیەننو .. لە هۆیە پاڵپێوەنەرە راستییەکانی بگەن .. بەڵام ئەم بگرەو بەردە توندو تیژەی کە دەربارەی کرا پاڵپێوەنام دەست لەم پێشنیارە هەڵگرمو .. فرمانەکەم خستە دوای سەرکەوتنی شۆڕشەوە ..

بەڵام ئێمە لەو کاتە یەدا لە بەجێهێنانی نەخشەی شۆڕشدا سەرنەکەوتین .

لە بەر ئەو بارو دۆخە زانراوانەی کە گەمارۆی رووداوەکاندا و ئێمە بە رووداوەکانی ٤-٩-١٩٦٤دا ناومان بردووە .

نامەکەی هاوڕێ .. ابو هیثم

جارێکی تریش ئەم بیرەم بەمێشکدا هات کاتێك لە سەرەتای ساڵی ١٩٦٦دا لە بەندیخانەی ژمارە (١)ی سوپایی بووم .. ئەوە بوو لە کاتی خۆیدا نامەیەکم لە هاوڕێ « ابو هیثم »وە پێگەیشت تیایدا ئاگاداری کردم کە هاوڕێیان لە سەرکردایەتی خۆئامادەکردنی سەرەتاییان لا گەیشتووە بۆ بەرپاکردنی شۆڕش .. بەپێی ئەو بۆچوونو ژماردنانەی کە لەو کاتەدا لە بەر دەمیاندا بوونە .. هەروەها کاتی بەرپاکردنی شۆڕشیش مانگی شوباتی ئەو ساڵە دەبێت .

منیش نامەیەکی دەستنووسم بۆ هاوڕێ ابو هیثم نارد تیایدا پیرۆزباییم لێدەکرد بۆ ئەم کارەو هانیشم دەدا بۆ ئەنجامدانیو خستمە یادیو .. یادی هاوڕێیان ئەندامانی سەرکردایەتی تێیدا بەو مەبدەئانەی کە پەیجەم بۆ راێیشانو .. داوایشم لێکرد ئارەزووی من بە نەچوونە ژێر ئەستۆی هیچ لێپرسراوییەکەوە بپارێزێتو .. ئەم ئەمرەیشی دووبارە بخرێتە پێش چاوی سەرکردایەتی دوای سەرکەوتنی شۆڕشو .. لەبەردەمی هاوڕێیانمدا ببێتە شایەتم بەوەی بۆیان روون بکاتەوە کەمن ئەوەم بەر لە بەرپابوونی شۆڕش داوا کردووە .. هەروەها داوام لێکرد یارمەتیم بدات بۆ وەدیهێنانی ئەم ئارەزووە لەکاتی پیشاندانیدا .. بەڵام هەل بۆ حزب هەڵنەکەوت لەو کاتەدا شۆڕش بەرپا بکات .. ئەنجا خودا حزبەکەمانی لە حەقدەی تەمووزی ساڵی ١٩٦٨دا سەرخست .. ئەو ئاڵو گۆڕانەیش پێدەزانن کە لەو ماوەیەی کەوتووەتە نێوان (١٧و٣٠) تەمووزەوە ڕوویان دا .. لە کاتی خۆیدا نەتوانرا ئەم بیرە پیشان بدرێت .. چونکە پیشاندانی واتای ئەوەی دەگەیاند بەشێوەیەکی عەمەلی واز لەو ئەرکە تێکۆشانە خوازراوە بهێنرێت کە پێویست بوو بەجێ بهێنرێت .. بۆ ئەوەی شۆڕش بخاتە سەر ئەو رێڕەوەی کە حزب بۆی دیاری کردبوو .

دوای ئەوەی ئەرکی تێکۆشەرانەی خۆمانمان بەجێ-هێنا بە پاك کردنەوەی شۆڕش لەو تاقمە گومانلێکراوانەی کە هاتبوونە ریزی شۆڕشەوە .. سەر لەنوێ ئەم بیرەم لە ئێوارەی سیی تەمووزی ساڵی ١٩٦٨دا پیشان دایەوە .. بەڵام هاوڕێیان .. لەپێشیشەوە هەموویانەوە هاوڕێ ابو هیثم .. بەرەفز کردنی تەواوەتی بەرەنگارم بوونەوە .

لەگەڵ ئەوەی من لێپرسراوێتی جێگای جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشم لە رۆژی سیی تەمووزەوە گرتە ئەستۆ .. لەلایەنی فیعلییەوە .. بەڵام لە گرنگترین ئەو هۆیانەی بوونە هۆی لەکارخستنی راگەیاندنی پێکهێنانی ئەنجومەن .. بەهەموو ئەندامەکانییەوە .. ئارەزووم بەوەی بووکە لێپرسراوێتیی فیعلیم بەشێوەیەکی رەسمی رانەگەیەنرێت .. بۆ ئەوەی وازهێنانم لەم لێپرسراوییە ناهەموارییەك یان زیانێك بە رێڕەوی حزبو شۆڕش نەگەیەنێت ئەگەر لە پاشەڕۆژدا ئەنجامم دا .

دوای پتر لە ساڵێك لەو مێژووەوەو .. بەهۆی سووربوون لەسەر ئەوەی کە سەرکردایەتی حزب جێگای راستەقینەی خۆی لەشۆڕشدا وەربگرێت لە لایەنی رەسمییەوە .. سەرەڕای لایەنی فیعلی .. دوای سووربوونی هاوڕێیانو .. لەپێش هەموو یشیانەوە هاوڕێ ابو هیثم ناچار بووم بە راگەیاندنی پێکهێنانی تەواوەتیو فیعلیی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕشو .. راگەیاندنی لێپرسراوێتیی رەسمیم وەك جێگرێکی سەرۆکی ئەنجومەن قایل بیم .

لە بیرکردنەوە لەم شتە نەوەستام لە کۆتایی هاوینی ساڵی ١٩٧٤دا نەبێت .. لەو کاتانەدا .. بۆ دوایەمین جار هەوڵمدا واز لە لێپرسراوێتییەکانم بهێنم .. بەڵام ئەم هەوڵدانەیش بە رەفز لە لایەن هاوڕێیان لە هەردوو سەرکردایەتی نەتەوایەتیو هەرێمایەتیو ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕشو لە پێش هەموو یشیانەوە هاوڕێ ابو هیثم بەرەنگار کرایەوە

ئیتر لەو مێژووەوە وام هەستدەکرد شتێکی گونجاو نییە جارێکی تر ئەم بیرە پێشچاو بخەمەوە چونکە تەواو لەو بڕوادا بووم .. هەروەها هاوڕێیانم لەم سەرکردایەتیدا .. کە وازهێنان لە لێپرسراوێتی دوای ئەو قۆناغەی کە شۆڕش بڕیویەوە .. شێوەیەکی دیاری وەرگرتووە-لەرانەیە زیانی ترسناك بە رێڕەوەکەی بگەیەنێت .. تا بەم جۆرە ئەم بیرکردنەوەم بەتەواوەتی پشتگوێ خست ..

سروشتی پەیوەندیی نێوان تێکۆشەران

ئەمانە .. ئەی برایان .. چەند راستییەکن زۆر کەس لە حزبدا نایانزانن .. ئێوەیش هیچیان دەربارە نازانن .. تەنیا لە ناو سەرکردایەتیی حزبو .. ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕشدا دەزانران .. بەڵام ئەمەیە راستی .. ئەمەیشن هەموو ئەو راستییە مرۆڤایەتییە شاریفانە نییە کە بەرەوبانمان دەکردو .. تیایدا لە ناسکترین بارودۆخو خراپترینیان لە ئاڵۆزیدا ، ئەمەیش ئەوەیە کە ووتەکەی دوێنێی هاوڕێ ابو هیثم دووپاتی کردەوە .. کاتێك لە تێکۆشەران لە سەرکردایەتی-سروشتی پەیوەندیی نێوان کردنی ئەم شۆڕشەو لە لێپرسراوێتی دووا .

لەبەر ئەوە دەبینین لە مێژووی کۆندا .. لەوەیشن مێژووی نەتەوەکەمان بە رووناك کردنەوەکانیو لە مێژووی هاوچەرخدا زووی نەداوە دوو سەرکردە لە دەستەڵاتدارێتیی یەك سەرکردایەتیدا هەبن .. بۆ ماوەی یازدە ساڵ .. بەو خاسیەتانەی دەیانزانن . بەبێ ئەوەی ئەوە ببێتە هۆی تێکچوونێکی ترسناك لە رێڕەودا .. لە لایەنی ئاکارییەوە .. یان لەلایەنی عەمەلییەوەو بەبێ ئەوەی پەیوەندیی نێوانیان بەو جۆرە کۆتایی پێبێت بەدوور خستنەوەی یەکێکیان .. بۆ ئەوەی ئەوی تریان بمێنێتەوە .. یان پەیوەندییەکە ببێتە هۆی ئەوەی کە ژیانی سەرزەمینیمان هەبێت بێ ئەوەی پشکێکی تایبەتیمان لە نەریتی ئاسمانو .. نەریتی مێژووی رووناکو شکۆدار هەبێت .. ئەوە بوو بەدرێژای ئەم رێڕەوە نەریتی پیاوەتیو شەرەفمان پاراستو هەموو پێداویستییەکانی خۆشەویستیو رێزگرتنمان پێشکەش بە هاوڕێی گەورەو خۆشەویست ابو هیثم کرد کە ئەوپەڕی شایانیەتی .. وەك پیاوێکی دڵسۆز بۆ نیشتمانو .. نەتەوەکەی .. دڵسۆز بۆ حزبو مەبدەئو نەریتەکانی .. چەندین خزمەتگوزاریی بەرزی پێشکەش بە حزبو نیشتمانو نەتەوە کرد کە مێژوو بەوپەڕی رێزو پیا هەڵدانەوە باسیان لێوە دەکات .

تێکەڵبوونی هەموو هێزە دژەکانو .. هەوڵدانە خراپەکانیانو .. هەموو هەڵخەڵەتێنەرەکانی دەستەڵاتدارێتیو ژیان .. نەیانتوانی وورووژم بردنمان بەرەو جێگای پێشەوەی دەستەڵاتدارێتی بۆ بنەخشێنن .. بەوەبش لەو مەبدەءو نەریتانە دوور دەکەوتینەوە کە پێیان پەروەردە بووین بەوەی لە پلەی سوارچاکیو ئاکاری عەرەبو .. نەریتی رووحیی ئەمر بێبەشی دەکردین .

ئەی برایان ئەوە بوو هاوڕێ ابو هیثم بۆی روون کردنەوە .. ئەوەی هەموو جارێك پیشانی دەدایین کە ئارەزووی وازهێنانی لە لێپرسراوێتی هەیە بەهۆی باری تەندروستییەوە .. هەموو جارێکیش پێش ئەوەی دەچوومە لای هاوڕێیان لە سەرکردایەتی بۆ ئەوەی نەهێڵم ئەوەی رووبدات و .. قسەکەم دەووت لە ریزی سەرکردایەتیدا بووەتە قسەیەك لە قسە باوەکان .. ئەویش ئەوەیە ئێمە دەبێت لەسەر ئەوە سووربین کە هاوڕێ ابو هیثم لەگەڵ خۆماندا بهێڵینەوە .. تا دوا هەناسەی لە ژیاندا .. وەك رەمزێکی تێکۆشانی گەورە .. ئەگەریش خوا نەکردە گەیشتە رادەی بێتوانایی .. نەتوانێت بەپێ رێ بکات ئەوا لەسەرمانە لەسەر شانمان هەڵیبگرین .. بۆ ئەوەی ئەم کارە ببێتە هێمایەك بۆ مەبدەئەکانمانو .. ببێتە وێنەیەکی بەروەردەیی بیدەینە حزبەکەمانو گەلەکەمانو بۆ نەوەکانی داهاتوو ..

باری تەندروستیی ابو هیثم

بەڵام سووربوونی هاوڕێ ابو هیثم ئەم جارە بەهۆی باری تەندروستییەوەی وای لێکردین نەمانتوانی لەم ئارەزووەی لە وازهێنان لە لێپرسراوێتیی رەسمی پاشگەزی بکەینەوە بەو جۆرە هەلی تەواوکردنی ئەو ئەرکەی لە دەستداین کە لەسەر ئەم رێگایەدا خستبوومانە ئەستۆمانەوەو بۆ خۆمانمان ویستبوو بۆ پترکردنی ئەو نەریتانەی کە ئارەزوومان لێدەکردن لە پێناوی ئەوەی پترتر ئەو بۆچوونانە قوول ببن کە رێڕەوی شۆڕش بە واتای مرۆڤایەتییانەو ئاکارییانە دەوڵەمەند دەکەن کە ئەم رێڕەوە مەزنە شایانیین .. بەڵام ئەمەیە توانیومانە تاکوو ئێستا لە سەر ئەم رێگایە پێی بگەینو هەلی بەخششیش بۆ هەموو خێروبستو بەشەرەفەکان لە میانەکانی تردا ئاواڵەیەو .. ئێمە سوپاسی خودا دەکەین چونکە لە بەجێگەیاندنی ئەو ئەمانەتو پاراستنی مەبدەءو نەریتانە سەری خستین کە حزبە مەزنەکەمان پێی پەروەردە کردینو لە گەیاندنی ئەم مەبدەئانەدا بە لێواری ئاسایش بۆ ئەوەی گەلەکەمان بەهۆی حزبە ئازاکەیەوە بتوانێت بەردەوامی بە رێڕەوە سەرکەوتووەکەی بدات بە هەموو شانازیو شکۆمەندیو باوەڕ بەخۆبوونێکی بەرزەوە .

ئێمە لە کاتێکدا دووبارە سوپاسی خودا دەکەین بۆ ئەوە ئەوا هەست بەو شانازییە دەکەین چونکە هاوڕێی خۆشەویستمان ابو هیثم کارێکی چاکو پڕ واتای قوڵی خستە سەر ئەم رێڕەوە مەزنەیەو خاڵێکی پڕشنگداری تری خستە ناو تۆمارگە بەشکۆکەی خۆیەوە .. ئەوەیە هاوڕێتان ابو هیثم وێنەیەکی نایابی بەخشی مێژوو بۆی لە بیر ناباتەوەو ئەویش لە لایەن ئێمە مانانەوە شایانی هەموو رێز لێگرتنو شانازی پێوە کردنێکە .

هاوڕێ ابو هیثم لێپرسراوێتی رەسمیی لە حزبو لە دەوڵەتدا بەجێ هێشت بەڵام لە ناودڵماندا ئەو باوکە .. ئەو سەرکردەو مرۆڤە بەشەرەفە مایەوە کە شانازی بە ژیانی تێکۆشانی دوورو درێژو ئەو خزمەتگوزارییە بەرزانەی بەدرێژایی ژیانی پڕ لە تێکۆشانی پێشکەشی حزبو نیشتمانو نەتەوەی کردنو .. منو هاوڕێیان ئەندامانی سەرکردایەتیو ئەنجومەن لە خودای مەزن داوا کارین تەندروستیی و لەشساغیی پێ ببەخشێت بۆ ئەوەی هەمیشە وەك هاوڕێو باوك لە گەڵماندا بێتو گەلی خۆشەویستمان کە هاوڕێ احمد حسن البکر بەدرێژایی ژیانی لە پێناوی ئازادیو سەربڵندیو سەرخستنیدا کاری دەکردو لەم پێناوەدا هیچ درێغی لە قوربانیدان نەکردووە ، هەمیشە بە چاوی رێزو سوپاسەوە تەماشای خزمەتگوزارییە نیشتمانیو نەتەوەییەکانی دەکات .

هەست کردن بەشانازیو رەزامەندی

من هەست بە شانازیو رەزامەندی دەکەم بەوەی لە سەرێگای شەرەفو مەبدەئەکان بەدیمان هێنان هەست بەچاکە دەکەمو رێزا لە هاوڕێیانی خۆشەویست هاوڕێ عزت ابراهیم جێگری ئەمینداری نهێنی قوتریو هاوڕێیان لە سەرکردایەتیدا دەنێم ئەوانەی لە گەڵماندا بە توانایەکی مەزنو ستوون لەسەربوونێکی قووڵو هۆشیارییەکی رەسەنی پڕ لە واتای شەرەفو ئاکارو پێداویستییەکانی بەردەوام بوونی شۆڕش بەرەو ئامانجەکانی ئەو لێپرسراویو شەرەفە مەزنەیان گرتە ئەستۆ .

برایینە ..

ئەوە بوو پێم ووتن کە ووتەیەکی تایبەتیتان ئاراستە دەکەمو تیایدا باسی مەسەلەی سیاسیو کاروباری گشتی ناکەم کە خودا یار بێت لەم بارەیەوە بەبەك گەیشتنێکی-ترمان دەبێت .

من ئەمڕۆ هەست بە خۆشەویستی دەکەم بەوەی هاوڕێیانم لە سەرکردایەتی حزبو ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا ئەو لێپرسراوێتییان خستە ئەستۆمەوەو هەست بە خۆشەویستی دەکەم بەوەی لە رۆڵەکانی گەلەوە خۆشەویستیی ریز لێگرتنیان پیشاندام بەدرێژایی ئەو ساڵانەی رابوردوو لە نێوانیاندا کارم کرد کە تیایدا منتان لە شوێنی پێشووی لێپرسراوێتیەوە ناسی .. لە خودا داواکارم یارمەتیم بدات لەم هەستەتان بێ بەشم نەکات لەم لێپرسراوێتییە نوێیەمدا .

بەڵێنی تێکۆشەران

برایینە ..

دیسانەوە کە من لێپرسراوێتی لە شوێنی ئێستامەوە دەگرمە ئەستۆ لە بەردەمتاندا ئەی عیراقییە سەربەرزەکان بەڵێنێك رادەگەیەنم کە بەڵێنی تێکۆشەرە بەشەرەفەکانە داوا لە هاوڕێیان لە سەرکردایەتیو حزبو برایانم رۆڵەکانی ئەم گەلە ناکەم کارێك ئەنجام بدەن خۆم ئەنجامی نەدەم .. وایشیان لێناکەم کارێك ئەنجام نەدەم .. وایشیان لێناکەم کارێك ئەنجام نەدەن کە خۆم ئەنجامی دەدەم .

بەشێوەیەك کار دەکەم کە بڕوای حزبو کەلەپووری نەتەوەی عەرەبو گیانی پەیامی ئاسمانی ئیلهاممان پێدەدەن ..

ئەرکمان ئەوەیە حەق پەرست بینو دژی ستەمکاری بجەنگینو .. قبوولیش ناکەین کە هیچ تێکۆشەرێك لە حزبداو هەر هاووڵاتییەك لە رۆڵەکانی گەل سەرکوت بکرێت یان سەرشۆڕ بکرێت .. لە ستەمیش دەدەین لە شوێنەکانیداو .. لایەنی حەقیش دەگرین هەر کاتێك هانامان بۆ بهێنێت .

تێدەکۆشم بۆ ئەوەی بمێنە ئاڵایەك لە ناو ئاڵاکان هەڵ جۆرێك بن ئەوەك تاکە ئاڵایەك هەروەها شمشێرێك لەناو شمشێرەکاندا نەبێ تاکە شمشێرێك هەروەها سەرکردەیەك لە ناو سەرکردەکاندا نەك تاکە سەرکردەیەك هەروەها سوارچاکێك لە ناو سوارچا-

بروانە ل ٧

Institut Kurde de Paris

چیرۆکا یوسف و زولەیخا

ـ حمدی عبدالمجید ـ

من ل ژمارە «٣٦٨» ژ رۆژناما هاوکاریێدا هندەك مالك ژ ڤێ چیرۆکێ بەلاڤکرن ژدانان و ڤەهاندنا هۆزانڤانێ کوردێ بناڤودەنگ ئەحمەدێ خانی .

من د ڤێ گوتنێدا نڤیسیبوو کو هەروهوسا ئەڤ چیرۆکا هە دەرویش ب دەف توتانێ دبێژن .

نهو من هندەك مالك ژ ڤێ ژی بدەست خو ئێخستن چنکو حاجی مەحمود ژ گوندێ «ئەردا» نهو مالا وی یا ل دهۆکێ ڤ ێ چیرۆکێ دزانیتو دبێژیتە ، هەڤالەکێ من هندەك ژ دەنگێ وی گرت چاخێ دگوتو بو من هنارت .

ئەم ژ هەڤالو تورەڤانێت کورد ل دهۆکێ دخازین کو ڤێ چیرۆکێ هەموویسێ بنڤیسنو دەنگی ڤی حاجی مەحمودی . بگرن چاخسێ دبێژیت .

ئەڤ چیرۆکا هە سێ مالك هاتبە دانان .لێ ڤێ چیرۆکی هەمویێ بنڤیسنو دەنگێ ڤی حاجی مەحمودی د وێ ئاخفتنێدا جیهانا بەر فرەهـ لێ تاری بۆ !! بەلێ جهێ داخو کەسەرایە کەس نزانیت کێ دانایەو ڤەهاندیە .

ئەڤ چیرۆکی ژی کێماتی تێدا هەنە من جهێ وان هێلایە ڤالا .. دیارە هندەك ژێ چار مالکن .

هەموو فێرسێ د باڤێنە
هندی یوسفو بنیامێنە
× × ×
هەردو عەزیزێ باڤێنە
هەردو بیناهیێ باڤێنە
هەردو ژی یێ دایکەکێنە
ڤان برا کربویە گرگاشە
هەم دگەل بێکدەبون پلداشە
باڤێ وان ژێك دابون پاشە
× × ×
ئەڤ برایە ب تەکبیر چون
ب عەزازو عەزازیل چون
قالبێ یوسف سفیل چون
× × ×
ڤان برا کربویە تەکبیرە
دێ چینە نك بابێ پیرە
× × ×
یوسفی دێ بەینە راڤێ
× × ×
دێ بەینە راڤێ بەرزەکن
ئەم دێ ڤێ قەصدێ هەر دەرکن
یوسفی ژ باڤێ ڤەدەرکن
× × ×
برایێ مەزن سەرمەستە
زەندو بازێ ڤێ هەلبەستە
چوبو نك یوسفی ژ قەستا
× × ×
پێش یوسفی ڤە راوەستا
دەست دەینابونە سەر دەستا
باڤێ راڤەکا ژ مە خوەستا
× × ×
راڤە تێزیکە بەرواره
دێ ئینەڤە بەرێ ئێڤارە
باڤێ یوسف اختیارە

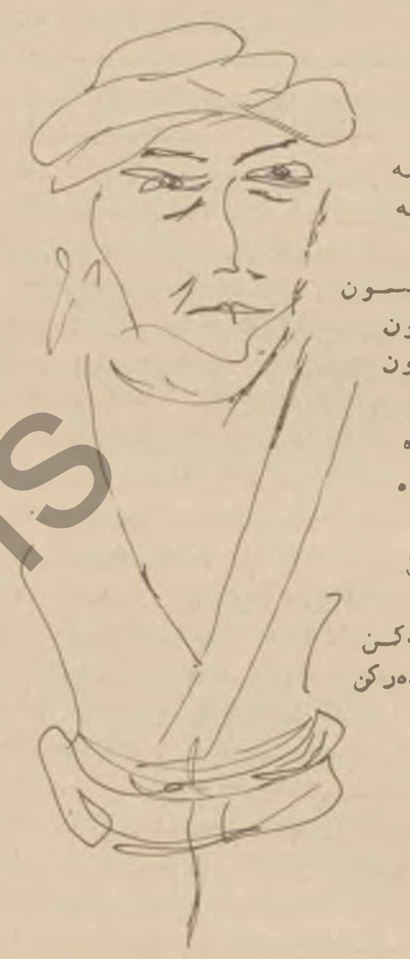

یوسفی صوند خوار ب کتابێ
بێ حوە نا ئاڤێژمە رکابێ
حەتا حواب نەهێت ژ نك بابێ
× × ×
برایێ مەزن سەرمەستە
زەندو بازێ ڤێ هەلبەستە
چوبو نك بابێ ژ قەستا
× × ×
پێش باڤێ خوڤە راوەستا
دەست دەینابونە سەر دەستا
یوسفی راڤەکا ژ مە خوەستا
× × ×
راڤە تێریکەو بەرواره
دێ ئینەڤە بەرێ ئێڤارە
باڤێ یوسف اختیارە
× × ×
یوسفێ منێ ل قتالە
ناچێتە شورو مەرتالە
گەل وە ناکمە هەڤالە
× × ×
یوسفێ منێ بچویکە
نەشیتە شوررو مەتروقە
گەل وە ناکم هەڤ کوڤە
دێ هون لەزێکن بلەزینیە
کازی بکەنە دەلالە
دەنگ هەلدێرنی ل بازێریە
× × ×
صوبحێ کەس ژ مال نەچیە
دەعوا راڤا یوسفی یە
چە صبەیە صبە زویە
دێ هون لەزکن بلەزینن
بۆخچا یوسفێ من بینن
ئاڤا گولا لێ بڕەشینن
× × ×
یوسفێ یاقوبی خەملینن
× × ×
یوسفێ یاقوب خەملی
هندە چوارو لەز بە تلی
هندە چوارو لەز بە تلی
× × ×
دێ خەلکۆ وەرن ببینن
دا حەیران دلا بحەبینن
× × ×
راڤا یوسف ل دەشتی دە
قوناغەکێ ژ کەنعانی پێدە
سعەتەکێ ژ مصرێ پێدە
× × ×
بیرا چل گەزی د رێدە
یوسف گرتو ئاڤێتە تێدە
× × ×
نەو جبرائیل تەیرەکی سەختی
گەهشتە یوسف بەر وەختی
هلگرتو دانا سەر تەختی
× × ×
سعەتەك دابو ب دەستی
دا بهنەکێ بێ بسبەمەشغول
× × ×
رۆژ چوبویە بۆ ئێڤارە
رابە یوسف بەر ب مالە

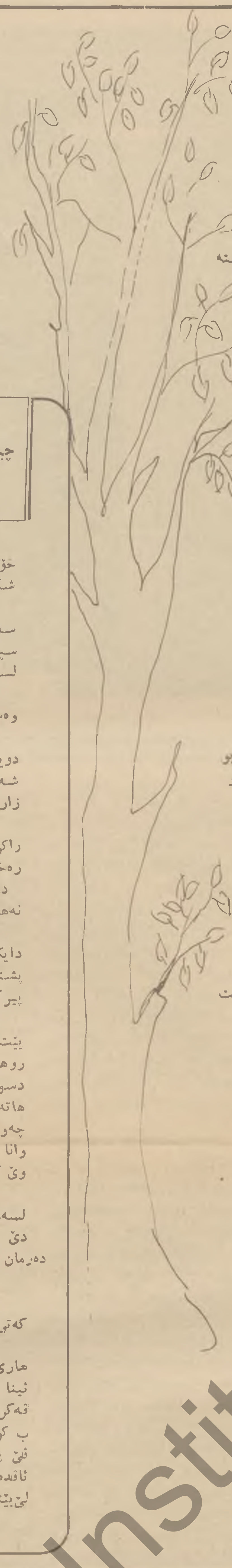

یوسفێ مە نە دیارە
ئەڤ برانە وێ ئێوربن
وێ بۆ حالێ خوە دگرین
چاوە پێش باڤێ خوە کەڤین
× × ×
برایێ مەزن سەر مەستە
زەند و بازك هەلبەستە
چو غەزالەك ڤەکوشتە
× × ×
جلکێ یوسف ب خونێ شوشتە
× × ×
بهنەکێ ئەم مەشغول بون
سەر بەلایەکێ ڤە هلبون
× × ×
یوسف ژ مە ڤەدەربو
گورگا رەڤاند و خوار بو
× × ×
ئەڤ برایە وێ هاتینە
وێ پێش باڤێ خوە کەتینە
جلکێ یوسف بەر دانینە
یاقوبی هەر بێن کرینە
بهنا یوسفێ من نینە
بهنا حەیوانێ کوڤینە
× × ×
ئەی بابو بهنك مەشغول بون
سەر بەلایەکێ ڤە هلبون
× × ×
یوسفێ ژ مە ڤەدەر بو
گورگا رەڤاند و خوار بو
یاقوب هەر پێغەمبەر بو
× × ×
کەت و دەرحال تۆزێ وەربو
پشتا وی دەرحاخ شکەست بو
ژ هەردو چاڤێ خوە نوقسان بو
× × ×
ئەوی قیرەکا راهێلا
چەند گورگێ ل نهال و شکێرا
تەژی بون سۆك و بازێرا
× × ×
وەی گورگۆ گورکێ ل شکێرا
حەرامۆ دەڤێ د یاتکێ رە
ژ کی ئالی دەڤ برە تێرا
× × ×
وەی گورگۆ وەی گورگێ دین بت
گۆشت لبەر دەڤێ کەلی بت
هەما تە یوسفێ من دی بت
× × ×
صەد تەلیف و صەد کەلامە
کەل یوسف نابن علامە
دانا یوسفی جەبرا مە
× × ×
باش بازرگان ژ مصرێ کاربو
سەر دەرێ بیرێ وورتاخ بو
× × ×
دەڤ ل رستێ ملکی نە
ئەم وۆغر نابن ژ تێنا
دەول باش دەولێ تو بینە
× × ×
دەول باشی دەول داهێلا
دی گرانیەك هاتە تێرا
دی روناهیەك هاتە تێرا
× × ×
سەر دەرێ بیرێ دیارە
هندە ژێ بونە هشیارە
هندە ژێ بون کەرو لالە
هندە ژێ بون عەجێب کار
× × ×
باش بازرگان لەزاندیە
یوسفێ ژ خوەڕە بری یە
لناڤ محافێ شداندی یە

جارەکا دی زیدە بویە
قەستا مصرێ وی کریە
یوسف لمەزادێ دانیە
× × ×
خەلکێ مصرێ جەمعە بویە
بو کرینا یوسفی یە
پیرە ژنەك لەزا ندیە
× × ×
دو گولە ریس ل بادیە
کرینا یوسف یا بویە
چی دی قیمەت نەدابویە
× × ×
زولەیخایێ لەزاندیە
زیدە بەر زێر کشاندیە
یوسفێ ژ خوەڕە کریە

چیرۆك

داخازا من

ئەشێم وێ رۆژێ ژ بیربکەم وێ گاڤێ ژ بەر چاڤێت خۆ ببەم . دەما من شەنگا جان دیتی ئەزمان یا لێ شکەستی !!!

رەنگەکا زەرو پێتی گربۆ خۆناڤەکا خوهدانێ ب سەرۆ چاڤانە وەربۆ هەر وەکو خویسارا سپێدەهێت بهارێ وەختێ تیروژکا هەتاڤێ لسێددەت لسەر بەلگێت نێرگزا تەسینت !!

موخابن بۆ وێ سۆرگولا شەپال وەلێ بێتن دەردەکا وەسا بگرتن .

مروڤ ژ مروڤی برەڤیتن تا دوستو یار خۆ ژێ دویرکەنو چ چارەسەر نەبتنو بزانیت دێ مرت !! لێ شەپالە ، حۆ نەدیتی یە ، بۆ حزرەتە ، بۆ مرادە لگەل زارۆکێت خو، ب تەناهی بژیتن !!

ب دلەکێ کوڤانو دامای چاڤێت رەشو بەلەك راکرن ئەو چاڤێت هیڤی و ژین تێدا دیاردکرنو ل دۆر رەخێت خۆ گێراندن .

دڤیا بکەتە هەوارو بێژیت من ژ ڤێ ئێشێ رێز گارکەن نەهێلن بمرم !

حەچکو زانی ئەڤ دەردێ هە وەکو دەردێ دایکاوێیە دەما گرتیو ئەندامێت جەرگی وێ پچاندینو پشتی مری زارۆکێت وێ دەربەدەربۆن وبابێ وێ پیرکەفتن !

بابێ زار بێ بێ هێزو پشت خویل بوی رهێت سپی پێت بەردایێ دەما کچا جان ب ڤێ رەنگی دیتی ژێرا روهن بی چ ژ بابێ رەبەن ناهێتنو هەر جەگەر یێ لێ دسوزیت ئینا دلێ وێ پێتر چرمسی و هەر بیر لسێدانو هاتە بەرچاڤا دەما بابێ وێ نسەر دەستو پێت خو ، چەوا شەڤ دکرە رۆژ ، رۆژ دکرە شەڤ ، ژ بونا ژینا وانا بێ هیڤی و بێ مراد چاڤێت وێ شکەستنو برایێ وێ کەفت .. چ بەرێ خودەت !!

ئێڤو چاڤێێن د لەرزن روندکێت چاڤا مینا تاڤیا لسەر رویادا تێنە خارێو د بەررا د گوت من نەزانی دێ هۆ بسەرێ خویشکا من هێتن !! دەردەکا یێ دەرمان دێ گرتن !! ئاخ من چ بۆ نەدکر وەکو وێ دنیای چاڤێت وێ شەنگە بیێ ژ وی ژی بێ هیڤی بوون . و بەرێ وێ ب کچا وی یا شنوی ب سەر پیا کەتی کەفت !

بەرێ وی زارۆکی رەش یێ ل دایکا خۆیە دڤێتن هاریکاریا وێ بکەتن ، ژ ڤی ئاستەنگێ رێزگارکەت . ئینا دلێ دایکا رەبەن گەش بۆو هەردوۆ چەنگێت خۆ ڤەکرنو دا بەر سینگێ خۆ . و بێهناوێ هەلریساندو ب کوتەك ئەزمانێ خۆ کێراندو گوت گوهێ خۆ بدەن ڤێ پشکوژا ژ جەرگێ من مایی ب خوینا خو ئاڤدەن ب دەستێت خۆ دەرمانکەن ، نەهێلن وەکو من لێ بێتن ، نەهێلن !!

« رمضان درویش »

دلداریا من

کەنگی بەفرێ ..
ڤێلا خۆ هێلاو نە باری
کەنگی رۆژ چکلی لهندافا واری
تیپەڕ نەبوو
ئێدی لە نە بۆ تاری
کەنگی وەدیت :
گونڕکو میهان ، مل دانە هەڤ ،
نەهەر بویە دەستو داری
کەنگی وا لەیلو مەجربها ؛
لبەرێ سپێدا مرادا ،
نە گریدان ، گوڤەندا خۆ یا هەرجاری
نە گرن حەنەکو یاری
هنگی چێدبیت :
ئەژی نە مینم دلدارێ
خوین شرینا ژ توخمێ ناری .. !
تو نەو ژی هەر
ژ بێ عاری ..!!

- رمضان عیسی -

ئەگەر راستە
« ئادەم» ژ ئاخێ چێبوویە
(حەوا) ژ پراسیا وی بوویە
ژ نەفرو پێڤە ...
ئەز نە کوڕێ ئادەمی‌مە
چنکی نەژادێ من بەفرە ..
یێ‌وی ئاخە
لەو گوندینو
گەر ئەز مرم
هین بونە رێز وە ئەز برم
وەسیەتا من لهەوە ئەو بیت
من ڤەشێرن
لکوپا جیایەکێ بەفرین
بەفرو کەڤی .. ژێ بارنەکەن
گەر لێ هاربو گەرم هاڤین
دا ئەژی مینا ئادەمی
بژفرمەڤ نەژادێ خو
ببمە بەفر ..
ببمە کەڤی

مۆید طیب -

● فولکلور ●

حەیرانوك

نڤیسینا : عبدالرحمن علی نقشبندی

★ حەیرانوك هوزانەکا کورتە ژ ـ ٣ ـ ١٠ ـ رێزکانەو قافیا رێزکا ئێکێ دگەل یاسێ دبنە ئێكو قافیا رێزکا دویێ دگەل یاچارێ دبنە ئێك . رامان ژێ هەر ئەڤینەو بارێ جڤاکی . دیسان فاڤێ شوینو جها گەلە تێدا دهێتو خاسیەتا حەیرانوکا ئەوە کو ـ ژن ـ دەملدەست دروست دکەت لدویف بارو رویدانا گاڤێ .

لێ براستی ئەم نەشێین ڤان گوتنا بخو بکەینە بنكو لسەر بچین لپاشەروژێ چنکو هێشتا پتر پێدڤی هەلکولانو هەلشکافتنێ نە . ـ چەندنمونەك ـ

★ (چێکرو چێکر ، کەپروکەك چێکر)
١ ـ کەپروکەك چێکر لدانگی مالا
٢ ـ هەلاشێت کەپرێ ژبەلگێت هەلالا
٣ ـ سەرسینگێ یارێ خەوکا عەبدالا

★ ★ ★

٤ ـ کەپروکەك چێکر لدانگی شیڤێ
٥ ـ هەلاشێت کەپرێ ژبەلگێت باهیڤێ
٦ ـ سەرسینگێ یارێ خەوکا پاشیڤێ

★ ★ ★

(چێکرو چێکر ، کەپروکەك چێکر)
٧ ـ کەپروکەك چێکر لدانگی گوندی
٨ ـ هەلاشێت کەرێ ژبەلگێت کولندی
٩ ـ سەرسینگێ یارێ خەوکا پلنگی

★ ★ ★

★ ١ ـ هەیڤکا لەنجالە
٢ ـ روژکێ لمن بوینە هەیڤ
٣ ـ هەیڤێ لمن بوینە سالە
٤ ـ خوزی من زانیبا
٥ ـ کاهەڕو ڤی وەختی
٦ ـ (حەیران) یێ بچ حالە

★ ★ ★

★ ١ ـ (حەیرانێ) منۆ
٢ ـ جوتەکێ کێلیاو فەرشا
٣ ـ دانە سەرسینگێ منۆ
٤ ـ دائەز تە نەبینم تویێ بمالو ژنا

★ ★ ★

★ ١ ـ خوزیکا بارانەك هاتبا
٢ ـ خانیکێ هەنێ هەڕ قاندبا
٣ ـ دامن (لاوکێ) خو تێرا دیتبا

★ ★ ★

★ ١ ـ دلکێ منێ ژڤێ هەیبەتێ
٢ ـ چیایێ (مەتینا) قرین کەتێ
٣ ـ دیتنا منو بەژنا بلند چو قیامەتێ

★ ★ ★

★ ١ ـ ئەز لسەر بانی تو لسەر بانی
٢ ـ تە دەرسوك گرێدا فەلەکانی
٣ ـ ئەز یا تەبوم تە نەزانی

★ ★ ★

★ ژێدەر : ئەڤ حەیرانوکە من سالا (١٩٧٠)ێ کوم کربون ، ژزاردەڤێ هندە ژنکا لگوندێ بامەرنێ کو تەمەنێ وان (٣٠ ـ ٤٠) سالی بۆ .

★ یا خویاو بەلیە کو ـ فولکلور ـ ڤەرێژا ملەتی‌یەو درویشیێ جڤاتێ یێ پێڤە دیارەو ژبەر کو ـ ژن ـ نیڤەکا جڤاکی یەو پشکداریەکادیار یاهەی دڤەرێژ چڤاکی‌دا . ژبەر هندێ دڤێ ـ زنێ ـ باهرا خویا فولکلوری هەبیت نەك وەکی پارچەك ژجڤاکی ئێ وەکی جڤاکەکێ سەربخو ـ هەرچەندە ئەم نەشێینو نابیت ـ ژنێ ـ جوداکەین ژجڤاکی . لێ رامانا مە ئەوە کو پارچەکا تورێ فولکلوری ژنێ یێ دارێژتی‌وڤەهاندی هەرچەندە یێ بچیای نینە ژجڤاکی هەمییێ .

ئەو فولکلورێ ژنێ ڤەهاندیو رستی تایبەتی یێن خو هەنەو جوداهیەکا دیار یاهەی ژوی ئەوێ ـ مێری ـ ڤەهاندی . یێ ـ ژنێ ـ ناسکترو ئاوازدارترەو رامان ژێ بارێ جڤاکی‌یە نەخاسمە ڤیانو ئەڤینداری .

ئەڤ چەندە بو مە بئاوایەکێ رەوان دیار دبیت دسترانو هوزانێن فولکلوری‌دا .

بونمونە دوان سترانادا ئەوێن دگەل شویشتنو شەکرنا هریێ دهێنە گوتن ، دگەل رستنو بادانو راچاندنا مویو بەندکا ، کێینا مەشکێ ، هێرانا دستارێ . سترانێت بەر لاندکا بچوکی ـ لایێلایێ ـ و زێمارا تازیا . ئەڤەنە هەمی دەستکردێ ـ ژنێ ـ نە .

دیسا ژشعرا ژێ‌باشترین نمونە حەیرانوکن . کو هندی بێژی ناسكو روهنو ئاوازدارن .

هندی بێژی درەوانو عاتیفا ـ لترك ـ کویدو ناسکو ژێهاتی تێدا خویا دبیت .

★ حەیرانوك ، رەنگەکێ هوزانا فولکلوری‌یە کو ژنێ یادارێژتی ، هەر چەندە هندە جارا ئەڤ حەیرانوکە رەنگێ گوتنو ڤەگێرانێ وەردگرن دناڤبەرا ـ ژنومێری‌دا ـ لێ دڤی دەراڤی‌دا ژی حەیرانوك هەر ڤەرێژا توریی یاژنێ‌یە .

دەقی وتارەکەی فەرماندەی باوک « پاشماوە »

لە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی‌دا وە لە براکانم لە هێزی چەکداری نیشمانیدا .. ئەم هەستە جوامیرانەیە بەرامبەرم ئەو ساو بەردەوام مەدالیایەکی بەرزە شانازی پێوە دەکەم وە بەدرێژایی ژیانم پێوەی دەنازم .. بەتایبەتی سوپاس و شانازی پێشکەش دەکەم بەبرایان و هاورێیانی خۆشەویستم لە سەرکردایەتی حزب و ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا ئەوانەی کارم لەگەڵدا کردوون لە قوناغی تێکۆشاندا پێش شۆڕش وە لە قوناغی بنیاتنانی شۆڕشگێڕیی پڕ لەکاری دڵسۆزی بەوری لە خزمەتی گەل و نیشتماندا .. ئەوانە چاکترین هاورێ و چاکترین سەرکردەبوون لە بەتەنگەوە هاتنی گەل و نیشتمان و نەتەوەکەیاندا ..وە من پیرۆزبایی لە برا هاورێ صدام حسین دەکەم بۆ ئەوەی شەرەفی بەرپرسیاری هەڵگرتووە لە سەرکردایەتی حزب و شۆڕشدا. هەست بە باوەڕێکی قوڵ دەکەم کە سەرکردایەتی بەراستی پیاوێکی شایەنی سەرکردایەتی هەڵبژاردووە لە بارەی رەوشت و تێکۆشان و ئازایەتی و تواناوە ..

● هاورێ صدام حسین .. تێکۆشەری ئازا

هاورێ صدام حسین لە ساڵانی تێکۆشانی سەختی بەر لە شۆڕشدا ئەو تێکۆشەرە ئازاو ئەمینە بوو کە تێکۆشەرانی حزب رێزیان لێدەگرت و باوەڕیان پێی هەبوو .

لە بەرە بەیانی شۆڕشدا لە پێشەنگی ئەو پیاوە ئازایانە بوو کە خۆیان کرد بەقەڵای دیکتاتۆری و کۆنەپەرستیدا بەدرێژایی رێبازی شۆڕشی ئەو سەرکردە لێهاتووە بووە کە توانای بەرەوروو نەوەی هەموو سەختی و هەڵگرتنی هەموو بەرپرسیاریەکی هەبووە لەبەر ئەوە جێگای خۆشەویستی و رێزی هەموو هاورێیانی سەرکردایەتی حزب و ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و هەموو تێکۆشەرانی حزب و رۆڵەکانی گەل بوو ..

من باوەڕێکی ئێجگار گەورەم هەیە کە ئەو گیانی هاورێیەتی و بیروباوەڕی سەرکردایەتی بە کۆمەڵەی سیفەتی رێبازی حزب و شۆڕش بووە .. وە پەیوەندی لە سەرکردایەتیدا ئەوە دەبێتە ئەو چرایەی رێگا لەبەردەم هاورێیاندا رۆشن دەکاتەوە لە سەرکردایەتی‌کردنی حزب و شۆڕشدا بۆ بەردەوام بوون لە رێبازی سەر بڵندا بۆ خزمەتی گەل و نەتەوە ..

ئەی برایان ..

داواخوازی سەرکەوتن بۆ هەموو رۆڵەیەکی گەلی عیراقی خۆشەویست دەکەم وە لە خوادە پاڕێمەوە کە بەرەکەتی خۆی بەسەر رێبازی شۆڕشدا بپارێزێت و .. نەتەوەی عەرەبی نەمر لە تێکۆشانی مادیلانەی‌دا سەرخات لە پێناوی رزگاری فەلەستینداو وەدی‌هێنانی ئامانجە گەورەکانی لە یەك بوون و سەربەستی و سۆشیالیستی‌دا *

خوا سەرکەوتووتان کات و درودوبەرەکەتی خواتان لە سەر بێت .

گواستنەوەی دەسەڵات لە پێشەوایەکەوە بۆ پێشەوایەکی‌تر .. پاشماوە

رۆڵەکانی تێکۆشەرانی حزب و رۆڵەکانی گەل نەك تاکە سوارچاکێك .

هیچ دوو دڵ نابم یان دواناکەوم لە دەست‌پێشکەری و خستنە ئەستۆی لێپرسراوێتی سەرکردایەتی و بۆ پێشەوە بردنی و .. بەردنگاربوونەوەی ئەرکە نیشتمانی و نەتەوەیەکان لەسەر رێگای یەکێتی و سەربەستی و سۆشیالیستی .. ئەوەیش دەخەمە پێش چاو کە گیانی دەستپێشکەری شۆڕشگێڕانە لە لێپرسراوی یەکەم دەیخوازێت لە چوار چێوەی سەرکردایەتی کردنی بە کۆمەڵدا کە بەهەر تێکۆشەرێك دەوری خۆی دەدات و ئەرکی خۆی بۆ دەست‌نیشان دەکات .

ئەی برایانی هاوولاتی .. ئەی تێکۆشەرە بەعسیەکان لە هەموو شوێنێك ئەمە بەڵێنێکە لەبەردەمتاندا .. بەڵێنی پیاوان و بەڵێنی تێکۆشەرانە .. بۆ ئەمڕۆ و بۆ دوارۆژ دەیدەین و .. لە خودا داواکارین کە یارمەتیمان بدات و سەرمان بخات تاکو بەجێی بهێنین و داوای لێدەکەین کە باوکی خۆشەویست سەرکردە احمد حسن البکرمان بۆ بپارێزێت و تەمەنی درێژ بکات و لێیشی داوادەکەم بتانپارێزێت و چاودێریتان بکات و لایەنتان بگرێت « انه السمیع المجیب»

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته .

دەقی بڕیارە مێژووییەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی‌شۆڕش « پاشماوە »

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەو کۆبوونەوەیەدا کە لە رۆژی ١٦-٧-١٩٧٩ دا کرا ئەم بڕیارانەی‌دا :

١ - پەیوەندیی دەزگای گشتی‌ی نەوت فرۆشتن لە سەرۆکایەتی لیژنەی بە دواداچوونی کاروباری نەوت و جێ‌بەجێ‌کردنی رێکەوتننامە دە بچڕێنرێ و راستەوخۆ دەبەسترێتەوە بە وەزیری نەوتەوە .

٢ - پەیوەندیی دەزگای گشتی‌ی گەشت و گوزار لە وەزارەتی رۆشنبیری و راگەیاندن دەبچڕێنرێ و راستەوخۆ دەبەسترێ بە ئەنجومەنی وەزیرانەوە

٣- پەیوەندیی کومپانیای بیناکاری لە سەرۆکایەتی‌ی دیوانی سەرۆکایەتی جمهوریەت دەبچڕێنرێ و راستەوخۆ دەبەسترێ بە وەزارەتی خانەسازی و ئاوەدان کردنەوەوە .

٤ - پەیوەندیی دەزگای گشتی‌ی خاك و زەوی‌سازی لە ئەنجومەنی باڵای کشتکاڵ دەبچڕێنرێ و راستەوخۆ دەبەسترێ بە وەزیری ئاودێرییەوە

٥ - وەزیرە پەیوەندارەکان ئەم بڕیارە جێ‌بەجێ‌دەکەن

صدام حسین
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

بسم الله الرحمن الرحیم

ژمارەی بڕیار - ٩٠٣
مێژووی‌بڕیار - ١٦-٧-١٩٧٩

بڕیار

بەپێی حوکمی بەندی (أ) لەمادە چل و دووی دەستووری کاتی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش کۆبوونەوەیەیدا کە لە رۆژی ١٦-٧-١٩٧٩دا کرا ئەم بڕیارەی‌دا :

أ - هەردوو سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانان و ئەنجومەنی راپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەبنە ئەندام لە ئەنجومەنی وەزیراندا .

٢ - ئەم بڕیارە لە رۆژنامەی رەسمیدا بڵاو دەکرێتەوە .

صدام‌حسین
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

مەرسوومی جمهوری

گەلی هەموو هێزە دەولێکاندا بەپێی حوکمی بەندی(د) لە مادە پەنجاو هەشتی دەستووری کاتی وامان بڕیاردا کە :

١ - عزت ابراهیم لە پایەی وەزیری ناوخۆ ببەخشرێ ..

٢ - طه یاسین رمضان لە پایەی وەزیری خانەسازی و ئاوەدان‌کردنەوە ببەخشرێ .

٣ - عدنان حسین لە پایەی وەزیری نەخشە سازی ببەخشرێ .

٤ - محمد عایش لە پایەی وەزیری پیشەسازی و کانەکان ببەخشرێ .

٥ - سعد قاسم حمودی لە پایەی وەزیری راگەیاندن ببەخشرێ .

٦- کریم محمود شنتاف لە پایەی وەزیری رۆشنبیری و هونەر ببەخشرێ

٧ - دوکتۆر فوزی عبدالله لە پایەی وەزیری دارایی ببەخشرێ

٨ - لطیف نصیف جاسم لەپایەی وەزیری کشت‌وکاڵ و زەوی سازی ببەخشرێ .

صدام حسین
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

لە بەغدا لە رۆژی بیست و دووی مانگی شعبانی ساڵی ١٣٩٩ی کۆچی کە رێکەوتی رۆژی شانزەی مانگی تەمووزی ١٩٧٩ی زاینیدا نوسراوە .

بسم الله الرحمن الرحیم

مەرسوومی جمهوری

بەپێی حوکمی بەندی (د) لە مادە پەنجاو هەشتی دەستووری کاتی بڕیارمان دا بە :

أ - دانانی ظاهر توفیق بە وەزیری پیشەسازی و کانەکان .

٢ - دانانی سعدون شاکر بە وەزیری (ناوخۆ) .

٣ - دانانی عبدالفتاح محمد امین بە وەزیری (حوکمی ناوخۆیی) .

٤ - دانانی لطیف نصیف جاسم بە وەزیری (رۆشنبیری و راگەیاندن).

٥ - دانانی محمد فضل بەوەزیری (خانەسازی و ئاوەدان‌کردنەوە).

٦ - دانانی طه ابراهیم العبدالله بەوەزیری (نەخشەسازی).

٨ - دانانی عامر مهدی بە وەزیری (کشت‌وکاڵ و زەوی‌سازی).

صدام حسین
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

لە بەغدا لە رۆژی بیست و دووی مانگی شعبانی ساڵی ١٣٩٩ی کوچی، رێکەوتی رۆژی شانزەی مانگی تەمووزی ساڵی ١٩٧٩ی زاینیدا نوسراوە .

بسم الله الرحمن الرحیم

مەرسوومی جمهوری

بەپێی حوکمی بەندی (هـ) لە مادە پەنجاو هەشتی دەستووری کاتی بڕیارماندا بە :

دانانی حسن توفیق وەکیلی وەزارەتی دارایی بە پارێزگاری بانقی ناوەندیی عیراق .

لەسەر وەزیرەکان پێویستە ئەم مەرسوومە جێ‌بەجێ بکەن .

صدام حسین
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

لە بەغدا لە رۆژی بیست و دووی مانگی شعبانی ساڵی ١٣٩٩ی کوچی ، رێکەوتی شانزەی مانگی تەمووزی ساڵی ١٩٧٩ی زاینیدا نوسراوە .

سوپاس

سوپاس بۆ هەموو ئەو بەرێزانەی بەشداری خەمیان کردین ؛ بە هاتنی خۆیان بۆ پرسەی خوالێخۆشبوی باوکم یان بە بروسکەناردن ؛ لە خوای گەورە دەخوازم بێ‌وەی بن و خەم نەیەتە رێیان .

محمد امین پێنجوینی

بۆزانین

وەزارەتی ئاودێری
دەزگای گشتی بەستەکان
لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی
پرۆژەی بەستی ئاودانی دهۆك
قۆنتەراتکی ژمارە (١)و (٢)

١ - وەزارەتی ئاودێری دەزگای گشتی بەستەکان داوا لەو قۆنتەراتچی‌یانە دەکا کە خاوەن پسپوڕو شارەزایی‌یان لە کەرتی قۆنتەراتگرتنی گشتی هەیەو پەیوەندی‌یان بە قۆنتەراتی بینا کردنەوە نی‌یەو ناوی خۆیان لە هەیئەتی مەڵبەندی موتابەعە لە وەزارەتی نەخشەدانان تۆمار کردووەو بە پلەی یەکەمن بۆ ئەوەی تەندەرەکانیان پێشکەش بکەن و پرۆژەی بەستی دهۆك بنیات بنێن .

ئەم پرۆژەیە کە لە ژووروی عیراقەو لەپارێزگای‌دهوکدایەو ٨٠ کم لە سەرووی شاری موسلەوە دوورە ؛ لە دوو بەشی سەرەکی (دوو قۆنتەرات) پێك دێ :

- قۆنتەراتی ژمارە-١- بەشی یەکەم- دروستکردنی بەستی دهوك و ئەو دەزگایانەی پێی دەبەسترێتەوە .

-قۆنتەراتی ژمارە-٢- بەشی دووەم- دروستکردنی پرۆژەی ئاودانی کە لەم بەشانەی خوارەوە پێك دێ :-

أ تونێلێك لە نێو چیاکە .

ب - جۆگەلەیەکی سەرەکی کە بە چیمەنتۆ ستواخ درابێ

ج - کۆمەڵێك لە جۆگەلەو بزل .

د - کەرەستەی ئاودێری پژێن .

هـ - کەرەستەی ئاودێری ئاودەستی ..

٢ - قۆنتەراتچی‌یەکان مافی ئەوەیان هەیە بەشداری لە پێشکەش‌کردنی تەندەرەکانیان بۆ هەردوو قۆنتەراتی ژمارە (١)و(٢) یا هەر یەکەیان بە تەنها بکەن

٣ - قۆنتەراتچی‌یەکان‌دەتوانن بەلگەنامەی قۆنتەراتەکە لە دەزگای گشتی‌بەستەکان / بەشی یاسایی شەقامی الرشید ، سنك بە (-/٢٠٠)دینار(دووسەد دینار) بۆ هەر یەکە لەو قۆنتەراتە دەست بکەوێت و بیپێنرێ کە نادرێتەوە .

٤ - تەندەرەکان پێشکەش وەزارەتی ئاودێری سکرتاریەتی لیژنەی مەرکەزی کردنەوەی تەندەرەکان دەکرێن ، لەناو زەرفێکی داخراوداو ناو و ژمارەی قۆنتەراتەکەی لەسەر بنووسێت و بارمتەی سەرەتایش لەگەڵ تەندەرەکەدا هەبێ بەشێوەی چەکێکی مۆرکراو یا بەلگەنامەیەك کە لە یەکێك لە بانقەکانی عیراق دابێن کرابێ و بۆ ماوەی شەش مانگ لە رۆژی پێشکەش‌کردنی تەندەرەکە بەکار بێ و توانای تازەکردنەوەشی هەبێ کە بەم جۆرەی خوارەوە باس کراوە :-

- قونتەراتی ژمارە (١)-٤٠٠,٠٠٠ دینار (چوارسەد هەزاردینار)

قۆنتەراتی ژمارە (٢) - ٣٠٠,٠٠٠ دینار (سێ‌سەد هەزاردینار)

ئەم تەندەرە یەکسەرپشت گوێ دەخرێ ئەگەر بارمتەی سەرەتایی کە لە سەرەوە باس‌کراوە لەگەڵدا نەبێ و بە مەرجێك ئەم بەلگەنامانەی خوارەوە لەگەڵ تەندەرەکەدا هەبن :-

١ - پێناسی رێکخستنی تۆمارکردنی قۆنتەراتچی‌یەکان کە بە پێی تەعلیماتی تازە تۆمارکردنی قۆنتەراتچی یەکان دەرچووەو ئەنجومەنی نەخشەدانان ژمارە (١)ی دانیشتنی (٤)و لە ٢٩-٥-١٩٧٨ (پلەی یەکەم) بڕیاری لەسەر داوە ..

٢ - پێناسی ژووری بازرگانی کە بۆ ئەم ساڵ تازە کرابێتەوە .

٣- شەهادەنامەی تۆمارکردن لە بەڕێوەبەرێتی باجی داهاتی گشتی کە بۆ ئەم ساڵ بەکار بێ .

٤ - بەرنامەی ئەو کارانەی لەمە دەچن کە وا پێشکەشکەری تەندەر جێ‌بەجێی کردووە ئەو لایەنانە دیاری دەکا کەوا کاروباری تێیدا جێ‌بەجێ کراوە لەگەڵ بەرنامەی ئەو کارانەی کەوتۆتە ئەستۆی .

- پسولەیەك بەنرخی کڕینی قۆنتەراتەکە ..

تەندەرەکان تا کاتژمێری دوانزەی نیوەڕۆ رۆژی دووشەممە رێکەوتی ١٧-٩-١٩٧٩ وەردەگیرێ وەهەر تەندەرێك نەگەن هەموو مەرجەکانی تێیدا نەبێ پشت‌گوێ دەخرێ و دەزگاکەش بەوەوە پابەندنی‌یە نزمترین تەندەر لە رووی نرخەوە یان هەر تەندەرێکی تر قبوول بکا .

و . سەرۆکی دەزگاکە
محمود شاکر مهدی

ئاو ئاگر « پاشماوە »

ئیلهام گووتی ! نابێ !

- تۆ ئێستا نە ماڵەوە دووری . کەس نابناسێ ؛ لەکێ دەترسێی ؟

ئیلهام چارشێوەکەی لەسەر رووی لاداو چاوە گەشەکانی وەدیارکەوتن .

«فەواز» بە دڵخۆشی‌یەوە؛ گووتی : ئاه

ئیلهام بە مەکر گووتی :

+ چ گۆڕانی‌یەکت گرێ‌لێبووە ؛ حەزی لێ‌یکەی ؟

- شتێکی دیکەم دەوێ :

+ چەند بە تەماعی !

- دەمەوێ دەستت بگرم

+ منیش هاواردەکەم ؛ هەتا جەندرمە دێن !

- بابێن ! منیش پێیان دەڵێم ؛ ئەو کچە دەستگیرانی خۆمە ؛ کەسیش هەقی ئەوەی نیە دەست بخاتە ناو کاروباری هاوڕێتی‌یانەوە ! .

+ قسەیەکی جوانە !

- هەست بە هەڵەکانی خۆیان‌دەکەن داوای لێبوردن دەکەن و بەشەرەزاری دەگەڕێنەوە .

+ بە تەنیا تۆ تەریق‌دەبیتەوە ؛ ئەگەر سەندمت لەپێیان بکەن .

دەستی گرت و گووتی :

- دەی هاواربکە !

ئیلهام ویستی دەستی خۆی لەدەست دەربهێنێ ؛ کەچی ئاتیرانی‌و خۆی تەسلیم‌کرد . گووتی : کوڕە شۆڕوویی‌یە خەڵك تەماشامان دەکەن !.

بەیەکەوە ؛ بە خێرایی بە جادە پان و پۆڕەکەدا دەڕۆیشتن . داروبەرختی شین و ساختمانی گەورە ؛ لەم لاو ئەو لای جادەکەوە هەڵچوو بوون .

« فەواز » پەنجەی بۆلای ساختمانێك راکێشاو گووتی :

- سەرنجت راناکێشێ ؟

+ جوانە

- لەبەر دڵی مەڵێ : ئەگەر سەرنجت راناکێشێ ، ساختمانێکی دیکە دیاری بکە؛ تەماشاکە .

دەستی بۆ لای ساختمانێکی دیکە بەرزکردەوە . کە بە باخچەیەکی گەورە دەورەدرابوو .

ئیلهام. کە بەخۆشی‌یەکەوە؛ تەماشای‌دەکرد . چاوە جوانەکانی بلندکردو گووتی :

+ ئەو ساختمانە جوانانە هی کێن ؟

- ئەو کەسەی پارەی هەبێ ؛ هی ئەوە !

+ کەواتە ئێمە ناتوانین تیایدا دابنیشین !؟

- بەڵێ هەردەبێ تیایدا بحەوێینەوە !

+ چۆن ؟

« فەواز » هەندێکی بیرکردەوە ؛ دوایی بە خێرایی گووتی :

- گوێ بگرە ... دەردێکی نامۆ دێ و بەتەنیا تووشی دەوڵەمەندەکان دەبێ ؛ دەوڵەمەندەکان دەمرن ؛ دەیانبەنە گۆڕستان و دەیانشارنەوە ؛ ماڵەکەیانە چۆڵ‌دەبێ هەژارەکانیش دەچنە ناوی‌یەوە ؛ ئێمەش لەو هەژارانەین ؛ ئایا ئێمەش هەژارین ؟! .

ئیلهام سەری خۆی بادا ؛ پاشان بانگی‌کرد ؛ «فەواز»!

- چەیە !

+ من دەترسێم لە خانوێکدابژیم ؛ خاوەنەکەی مردبێ ؟

- سەکەواتە مەسەلەکە زەحمەتە ... چار نی‌یە : تەماشاکە ئەو جادە جوانە سرنجت رادەکێشێ ؟

+ زۆر ! ئەگەر گەرەکەکەی ئێمە لە گەڵ ئێرەدا بەراووردبکرێ ، گەرەکی ئێمە بە گۆڕستانان دەچێ !

- کەواتە ؛ کاتێ زەماوەندمان‌کرد ؛ چادرێك دەکڕین و لەسەر شۆستەی ئەو جادەیەدا هەڵی‌دەدەین .

+ ئەگەر جەندرمەکان هاتن و گوتیان : قەدەغەیە ؟ !

- دەگوازینەوە بۆ جادەیەکی دیکە !

+ ئەگەر لەوێشەوە دەریان کردین ؟

- دەگەڕێینەوە بۆ ئەم جادەیە !

ئیلهام پێ‌کەنی . « فەواز » گووتی :

پێ‌بکەنە . پێ‌بکەنە !

ئیلهام بێ‌دەنگ بوو ، گووتی : پێ کە نیتم سرنجت راناکێشێ ؟

- ئەگەر هەرپێ‌بکەنی ؛ باران دەبارێ .

+ کەواتە پێ‌تاکەنم

- بۆچی ؟

+ ئەگەر باران ببارێ جلەکانمان تەڕدەبن !

« فواز » پێکەنی . ئیلهامیش پێ‌کەنی . لەپڕێکدا پێکەنینی هەردووکیان ؛ تێکەڵ بە پێ‌کەنینی هەندێ قۆشمەچی‌بوو . کە لەدوایانەوە دەڕۆیشتن !.

ئاوریان‌دایەوە ؛ چاریان بە چوار کچ کەوت . جوان و رێك و ناسك‌بوون .

جێی تەسك و ترسگیانە لەبەردابوو ؛ بە فیزدوە بۆ « فەواز »و ئیلهامیان دەڕوانی ! .

یەکێك لە کچەکان بە هاوڕێکانی گووت :

ئەو عەبایە سرنجی راکێشاوم ؛ سبەینێ منیش یەکێکی ئەوها دەبەردەکەم ! .

کچێکی دیکە گووتی : عەباکە دەبەربکەو وەرە بەرا چەتاوەسووەکانم بترسێنە !.

ئیلهام و فەواز ؛ بە توندی دەستیان لە ناو دەستی یەکتری نابوو . بە خێری دەڕۆیشتن .

کچێك پێ‌کەنی و گووتی : ئەوانە غاردەدەن !

کچی دووەم گووتی : ئێمەش دەتوانین بە خێرایی بڕۆین ! .

"رۆیشتن وەرزشێکی بە سوودە»

بە توندی دەستی یەکتریان گرتووە»

« وورەیی‌یە »

« رەوشتێکی بەدە»

«ژنیەتی »

« ئەگەر ژنیا ؛ ئەوها لەرێگادا دەستی نەدەگرت »

« کەواتە لە بەرچی بەو شێوە ؛ دەستی گرتووە »

« هەر دەبێ دەستگیرانی بێ »

« بۆ دەبێ دەستگیرانی نەبێ»

«لەبەرەو مەجنونن »

یەکێك لە کچەکان گووتی:

«بێدەنگ ... من ئێستا لە ئێستگەرە قسە ئێستا لە نەوەی دەیبینم بۆ گوێ‌گرەکانی وەسف دەکەم .

کچەکە هەندێك خۆی رێك‌خست و بە دەنگێکی ناخۆشەوە ؛ گووتی : خوشکان ... برایان ...من ئێستا بە دوای کوڕو کچێکدا دەڕۆم کوڕەکە پەنترۆنێکی تەسکی دەبەردایە . بۆ ئێوەی دەسەلمێنم کە پەنترۆنەکە جوان نی‌یە ؛ هەروەها کراسێکیشی دەبەردایە . قەتۆکە ئوتوی نەدیتبە . کوڕەکە پێلاوێکی دەپێدایە . بەڵام کچەکە .. نازانم وەسفی بکەم . چونکە کانم نی‌یە . بەڵام بە کورتی دەڵێم : هەر خۆی فۆلکەوردو بە رێگادا دەڕوات ....

پێکەنینی کچەکان . دەچووە ئەشکەلای غەلەك . توورەیی «فەواز» تەقی‌بەوە .وەستاو پێ‌یەکانی چەقاند . بە دوو چاوی سوورو پڕ لە پەلامازدانەوە ، دەچوار کچەکەی رۆنی .

کچەکان خۆیان لە گوورە نەبردو لەروانینە پڕ لە فێزەکەی خۆیان نەکەوتن . لێیان وەدوورکەوتن ... دەڕۆن و نشە دەکەن و پێ‌دەکەنن !. بە دوای خۆشیانەوە ناخۆشی و ناخۆشی و بەدفەساڵی بەجێ‌دەهێڵن ....

لەو کاتەدا زەوی لێك‌بووەوە ووشکایەتی زەوی فەرازو ئیلهامی قووت‌داو زبانر لە ساختمان و جادەکەو دانیشتوانی . کەسی دیکەی لێ تەما !.

● ● ●

- زکریا تامر
مجلة المعرفة -١٩٧٣- العدد ١٣٧

چەپکە نازێك « پاشماوە »

خۆش دەکا . جارێکیان بە باوکی وتبو :

- بابە ئەم تێتیبە ناونیشانەی لە شیعر دەکا .

بابی رتبوی چۆن ؟

وەڵای دابۆرە : شەوارە . محسن ئاوارە !

ئەی ئەوە شیعر نییە ؟

لە کۆتاییدا دەڵێم :

برا هەمرو خێزانێك منداڵانی خۆیان لە سەر خوێندنی ئەوەی **چاك رادێنا.. ئاواتیشە هێزۆ هاورێکانی بباتە** رەوزناکەی ئەمەدی و تیشکیان بکاتە هەموو لایەك .

تیپی هونەری « پاشماوە »

تەنیا بەم شێوەیەش تیپەکە ئەتوانێ ئەو هونەرە فۆلکلۆریانەی کە لە نێو میلەتەکەماندا هەن ، بە شێوەیەکی زانستانەو دانوچەرخانەو رەمانانە بیمانی کۆمەڵانی خەڵك بدات .. سەرباری ئەوەیش نسبەتی (١٢) لاوی دەنگخۆشی کچ و کوڕ - **بەڵایەنی کەمەوە - لە تەنك جەند گۆرانیبێژێکی میللی لە تیپەکەدا لە کاردا بن ، تا بەتەواوی وردە ئەرکەکە** دوزنەکانی جێ‌بەجێ **بکرێت .. ! »**

Institut Kurde de Paris

تیپی هونەری میللی هەولێرو نیشانەیەکی سەوز

گۆنە خەونێکی سەوز . سەوز بوو . دەمێك بـوو خەونمان بە تیپێکی ئـاوا ئەبینی . تاکو بتوانێ ئەرکی مێژوبیانەو هونەریانەی سەماو هەڵپەرکێی رەسەنی کوردی بخاتە ئەستۆو ببێتـە مایەی سەربەرزی هەمـو مرۆڤێکی دڵسۆزی ئەم گەلو نیشتمانە .. ئەخوازدڵلا کەر هاتو زانیمان ئێمـەی کوردیش گەنجینەیەکی لەبن نەهاتووی سەمای میللیمـان هەیە . بەڵام هێشتـا ددی ومۆری نەشکاوەو کارێکی ئەوتۆی تێدا نەکراوە .. !

ئەوەی بو چوار مانگی بەر لەم مانگەو دوای هـەوڵو تەقەلایەکی زۆر ، ئەم تیپـە دەستی کردە کار .. چـوار کچو نۆزدە کوڕی خوێـن گەرمو دڵپاکن . مامۆستـا سلیمان محمدی هونەرمەنـد - برایەکی عەرەبەو ئەندامێکی دیاری تیپی نەتەوایەتـی باغدایە - مەشق بـە ئەندامانی تیپەکە ئەکات . . ئەم برایە سەربازی ئـەوەی پسپۆرێکی لێهاتووی ئـەم گۆرەیە . لە هەمان کاتـا مرۆڤێکی دڵسۆزو روو خۆشەو هەمو توانایەکی خۆی بۆ ئەم تارە پیرۆزە خستۆتە کار .. ئەم تیپە -کە نومێدێکـی گەورەی لێ ئەکرێت - گشـت رۆژێ بۆ ماوەی سێ سەعات مەشق لە سەر بنیاد نانی تەنو لەشو بە شێوەیەکی زانستانـە ئەکەن .. هەر ئەندامێ لـە

محمود زامدار

ئەندامانی تیپەکەش گشـت مانگی (٦٠) دینار وەر ئەگرن. دوای تەواو کردنی دەورەکەش (٣٠) دیناری تریان بۆ سـەرف ئەکرێو بەمەش مانگانەیـان ئەبێ بە (٩٠) دینـار .. سەرباری ئەوەیش کەلـێ هونەرمەندی مۆسیقا زانـی لێهاتووی شار . بەردەوامو رۆژانەو لەگەڵ مەشقـی تیپەکەدا بەشداری ئەکەن.. بێگومان لەبەر نەبوونی هیـچ مۆنەکەو تەگەرەیەكو لـە ئەنجامی ئەو بارمەتیەی کـە

لە لایەن لێپرسـراوە دڵسۆزەکانەوە بەم تیپـە ئەدرێت . تا ئێستا تیپەکـە کەلێ هەنگاوی باشـی هاویشتوەو لە ماوەیەکی زۆر کورتا توانیویەتی توانای خۆی بە تەواوەتی بسەپێنێ .. وا چاوە ڕوانیش ئەکرێ لە سەری سالی تازەدا . بەرهـەمو تابلۆ شەنگەکانی خـۆی پێشکەشی کۆمەڵانی خەڵـك بکات ..!

دیسان دەردە

ئافرەت

لە پاڵ ئەوەیش تا ئێستا ئەم تیپە تەنیا چوار کچـی گرتۆتە باوەش ، بەڵام ئەمـە بە هیچ کلۆجێ لە گـەل ئارەزووە پاکو سەوزەکانـی ئەم تیپەدا هەڵناکـات ، چ جـای پەیامی پیـرۆزی هونەر .. ! ؟ چونکـە بوونی ئافرەت لە نێو ئـەم تیپەدا نەك هەر شتێکـی زۆر پێویستەو زۆریش .. بەڵکو مایەی بـەردەوام بـوونو سەرکەوتنو پاشە رۆژیشـی بە ئافرەتەوە بەندە .. ئێمـە لە کاتێکا ، کە جوڵانـەوەی هونەری کوردیمان بـەرەو ئاوات مل ئەنێو بەرنامـەی بەیامە پیرۆزەکانی خـۆی هەڵئەخاتو لە کاتێکیشـا هەزاران هەزار کچە کـوردی دڵگەرمو داوێن پاك رووبـان لە کەلێ کاری هونـەریو ئەدەبیو پەروەردەیـیو فەرمانبەری کردووە بەهـا کۆنەو رزیوەکانی سـەدەی تارىكو نوتەکی دەرەبەگایەتـی دیکرو رەوشتو هەڵویستیان خستۆتە ژێر پێو شـان

بەسەمانی براکانیان روویـان لە ژیانو بنیاد نانو پاشـە رۆژ ، ئەبێو کارێکـی مێژوویشە ، کچانی کـورد لەم هونەرە بەرزە بێ بەشـ نەبنو ئەسڵەمنـەوەو دودڵ نەبنو ئەم تیپە ساوایـەو دوا رۆژی سەمـاو بالـێی کوردیش هەتاسەر سـارد نەکەن ، لە هەمان کاتیشـا فەرزەو فەرزێکی مرۆڤانـەو مێژوویانەی سەرشانی هەمـو براو باوكێكو مێردێکـە کە بوار بە ئافرەت بدەن ، تاکـو هێزو توانا شاردراوەکانـی خۆی ، وەکو چـۆن لـە مۆسیقاو شانـۆو تابلـۆ کێشانو گۆرانیو وەزیفەدا بە دەر ئەخات لە ئاوایش لـەم هونەرە ناسکەدا - کە پتـر لە جیهانی ئافرەتەوە نزیکترە- پیشان بدات . - بێگومـان بەمەیش خزمەتێکی هـەرە مەزن بە مرۆڤی ئەم وڵاتـەو بە هونەرو بەها جوانەکانـی رەسەنایەتی ئەم وڵاتـە ئەگەیەنن .. ئەمەو نەبـێ ئەوەش هەڵنەبوێرین کە : ئەو ئەو کچـە کوردانـەی سەرانسەری کوردەواری روو لەم تیپە ئەکەن ، جگە لـەو خزمەتانەی کە بۆیان تەرخـان ئەکرێت ، لە هەمان کاتـا (ئەمینداریتی گشتـی رۆشنبیریو لاوان) جگـە لە هێنانو بردنیان بـە ئۆتۆمۆبیل ، خانوشیان بـۆ بەکری ئەگرێو هەمو جـۆرە کەلو پەلو کوتاڵێکـی پێویستی وەکو : سەلاجـەو تەلەفزیۆنی رەنگاو رەنگـو رایەخو شتی پێویستیان ئەداتێو کارەکەرێکیشیان بـۆ تەرخان ئەکات ، کە بێگومان

ئەمەیش خۆی لە خـۆیدا ، لایەنێکی گەی بایەخدانـە بـە ئافرەتو بەتایبەتی ئەوانـەی لە نێو تیپەکەدا لێهاتوویـی خۆیان لەم هونەرە ناسکەدا ئەسپات ئەکەن .. !

چەند دەمەتەقێیەك

لە پێناوی ئاشکرا کردنـی هەندێ لایەنی ئەم تیپـە حەڵەنگە . وامان بە باش زانی . رووی پرسیار لە هەندێ لـە لێپرسراوانی تیپەکە بکەین ؛ تا بە تەواوی دەوری ئێستاو دوا رۆژی تیپەکە روونتـر بێتەوە .. لە پێشـدا روی پرسیارمان کردە مەشقـ پێکەری تیپ مامۆستا سلمان محمدەوە . لە بارەی دەسـ پێکردنو کادیرو نیشاندانـی بەرهەمو تابلۆ هونەرییەکانـی تیپەکە . لە وەڵاما ووتـی :

((هەر چەندە سەر هەڵدانی تیپەکەمان ، لە مانگی دووەمـی ئەمساڵەوە دەستی پێکردوە ، بەڵام لە ئەنجامـی کاری رۆژانەم - وەکو مەشقـ پێکەرێك ئـەوەم بۆ سـاغ بۆتەوە کە ئەندامانـی تیپەکە ، بە کورو کچیانەوە ، خاوەن بەهرەیەکی زۆر چاکن، چ لە ئاستی جوڵانـەوەی ئیقاعییداو چ لە بارەی مەشقە سەرەتاییەکانی بنیاد نانـی لەشەوە .. بە سەرنجو رای خۆم ئەتوانم بڵێم : لە سەرەتای ساڵی تازەدا - ١٩٨٠ - ئـەم تیپە ئەتوانێو بۆی ئـەلوێ هەندێ لە تابلۆ جوانەکانـی خۆی بخاتە بەر چاوو دڵـی کومەڵانی خەڵکی ناوچەکە .. نیاز خوازم .. !

لە بارەی پاشـە رۆژی تیپو بە پیردوە هاتنـی کۆمەڵانی خەڵکی وڵاتەکەمان . کاك صابـر عبدالرحمـن - بەرێوەبەری تیپ - ئەڵێ .

((مادامەکی تیپـەکەمـان بە رێگایەکی زانستـیو هونەریبەوە خۆی ئامـادە ئەکـردوەو را ئـەهێنێ ، مادامەکـی کومەڵانـی خەڵکی کوردیش حەز لـە فۆلکلـۆرو لە ئـاوازو ئیقاعەکانی خۆیان ئەکـەنو هەمو شتێکی نەتەوەیی پـاكو پیرۆز لە باوەش ئـەگـرن ، ئەوا بێگومانم کـە دوا رۆژی تیپەکە ، زور روناکـەو

خەڵکیش بەو پەری رێـزو چێژو سۆزەوە ئارەزوی ئەکەنو لە نێودڵان جـێی بـۆ ئەکەنەوە .. !))

لە بارەی جۆری ئەو ئیقاعو ئاوازانەی کە ئەبێ لە گـەڵ جوڵانەوەی سەما کوردیەکەدا بسازێت کاکـە شـێرزاد محمدیش - سەرپەرشتکەری بەشی مۆسیقای تیپ - بیرو سەرنجەکانی خـۆی بـەم شێوەیە دەر ئەبرێ :

((بێگومان بەشی مۆسیقا ، بەشێکی بایەخداری نێـو تیپەکەیەو ئەبێ زۆر بە وردی هەوڵ بـدرێ ، هـەر چ ئامرازێکی مۆسیقایی کـوردی هەیە لە نێو ئەم تیپەدا کـۆ بکرێتەوە ، چونکە هەر لـە کۆنـەوە پەیوەندیـەکی گیانی بەگیانـی لە نێوان (سەمای کوردیو ئـاوازی کوردی) دا هەیەو هـەر ئەو ئامرازانەش ئەتوانـێ روی راستەقینەی زەوقـی هونەری میللـی کـوردی بدرەوشێنێ ، بـۆ ئـەم مەبەستەش ئەبێ تیپێکـی میللی شانبەشانی تیپێکـی ئۆرکیسترالی دروست بکرێ .. ئامیرە رەسەنەکان بریتـی بن لە :

(دەهۆڵ-زورنا-بالەبان - ساز - نایەی کوردی .. تاد) ئامرازی تیپە ئۆرکیسترالیـە رۆژ هەڵاتیەکەیش بریتـی بی لە :

(چوار تا پێنج کەمانچەو عودو قانونێكو ئۆکۆردیۆنو چەلۆو کۆنتر باسو ئیقاع) ..

بروانە ل٧

مەقامەکانی سێوەی هونەرمەند لە ئارەزووی رەسەنایەتیدا

کۆمەڵی هونەرو وێـژەی کوردی - لقی هەولێر لـەم دواییەدا بەگێرانی کۆرێـكو بەرزی رۆشنبیریو هونـەری خۆی دەست پێ کرد ، کۆرەکـە بو باسێکی مامۆستا کەریـم شارەزا تەرخان کرابوو لەژێـر ناو - نیشانی - مەقامەکانـی سێوەی هونەرمەند لـەئارەزووی رەسەنایـەتیدا - وەکورەکە لەباخچەی یانـەی مامۆستا گێراو کاك عەبدول وەهاب تالەبانـی بەرێـوەی دەبرد .

باسەکەی مامۆستا لێدوانێکی زیاتر هونەری بو بـۆ روون کردنەوەو شی کردنـەوەی مۆرکی کوردانە لەدوو تـوێی مەقامەکانی سێوەو لەهەمـان کاتیشدا رووناکی خستـە سەر هەندێ لایەنی نادیـاری ژیانی هوندیو تایبەتـی هەنەرمەندی ناوبراو .

باسەکە لەچەند بەشێـك پێك هاتبو . لە هەر بەشێکدا چەند سەرنجو رایەکـی بەرامبەر گۆرانی کـوردیو مەقامەکانی سێوەو کـۆزو دانیشتنەکانی سەردەمـی پێش سێوەو سێوە لەشـاری کۆیەدا (بەپێی ئـــەو زانیاریانـەی لای چنـگ ئەکەوتن)دە خستـە روو ، بەشێکی تایبەتیشی تەرخـان کردبوو بۆ خوێندنەوەو لێدوان لەسەر مەقامەکانی سەرەنجامی لێدوانەکان ئەوەیان پیشانـدا کە گۆرانیەکانـی سێوە هەنقوڵاوی ناو زبانـی کوردستان بوونو مۆرکـی ئاشکراو دیاری کوردانەیـان تێدا دیاربوو . چ لە وەسفو لایەنی رەوانبێژیـەوە ، چ لە بەکارهێنانی کەرەستـەی خۆماڵی وچ لەچۆنیەتـی ووتنی مەقامەکان لەسـەر اصولی مەقاماتی کوردی . وەنەوەی زیاتر جـێی سەرنج بوو ئەو کوردانـە بەشەبوو کە باسـی گواستنەوەی اصولـی مەقاماتی کوردی دەکرد بـۆ ناو کلیساو بەکارهێنانـی بۆ ئەدا کردنی مەزموورو ئەو سرودانەی لە بۆنە ئاینیەکانی مەسجدا دەکرانو دوور بینیی سێوە لەم رودوە .

بەکورتی باسەکە باسێکـی گرنگ بوو دەرکایەکی تـری خستە سەرنجو هـەر ئەبەشیان وام لێ ئەکـات کە بڵێم ئەوەی مامۆسـتا وتی زۆر کەم بوو هێشتـا باسەکە پێویستی بە لێـرو تەسەل کـردنو زیاتـر وورد بوونەوە لەدەقەکان هەبوو .

لەدوایشدا بە وەڵامدانەوی پرسیاری دانیشتوان کۆرەکـە کۆتایی پێهات کە نزیکـەی دوو سەعاتێکی خایاند .

هەولێر

باوکی ژوان

چاپکراوی نوێ

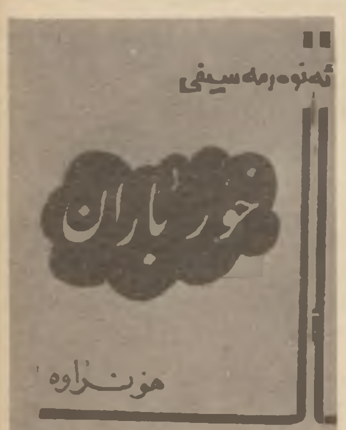

خۆر .. باران

کۆمەڵە هۆنراوەیەکی کـاك انور سەیفی یە لەم دواییەدا لە نامیلکەیەکی بچوکـی ٤٨ لاپەرەییدا دەر چوە کە چەنـد پارچە هۆنراوەیەکی سەرەتایی تیایە لە ناوەراستی ساڵەکانـی حەفتادا نووسراون .

گوڵە باخ

« گوڵە باخ » دیاری منالان . بەرهەمی نووسەری لاو کاك کەمال میراودەلیە لـەم دوایەدا دەرچوەو بریتییە لە شەش چیرۆکی منالان لـە نامیلکەیەکی خنجیلانـەی ٤٨ لاپەرەیدا .

ئەو هۆنراوەیەی کـە تەواو دەبێو تەواو نابێ

دوا بەرهەمی شاعیـری ناسراو لەتیف هەڵمەت بـە ناونیشانی (ئەو هۆنراوەیەی کە تەواو دەبێو تەواونابێ) لەم دوایەدا دەرچووە . لـە دیوانێکی ١٠٤ لاپەرەیـی قەوارە گەورەدا کە بریتیـە لە کۆمەڵە هۆنراوەیەك چەنـد بەخشانێکی شاعیرو ئەمەشـ دوتەم بەرهەمی چاپکـراوی هەڵمەتە .

پیشانگەیەکی تایبەتـی پۆستەر دەربارەی هەڵمەتـی نیشتمانـی نەهێشتنی نەخوێنـدەواری

بەرێز محمد پیرۆزو روستم بەرێوەبەری گشتی پەروەردەی پارێزگای سلێمانی لـەم دواییەدا پیشانگەی تایبەتـی پۆستەری بۆ هەڵمەتـی نەهێشتنی نەخوێندەواری لە هۆڵی گوێژەی کچان کردەوەو پارێزگاکانی دهۆك - هەولێر . سلێمانی بە ٤٢ پۆستەری هاوبەشیان تیاکردبو کـە راستەو ناوەرۆکی مەسەلـەی نەهێشتنی نەخوێندەواریو چمکەکانی ئەم یاسا مەزنـەی بۆ خزمەتی مرۆڤایەتـی ئاشکرا دەکرد .

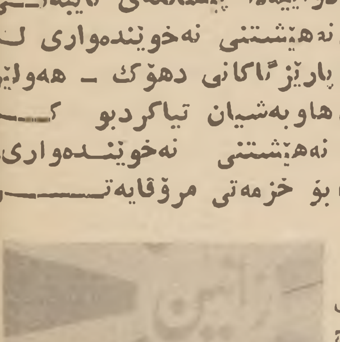

شایانی باسە کە پیشانگـەی ناوبراو لە پارێزگـای هەولێردا بۆ یەکەم جـار کراوەتەوەو ماوەی دو رۆژی خایاندوەو هەر بە هەمـان مەبەست لە پارێزگـای سلێمانیشدا کراوەتەوەو دوا جار لە پارێزگای دهـۆکدا پیشان دەدرێت .

پ . هاوکاری لە سلێما[نی]

جیهانی منالان

منالە ئازیزەکان :

گرەوی جیهانی منالان ژمارە (٦)

چاپخانەیەك لە سلێمانـی هەیە . خاوەنەکەی شاعیـرو رۆژنامەنووسو رۆشنبیرێکی گەورەی کەلەکەمان بـوو ، شیعرو چیرۆکی خۆشو بـە کەڵکی زۆر بۆ منـالان دەنووسیو لە رۆژنامەکەیدا بڵاوی دەکردەوە .

پرسیار :

- ناوی چاپخانەکە چـی یە ؟
- خاوەنەکەی کـێ بوو ؟
- کەی کۆچی دوایی کردوە؟

شیعر بۆ منالان

بووکە شووشەکەم

بوکە شوشەکەم جوانـە
بەنازەو خنجیلانـە
جلی کوردی لـەبەرە
لـە پێچەو کـڵاوزەرو
رۆژی دووجـاری دەشۆم
نانیشی لە گـەڵ دەخـۆم
وەکو من دڵـێ پاکـە
ئەوینـی هاورێی چاکـە
تێ کەیـوە لـەم ژینـە
دەڵێ ژێن پێکەنینـە
بۆیە هەرگیز ناگـری
بۆ پارەو شتی یـاری
شەویش لە ناو جۆلانـە
گۆرانی دەڵێین دوانـە
تا خەومان لێ دەکـەوێ
یەکترمان هەر خۆش دەوێ
شیعرمـان لا پیـرۆزە
قیرمان دەکات ئەم سۆزە
وەرە بوکە شوشەی جـوان
دڵسۆز بین بـۆ نیشتمـان

جەباری حاجی کەریـم

ئێمەمانان بە گەورەبـی نرخی کاتمان زانی .. لـە منداڵیماندا کەسی وامـان نەبوو لەسەر خوێندنـەوەو بیر کردنەوە رامان بێنـێ ..خۆ دیارە ئەوی لـە هەودڵەوە هۆگری خوێندنەوە بێ زۆر بەگرانی دەسـت بەرداری دەبێ .. ئامردنـی لێ دەبێتە نەخۆشی .. بەڵام نەخۆشییەکی پیرۆز .. ئێمـە تارد حەم بۆ ئەو سـاڵانـە دەخۆین کە لە خۆڕ ائـاوا بوونو لە توربینی ئێکەیشتنـی ئێمە ئۆسقالێك بیریـان بەجێ نەهێشت .. ئەوکـاتو ساتەی ئێمە منداڵبـان مێرمنداڵ بووبن پێمـان وا بوو رۆژو مانگو ساڵ لە تەواو بوون بەو لاوە شتێکـی دیکەیان لە ئەستۆدا نییە .. بەڵام ناخۆشتر ئەوەیە ئـەم کارە هەر بەردەوام بێ ؛ لـە زۆر بخێزاندا ئەم خدیـە نەگۆڕاوە . منداڵی کـورد ئەوەندەی بە دوای تۆپـدا رادەکا .. ئەو ماوەیـەی

چەپکە نازێك بۆ هێرۆخان

- جەزا -

پـری دەبڕێتە شانـۆی تەمەفریۆن . زۆر زۆر لـەو دەمانە زیاترە کە خەریکـی خوێندنەوەیە .. داكو بابـی منداڵان کەمتر گوێ بەم لایەنە دەدەن هۆیەکەشی رەنگـە ئەوە بێ یان خۆیـان نەخوێندەوارن .. یـان خوێندەوارێکی نە خوێندەوارن ..هێرۆ خان کچۆڵەیەکـی ژیکەڵەو ئێسك سووکـە ؛ عەداڵی رۆژنامەو گۆڤـارو کتێبی کوردییـە .. دەیانخوێنێتەوە ، پاشاشیش سەرنجیش دەردەبـرێ .. مەراق لەو کتێبانە دەخـوا کە نێیان ناگا .. بـەڵام هەڵیان دەگرێ بۆ کاتێك خۆی تەنێ -کە دەتوانم لەوانیش بکەم .. هێرۆ قوتابی پۆلـی سێیەمی سەرەتایە لە سلێمانی .. بابی کتێبخانەی هەیە ؛کە بەر هەمێکی کوردی بـڵاو دەبێتەوە بابی بەشی خۆشـیو بەشی هێرۆش دەباتـەوە ؛ هێرۆ ناوبەناو قسەی زیتەڵەو

بروانە ل٧

چیرۆك بۆ منداڵان

کەڵەشێرو رێوی

دەگێرنەوە جارێکیـان رێوی یەك زۆر برسی دەبێت.. روو دەکاتە جەنگەڵێكو بـەمووشەووش بۆ نێچیرێـك دەگەرێت . ئەوەندە نابـات کەڵەشێرێکی قەڵەو بەسەر لقە درەختێکەوە بەدی دەکات بەڵام رێوی یەکە ناتوانێت بچێتـە سەر درەختەکەو جنگـی بکاتە ئەو کەڵەشێرەی کـە ئاردرووی دەکات . بۆیـە بەنادەباتە بەر فێڵبازیو هەوڵ دەدات کەڵەشێرەکە قایل بکات تاکوو بێتەخوارەوە :

-بێ گومان . کەڵەشێـرە خۆشەو بستەکەم لەم دانیشتنە ماندووت بووە .. بـۆ دانابەرێتە سەر زەوی تاکـو چیرۆكو بەسەرهـاتی زۆر خۆشت بۆ بگێرمەوە .. وا دیارە لێم دەترسێت .. کەواتـە تۆ هێشتاکە گوێت لـە پەیمانی دۆستایەتیو هاوسایەتیو پێکەوە ژیانـت نەبیستووە کە لەم دواییەدا لە نێوان مریشكو رێوی یەکاندا مۆر کراوە . بەپێی ئـەم پەیمانە واپێویست دەکات نەك هەر دەستدرێژیت لێ نەکەمو بەس . بەڵکوو دەبێـت داکۆکیت لێبکەمو لە هـەر جـۆرە دەستدرێژییەك بتپارێزم ..

کەڵەشێرەکە گوێی لـەم ووتانە دەبێت ؛ باوەڕیـان پێ ناکاتو وەڵامیشی ناداتەوە . ئەوەبوو بیری لە رێبازێـك دەکردەوە بۆ ئەوەی خۆی لـەددانە تیژەکانی رێوی یـەکە رزگار بکات !

کوتوپڕ کەڵەشێرەکە رێگای رزگاریی دەدۆزێتەوەو وەڵامی قسەکانی رێوی یەکە دەداتەوە:

+ رێوی خۆشەویست !! قسەکانت چەند خۆشن ! .. من ئامەزرۆی ئەوەم دابەزمـە خوارێو گوێ بۆ چیرۆکەکانت شل بکەمو ؛ هەمیشـەهاورێیەتیت لەگەڵدا ببەستم . بەڵام ناچارم تۆزێك راوەستم تاکوو ئەو کەڵە سەگـە تێپەرێت کە خەریکە بـەخێرایی بەرەو ئێرە دێت .. !

ئەوەبوو دوای ماوەیـەك کەڵەشێرەکە دادەبەزێتو .. هیچ سەگێکیش لەو نـاوەدا نابێت .. ئەوە نەبێـت کەڵەشێرەکە ئەم فێڵە بۆ خۆی دروست دەکات تاوەکوو لـە مەکرو قسەی هەڵخەڵەتێنەری رێوی یەکە رزگاری ببێت . بەو جۆرە بە جینگەکـردن بەرەو ماڵ دەکەرێتەوە !

- مکرم رشید تالەبانی -

کوپون

نـاو . . . .
تەمـەن . . . .
ناونیشان . . . .
وەڵام

Institut kurde de Paris